

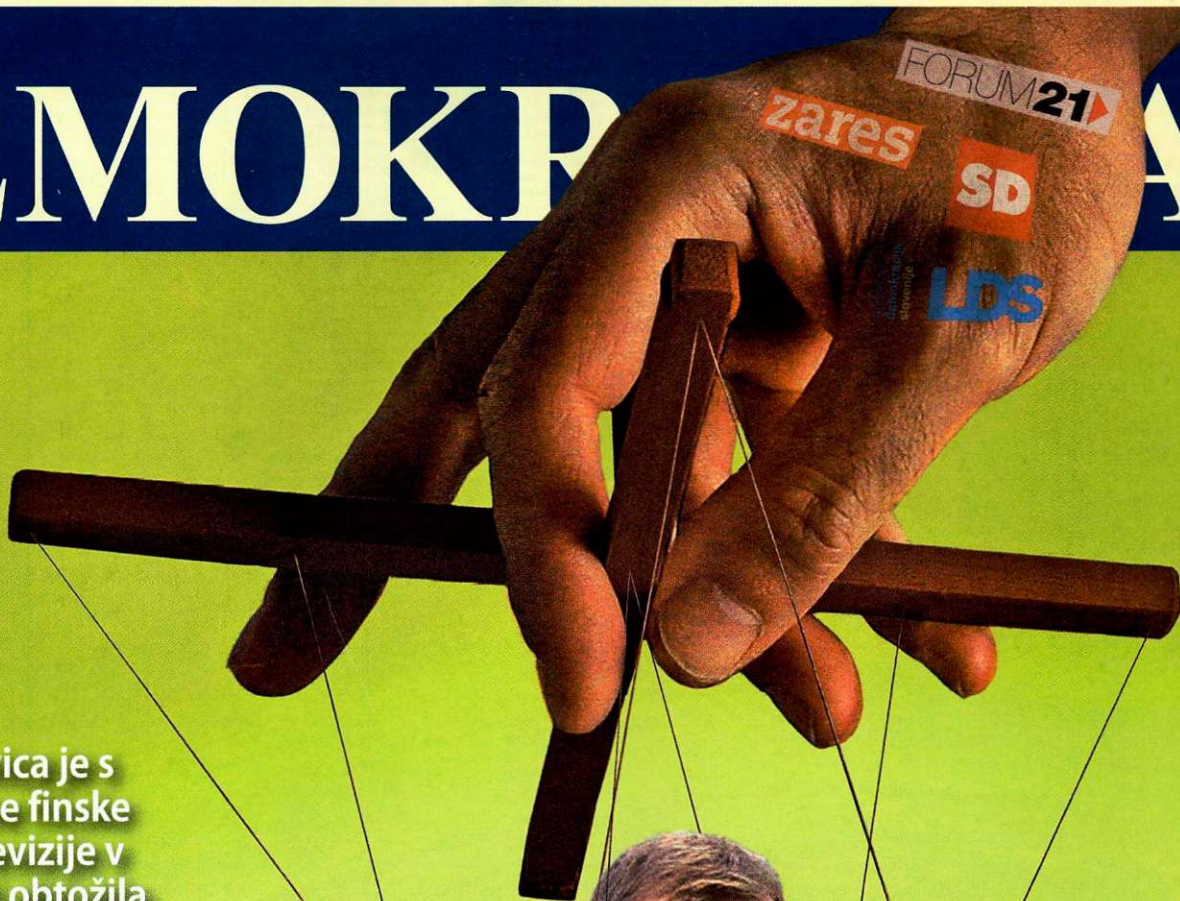

POLITIKA
POLITIK, KI GA
VODIJO DRUGI

SLOVENIJA
IZKORIŠČAL SVOJ VPLIV
ZASE IN ZA PRIJATELJE

DEMOKRACIJA

Tranzicijska levica je s pomočjo naivne finske nacionalne televizije v posebni oddaji obtožila slovenskega premierja korupcije. Ob tem finški novinar Magnus Berglund ni predstavil niti enega dokaza.

VELIKI POK IZ FINSKE

ISSN 1408-0494

INTERVJU

Dr. Milan Zver

Program SDS je razvojno naravnan

DOSJE

Bandelj poceni oddajal Vilo Bled

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-U700

- teža: 86 g
- velikost: 102,5x50x12,1 mm
- čas pogovora: do 300 minut
- čas pripravljenosti: do 270 ur
- GPRS/EDGE/UMTS/HSDPA
- snemanje videoposnetkov
- vgrajen digitalni fotoaparat
- MP3 predvajalnik
- MMS
- 20 MB vgrajenega spomina
- razširitevno spominsko mesto (MicroSD)

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **4 aparate** UMTS Samsung SGH-U700.

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 2 dodatna aparata UMTS. Nagradna igra traja do 30. septembra 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

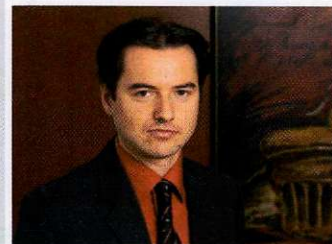
Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Kučanov »veliki pok«

Metod Berlec, foto: Buenos Dias, fotomontaža

V članku *Vlada na Kosovi mini sem* 28. avgusta na tem mestu opozoril, da poskušajo nekateri tik pred volitvami spet podžgati domnevno afero, povezano z nakupom Patriinih oklepnikov 8x8. Pri tem sem izpostavil nekdanjega kriminalista, sedaj predsednika protikorupcijske komisije Draga Kosa, ki naj bi bil zaradi nakupa patrij na Finskem ovadil praktično celotno slovensko vlado. Ob tem sem na koncu zapisal, da »zadevo /.../ poskušajo znova oživiti tik pred volitvami, da bi z njo diskreditirali sedanjo vlado. Upajo, da jim bo to uspelo, saj se zavedajo, da po volitvah resnica ne bo nikogar več zanimala«.

Kot se je pokazalo nekaj dni kasneje, sem z napovedjo preroško dobro zadel, niti približno pa si nisem mislil, da se bo zgodilo na tak način in s tako hudo neposredno obtožbo predsednika vlade Janeza Janše. Polurna oddaja z naslovom *Resnica o Patrii* na finski javni televiziji YLE, ki jo je pripravil finski novinar Magnus Berglund, je torej udarila direktno po našem premierju in ga obtožila jemanja podkupnine v primeru Patrie. Ko so oddajo predvajali še na slovenski nacionalni televiziji, se je izkazalo, da v njej sodelujejo predvsem Janševi slovenski politični nasprotniki: nekdanji »Kučanov« kriminalist Drago Kos, Milan Cvikl (SD), Bojan Potočnik (LDS) in Milan Švajger, direktor Sistemske tehnike, ki je zaradi nekvalitetne ponudbe izgubila na mednarodnem razpisu proti Patrii. Skratka, močno neuravnotežen izbor sogovornikov za televizijo, ki naj bi bila ugledna in kvalitetna. V slovenskem Združenju novinarjev in publicistov so zato opozorili »na nenavadno stališče finske javne televizije YLE, ki ob ostri obtožbi, izrečeni na račun slovenskega premierja in delovanja slovenske države ter slike, ki so jo s tem ustvarili o njej, ni pripravljena za svoje trditve navesti nobenih dokazov, s katerimi bi potrjevala svojo zgodbo in trditve. Dramatične novinarske zgodbe, v katerih novinar javnosti prikrije vire in ne predstavi dokazov za svoje trditve, ki bi omogočali preverjanje, so značilnost rumenega tiska«.

No, hitro se je izkazalo, da je finskega novinarja Berglunda do prej omenjenih akterjev vodil razvpiti »novinar« Blaž Zgaga, ki je znan po »bolestnem« sovrastvu do Janše. Pred leti je v vrsti člankov v Večeru namigoval, da je pojočega majorja Troho ugrabil kar predsednik SDS, kar se je izkazalo za popoln nesmisel, saj je Troha zaigral samougrabitev. Zgaga je bil na sodišču zaradi klevet obsojen. Lani je pripravil t. i. novinarsko peticijo proti cenzuri s podobno neresničnimi obtožbami proti premierju, ki naj bi bil zaradi vpliva na medije sporen kot predsedujoči Evropski uniji, in to v času, ko je bilo že javno znano, da je premier v konfliktu z lastniki največjih medijev v državi in da nanje nima vpliva. V nasprotju s peticijo je slovenska vlada pod Janševim vodstvom pol leta uspešno vodila EU. Piko na i celotni »zaroti« proti Janši pa je razkril novinarski zapis v Nedeljskem dnevniku, ki je znan po dobrih zvezah z nekdanjim predsednikom države in zadnjim prvim možem slovenske komunistične partije Milanom Kučanom. Novinar Aleksander Lucu je tako morda nehote 31. avgusta (tednik nosi tak datum, med bralce pa vedno pride nekaj dni prej) zapisal: »V enem od tedenskih biltenov vladajoče stranke se namreč že nekaj številčk panično sprašujejo, kje je Milan Kučan. Se je umaknil, se je ustrašil ali pa celo pripravlja veliki pok? Resnica je, da se ni ustrašil, pač pa umaknil, kajti za veliki pok je že vse pripravljeno.« Ob tem je zapisal, da bo s »Finskega prišla podrobna razlaga suma korupcije pri poslih s Patrio«. Skratka, premeteno narejena zgodba, ki jo je tranzicijska levica prek naivnih severnjakov, ki ne poznajo slovenske realnosti, lansirala v slovenski prostor tik pred volitvami.

Hvala Bogu ne živimo več v političnem enoumju in »veliki pok« iz Finske ter njegovi akterji so bili hitro razkriti slovenski javnosti. Kot kažejo odzivi in javnomnenjske ankete, se bo »zarota« akterjem vrnila kot bumerang. Zato je logično, da je Zbor za republiko jasno in odločno podprl premierja Janeza Janšo, saj se bo 21. septembra na volitvah odločalo o prihodnosti demokracije v Sloveniji. **D**

Hvala Bogu
ne živimo več
v političnem
enoumju in »veliki
pok« iz Finske ter
njegovi akterji so
bili hitro razkriti
slovenski javnosti.
Kot kažejo odzivi
in javnomnenjske
ankete, se bo
»zarota« akterjem
vrnila kot
bumerang.

UVODNE STRANI

- 9 Pomembnejše Kosove afere
10 **Pogledi:** Nož v hrbet
11 **Kolumna:** Volitve brez potrebe?

POLITIKA

- 12 Globoka država na delu
14 Med kladivom in nakovalom
18 Veliki pok prihaja iz Finske
20 Izključevanje ali integracija

SLOVENIJA

- 22 Cesarjeva nova oblačila
26 Lepša prihodnost Vile Bled
29 Slavko Gaber – novi baron Ravbar?
30 Sanacija po naravnih nesrečah

TUJINA

- 32 Slovenske gore list
34 Ukrajinske igre brez meja
36 **Globus:** Pomoč Gruziji
37 **Tuji tisk:** Hazarska prestolnica

INTERVJU

- 38 Dr. Milan Zver

DOMOZNANSTVO

- 42 Pod zvonom sv. Marka
45 Cerkve na Krasu
46 **Osebnosti:** Stanislav Kamenšček
50 **Naši kraji:** Šenčur
54 Vilenica in predvečeri 2008

OGLEDALO

- 56 **Film:** Roker za vedno
58 **Avtomobilizem:** Fiat grande punto
60 **Znanost:** Vrnitev starega prijatelja?
62 **Šport:** Paraolimpijske igre
64 **Črna kronika:** Mati zaprta v Sloveniji, sin v Italiji
66 **Rumeno:** Poročena gospa Natalija
68 **TV Kuloar:** Eksotika za Fince
74 »Che Guevara« se vrača

38 Intervju: dr. Milan Zver

Na operativni ravni je ta 'veliki pok' pripravljala skupina z jasno politično provenienco. Na ideološki ravni se je spet oglasila Spomenka Hribar z ostrimi napadi na sedanjo oblast. Iz gospodarstva se je vključil Boško Šrot. Za njima še mnogi drugi.

12 Globoka država na delu

Dogajanje v zvezi z afero Patria je dobobra razgibalo slovensko politično prizorišče. Obtožba finske TV o podkupnini, ki naj bi jo bil od družbe Patria domnevno prejel premier Janez Janša, je povsem spremenila tok predvolilne kampanje.

14 Med kladivom in nakovalom

Predsednik SD Borut Pahor je kot frontman tranzicijske levice še do nedavnega veljal za glavnega aduta v boju za funkcijo predsednika vlade v prihodnjem mandatu. Zdi pa se, da v zadnjem času njegov favorizirani položaj ni več tako samoumeven.

22 Cesarjeva nova oblačila

Vloga Gregorja Golobiča, ki se danes gre novo politiko, je bila v času 12-letne vladavine LDS izredno velika in njegov nahrbtnik pretežak, da bi lahko še kadar koli imel pomembnejšo vlogo v slovenski politični javnosti.

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;

01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 12.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

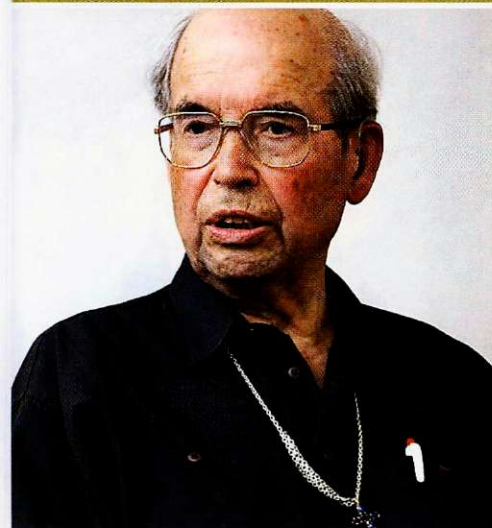
»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Objave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Buenos Dias, fotomontaža

Slovenci smo konstitutivni del Avstrije

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček

Pater Ivan Tomažič že več kot petdeset let živi na Dunaju, kjer deluje kot bolniški duhovnik. V slovenski javnosti je znan predvsem kot raziskovalec korenin Slovencev. Z njim smo se pogovarjali v njegovi rojstni vasi Pregarje v Brkinih.

Prihodnje leto bo pater Ivan Tomažič, ki pripada redu klaretincev in je znan tudi kot ustanovitelj dunajskega slovenskega študentskega doma Korotan, praznoval visoki jubilej – devetdeseto obletnico rojstva.

Pripadate redu klaretincev. Od kod izhaja to ime?

Ime klaretinci izhaja od ustanovitelja tega reda. To je sv. Anton M. Klaret, ki je leta 1849 v Španiji s svojimi sodelavci ustanovil skupnost misijonarjev – sinov Marijinega brezmadežnega srca. Skupnost je v novejšem času znana pod imenom klaretinci.

Ime torej kaže na misijonsko dejavnost.

Tako je. Klaretinci morajo biti v kakršni koli službi misijonsko usmerjeni. Sam sv. Anton M. Klaret je bil velik misijonar in tudi škof v Santiagu na Kubi.

Kje deluje vaš red? Ali poleg vas v njem deluje še kakšen Slovenec?

Klaretinci delujemo po vsem svetu, v Evropi in Ameriki, v Afriki in Aziji, celo na Kitajskem. Slovencev je malo. Nekateri so že umrli. Trenutno smo trije, dva v Sloveniji in eden na Dunaju.

Vi živite in delujete na Dunaju. Kakšno delo opravljate?

Moja glavna dejavnost je že 54 let dušno pastirstvo v bolnišnici. To je delo ljubezni do bližnjega, saj bolniki zelo potrebujejo spodbudno besedo in duhovno tolažbo, še prav posebno tisti, ki se jim izteka čas zemeljskega bivanja.

Ste povezani tudi s tamkajšnjimi Slovenci?

Po toliko letih sem postal skoraj Dunajčan. Vendar nisem nikdar pozabil na svoje korenine. Dodatno k bolniški službi sem bil imenovan za prvega uradnega dušnega pastirja za

Slovence na Dunaju. Tako sem okoli leta 1960 prišel v stik s slovenskimi študenti, ki sem jim hotel pomagati. Iz tega je zrasel načrt, da bi zanje ustanovil poseben študentski dom. To mi je uspelo s Korotanom, ki smo ga slovesno odprli 15. novembra 1966 in je sedaj predmet mnogih razprav.

Ukvarjate se tudi z zgodovino Slovencev. Kako ste prišli do Venetov?

Spoznal sem, da je dotedanja teorija o prihodu Slovencev v 6. stoletju zgolj mit. Z nadaljnjim raziskovanjem sem prišel do povezave Slovencev z Veneti. Mislil sem in tako razlagal v lastnih publikacijah, da so Veneti naši davni predniki. Zdaj pa sem se prepričal, da je prav obratno, da smo Slovenci davni predniki Venetov.

Nam bi nekoliko bolj razložili, kako je to mogoče?

Zelo pomembni znanstveniki so v zadnjem času spoznali, da so Slovani v velikem delu Evrope, od Makedonije mimo jadranske obale čez Alpe vse do Baltskega morja in na drugi strani proti severu in vzhodu, prvotno ljudstvo iz časa kamene dobe, morda od mezolitika naprej, ko so se ljudje začeli bolj ali manj stalno naseljevati. Teorija o poznem prihodu Slovanov je po mnenju velikega jezikoslovca Maria Alinija preprosto absurdna. Del tega slovanskega sveta pa smo tudi Slovenci, ki jih Alini izrecno omenja.

Kaj pa Veneti?

Veneti so preprosto Slovani, ljudstvo iz lužiške kulture, ki je začelo dajati obredu upepeljevanja mrtvih poseben verski pomen. Tako je nastala kultura žarnih grobišč, ki so jo ti ljudje potem širili povsod. Znani indoevropeist Giacomo pravi: »Edino zadovoljiva povezava etničnega imena Veneti je z ljudstvom žarnih grobišč.«

Tudi, med Slovenci?

Tudi in še prav posebno. Arheološke najdbe kažejo, da so jim bili naši kraji zelo všeč in so se tu stalno naselili; od tod so se naselili tudi v Benečijo in tam ustvarili kulturo Este, ki je prepoznavna z venetskimi napismi, ki jih je veliko ostalo predvsem v Benečiji. Posebnost teh napisov je, da jih je mogoče tolmačiti le s pomočjo slovenskega jezika. To pa je izreden in neovrgljiv dokaz povezave Venetov s Slovenci. Z Veneti je na poseben način povezana, celo z imenom, italijanska pokrajina Veneto, čeprav se venetski jezik tam ni ohranil zato, ker so bili Veneti tam kot elitno ljudstvo brez slovanske jezikovne podlage in se je zato sčasoma asimiliralo.

Od kod pa prihaja ime Veneti?

Tudi ime Veneti je dokaz njihove povezave s Slovenci. Prvotno ime je Slovinci (iz besede slovo, ki pomeni beseda). Torej Sloven(e)ci ali Slo-veneti. Prvi, ki so to ime zapisali, so bili Grki in Rimljani. Že Homer omenja Venete kot »Eneidai«. Pri tem je izpustil prvi zlog zato, ker grščina nima soglasniške skupine SL in tudi črke V ne. Latinščina prav tako nima SL, ima pa črko V. Tako je v latinščini nastalo ime Veneti iz Slo-veneti.

Zakaj pa so v zgodovini tudi Slovenci imenovani Veneti?

Zato, ker sta se obe ljudstvi tako pomešali, da je ime Veneti prešlo na Slovence. V zgodovinskem dokumentu iz leta 615 (Vita Columbani) je ime Veneti izrecno navedeno kot glavno ime za Slovence. Jezikovno povezavo Venetov s Slovenci opazimo še danes v dvojnini, ki jo ima v Evropi poleg Slovencev samo še majhen ostanek Venetov (Vendon) v Lužicah (lužiška kultura) v pokrajini med Nemčijo in Poljsko. Prav tako ima dvojnino indijski jezik sanskrt, ki so ga tja prinesli Veneti in ima veliko podobnosti s slovenščino. **D**

Grad v oblakih

Aleksander Škorc

“Sovjetskega imperija sicer ni več, a se vse vrača in vse bolj je tako, kot je bilo včasih,” je izjavil dalajlama in zvenelo je prav odrešujoče. Spoznanje, da so na svetu še pomembni ljudje, ki se ne klanjajo kapitalu in zato zmorejo in hočejo videti stvari takšne, kot so v resnici, krepí vero tistih, ki vidijo isto, a v resničnost videneža stežka verjamejo.

Vedno so bili in še dolgo bodo ljudje, ki se kjer koli pod okriljem katere koli ideologije zbirajo in skušajo vladati s pomočjo zlobe. Vedno znova so bili tudi poraženi, razen zadnjí. Tisti, ki so se zbrali pod okriljem komunizma, resničnega poraza še niso doživeli. In čeprav jim je ideologija bolj kot ne premislila, so še vedno zbrani in poskušajo pod raznimi imeni vladati po starih vzorcih.

Pri nas ni nič drugače oz. je še slabše, ker ni države, kjer bi komunizem ohranil toliko “lepega obraza” kot mu je to uspelo pri nas. Fantje so še vedno zbrani, se v pričakovanju koristí zbirajo znova, namesto preminulih pa prihajajo novi, ki prav tako prisegajo na vladanje s pomočjo laži, prevare in terorja. Ne pozabite, ne gre za komuniste, gre za pokvarjene ljudi, ki so se zmožni v ugodnih okoliščinah zbrati pod katero koli zastavo in kot roj kobilic uničiti vse, kar dosežejo. Tu so in verjamejo v vnovično zmago. Še toliko bolj morate torej verjeti vi, ki jim hočete to preprečiti.

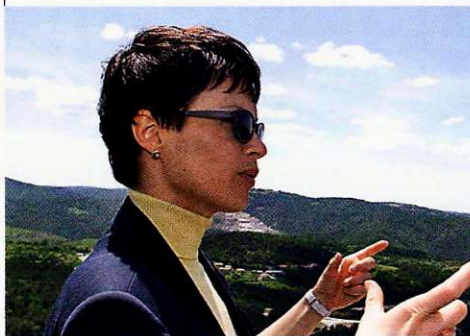
Potrudite se, ker prišel bo čas, ko boste morali verjeti brezmejno. Gradili boste namreč grad v oblakih, ki ga ne boste nikoli videli. Leta in leta ga boste gradili, včasih se vam bo zdelo, da ste videli njegov odblesk v zadnjem žarku zahajajočega sonca, spet drugí v prvi jutranji zarji, a vam bo vedno izginil v izmikajočih se sencah dneva ali usahljenih odbleskih noči. Resničen bo samo toliko, kolikor bodo resnične vaše misli, in če vam bodo misli omagale, ga ne boste nikoli ugledali. Če pa boste vztrajali v risanju neobstoječe podobe, bo nazadnje postala vidna. Ko boste z božjo pomočjo odstranili sleherni dvom o resničnosti svoje stvaritve, se bo grad spustil z oblakov, vas povabil skozi na stežaj odprta vrata in spoznali boste nebeško kraljestvo na zemlji.

Za kaj takega je potrebne kar nekaj vere, se vam ne zdi? Verjemite torej za začetek v zmago in pojdite na volitve, če nočete, da bodo spet zavladali tisti, ki verjamejo samo v luč lastne teme, ker konec koncev, kako boste gradili nebeško kraljestvo, če vam bo pokvarjena oblast sproti kradla zidake?

H-umor

»Pavčka pojem, prežvečim in izpljunem.
Ko bom z njim končal, mu bo žal,
da se je rodil.«

(Poslovnež Walter Wolf prvemu možu družbe Viator & Vektor Zdenku Pavčku ne napoveduje samo civilne tožbe.)

»Najbolj prepričljiv je bil Gregor Golobič – pokazal je, da se znajde v vsaki situaciji.«

(Strokovnjakinja za javne nastope Marta Kos Marko je navdušena nad tistimi, ki se hitro znajdejo. Po naključju je to na vsakem soččenju predsednik Zaresa Gregor Golobič.)

»Mislim, da sem z novinarji zelo potrpežljiv. Vi ste živ dokaz za to.«

(Premier Janez Janša odgovarja na vprašanje Denisa Sarkića, ali res nima sreče z novinarji.)

»A celo v Italiji so znali predsednika vlade postaviti pred sodišče. Pri nas? Nikoli.«

(Urednik Financ Peter Frankl meni, da bo Slovenija pravna država šele, ko se bo Janša znašel pred sodiščem. Zato naj se nikar ne norčujemo iz Italije.)

»Težava z Janševim načinom vladanja je, da v trenutkih, ko je poln samega sebe, rad pušča prstne odtise.«

(Odgovorni urednik Dela Darijan Košir ocenjuje Janšev način vladanja, pri tem pa se sklicuje na izročilo svoje »nadrejene« Anđrijane Starina Kosem.)

»Kje v razviti demokraciji bi lahko vodil vlado, kandidiral in bil pri ljudeh najbolj priljubljen nekdo, ki ni povedal, kam je šel denar od trgovine z orožjem? Kdo bi ga volil?«

(Poslanec LDS Rudolf Moge glede na dejstvo, da je pri nas predsednik vlade Janez Janša, sklepa, da Slovenija ni razvita demokracija.)

»Zdi se, kot da bi hodila po cesti z oguljenim plišastim zmajem in vpila: Pazite, ljudje, bruha ogenj!«

(Urednik Nove revije Brane Senegačnik se ob intervjujih s Spomenko Hribar in njenimi domišljijскими podobami le dolgočasi.)

»Tako zelo opevani lipicanec slovenske leve se lahko zelo hitro spremeni v opešano kljuse.«

(Urednik Reporterja Silvester Šurla meni, da Boruta Pahorja v primeru poraza čaka večja preobrazba kot v primeru zmage.)

Epigrami

Brane Senegačnik

HVALA, FINSKA (NA TEMO BORISA JEŽA)

Walter Wolf ima ulico sredi Ljubljane!
Občudujte finske novinarske možgane!

ZADOVOLJNI SAMOMORILCI

V želji, da bi Janšo umorili,
trije umetniki so vanj se spremenili.
Rezultat je medijsko opazen nič:
načrt je šel po zlu, a so se utolažili,
ker skupaj zmorejo še večji kič.

MEDIJSKI PURGATIV

Ko prebereš to, kar piše Boris Jež,
moraš hitro, kamor gre še cesar peš.

NARAVNA PRIVLAČNOST

Blaž Zgaga in novinarska svoboda
sta nerazdružljiva kot ogenj in voda.

SODIŠČE ZA ZAŠČITO GLOBOKE DRŽAVE

Kateri dokument je tu dokaz?
Karkoli “J”-ju jemlje dober glas.

Dars vložil tožbe

Družba za avtoceste RS (Dars) je na SCT in Primorje, izvajalca del v predoru Šentvid, naslovila odškodninski zahtevek v višini 5,127.746,45 evra. Če izvajalec odškodnine ne bo nakazal na transakcijski račun Darsa, bo ta odškodnino izterjal po sodni poti. Večkratno zaprtje predora Šentvid v juliju in avgustu je namreč Darsu kot upravljavcu povzročilo znatno materialno in nematerialno škodo. Sočasno je Dars ministra za promet Radovana Žerjava, ki pozdravlja tožbo in meni, da je odškodnina primerno visoka, pozval, naj država prek svojih organov zahteva od izvajalca del povračilo narodnogospodarske škode, ki je nastala v času, ko je bil predor Šentvid zaprt. Avtocestni odsek Šentvid-Koseze, v okvir katerega sodi tudi predor Šentvid, so odprli 1. julija, le nekaj ur po odprtju pa so morali del predora v smeri proti Gorenjski zaradi odpadanja protipožarnega ometa zapreti. V noči na 2. julij je promet po predoru znova stekel. Predor je bil zaradi sanacije začasno zaprt še trikrat. Nato se je v noči na 6. av-

Proti izvajalcema SCT in Primorju vložene tožbe.

gust odkrušilo približno dva kvadratna metra protipožarnega ometa. Padel je na avtomobil z nemško registracijo, pri čemer je prišlo le do materialne škode, predor pa so nemudoma zaprli za promet. Dva dni pozneje sta tako uprava Darsa kot minister Žerjav ponudila odstop. Predsednik vlade Janez Janša Žerjavovega odstopa ni sprejel, usoda uprave Darsa pa naj bi bila znana danes. Predor so začeli graditi leta 2004, njegova vrednost pa znaša 124,7 milijona evrov oz. skupaj z elektrostroj-opremo 135,7 milijona evrov. V. K.

Omejene sejnine nadzornih svetov

Misleč, da bo s tem dobil dodatne glasove volivcev, je Gregor Golobič pretekli teden govoril o tem, da so nadzorniki petih velikih podjetij v državni lasti (NLB, Pošte Slovenije, Telekom Slovenije, Luke Koper in NKBM) lani zaslužili 1,21 milijona evrov, v večini nadzornih svetov v zadnjih štirih letih pa naj bi se bile sejnine po njegovo absurdno povišale. Golobič je šel celo tako daleč, da je na nekaterih spletnih portalih objavljajl zavajajoče oglase, ki so se nanašali na to temo. Na njegove navedbe so se odzvali tako na ministrstvu za finance kot na ministrstvu za gospodarstvo in vse zavrnilo. Med drugim so na finančnem ministrstvu dejali, da člani nadzornih svetov v državnih podjetjih za svoje delo tako kot člani nadzornih svetov v drugih gospodarskih družbah odgovarjajo s svojim lastnim premoženjem. Upravičeni pa so do sejin, ki jih določi skupščina posamezne gospodarske družbe. Pri tem

Gregor Golobič brcnil v temo.

je ministrstvo navedlo: »Sklep vlade o kriterijih za določitev sejin iz leta 2001, ki je bil spremenjen leta 2002, je določal sejnino na enak način ne glede na odgovornosti in tveganja, ki jih prinaša članstvo v nadzornem svetu različno velikih družb. Vlada je zato februarja 2007 sprejela nova stališča glede nagrajevanja članov nadzornih svetov, ki so v večji meri upoštevala priporočila Združenja članov nadzornih svetov, kodeks upravljanja javnih družb in analizo Nagrajevanje uprav in nadzornih organov v EU in Sloveniji.« Stvari je torej uredila šele zdajšnja vlada, zaradi česar je med člani nadzornih svetov čutiti nezadovoljstvo. Menijo, da imajo s članstvom veliko dela, hkrati pa za vse morebitne napačne odločitve odgovarjajo s svojim premoženjem. Golobič je to očitno prezrl in javnosti natrosil podatke, ki niso verodostojni. V. K.

Modrost tedna

»Soočenje (na Pop TV) je bilo večinoma na solidnem nivoju in profesionalno vodeno. Po pričakovanju je bil sedanji premier Janša najbolj na udaru, vendar je zelo uspešno odbijal napade in praktično dominiral na soočenju. Pahor je bil precejšnje razočaranje tako na ravni sloga nastopa kot na ravni vsebine, saj je ustvarjal podobo neizrazitosti in šibkosti. Če je bil res bolan, bi moral ostati doma, res pa je lahko problem, če njegova stranka stavi izključno nanj. Nič nenavadnega ni, da je bil Golobič s svojo ostrino bistveno učinkovitejši. Med predstavniki manjših strank pa velja izpostaviti tudi Erjavca, ki je pokazal največ smisla za humor in je vsako temo nekako preusmerjal k svoji upokojenjski volilni bazi – demagoško, a za del volivcev verjetno zelo učinkovito. Kot najslabšega pa lahko nesporno izpostavimo Šrota, ki še vedno vztrajno deluje kot piarovec svojega brata, ne pa kot zagovornik svoje stranke.«

(Politični analitik dr. Matej Makarovič)

»Pojava tajkunov mnogi nočejo razumeti. Ne odločajo se po pameti, ampak po ideološki opredelitvi pristašev oziroma nasprotnikov. Zelo so kratkovidni. To so ljudje, ki bi volili tudi konzervno škatlo, samo da je prave barve.«

(Zgodovinar in publicist dr. Stane Granda)

Afo rizmi

- Rop ima izkušnje iz prejšnjega mandata, kako se ne sme vladati.
- Političarko lahko oceniš, če analiziraš primernost in kvalitete njenega soproga.
- Najprej moramo temeljito obračunati s preteklostjo, če hočemo ustvariti uspešno prihodnost.
- Sem proti vplivom velikih sosedov. Čemu bi imeli veliki vpliv na majhne samo zato, ker so 10-krat večji?
- Pred leti sem bil v Stalinovi Gruziji, o odepitvi Abhazije se nihče ni upal niti šepniti.

Žarko Petan

Zgodovinski spomin na Dragi

Med 5. in 7. septembrom so v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu potekali 43. študijski dnevi Draga 2008, ki so letos minili v znamenju 500. obletnice rojstva Primoža Trubarja.

Posvečeni sta mu bili dve od štirih predavanj in priložnostne razstave. Na okrogli mizi so udeleženci govorili o slovenskem katoliškem tisku, Draga pa je v soboto dopoldne gostila tudi sklepni del 18. Drage mladih z okroglo mizo z naslovom *Vzpostavitev dialoga brez odpovedovanja svoji identiteti*. Prav tako v soboto je publicistka Alenka Puhar predstavila svoj prispevek, predavanje z naslovom *Nočne barve in povešene oči*. Prepričana je, da o zgodovinskem spominu v Sloveniji malo razmišljamo in ga celo zasmehujemo. Glede temnih plati polpretekle zgodovine prevladuje molk, slovenski sinovi »zanimivih« očetov in mater pa se praviloma postavijo po robu poskusom raziskovanja življenjskih zgodb svojih staršev. Odzivi na razmišljanja in raziskovanja

Publicistka Alenka Puhar in Ivo Jevnikar na Dragi 2008

preteklosti, predvsem nekdanjega komunističnega sistema, se izražajo v različnih tonih, od mirne naveličanosti do neprikritega gneva, je dejala Alenka Puhar in opozorila, da se o polpreteklosti, komunizmu, vojni in podobnem danes v Sloveniji sicer precej svobodno govori, a je to največkrat sprejeto z ostrino in vulgarnostjo. Pri boju spomina proti pozabi pa ne gre samo za razkrivanje najbolj bolečih in krvavih poglavij zgodovine,

ampak tudi za malenkosti, kot so npr. nekdanja imena ulic ali pa to, katera je bila zares prva slovenska narodna vlada in kdaj je bilo ustanovljeno prvo novinarsko društvo, je še dejala Puharjeva. Slovensko javno življenje pa vseeno ni brez refleksij, največ jih je v prispevkih, ki so bili objavljeni v Novi reviji in izpod peres nekaterih avtorjev, kot sta Jože Pučnik in Iztok Simoniti. Oba pisca družijo predvsem opozorjanje na pomen vrednotenja polpreteklega dogajanja, saj ni dovolj poznati dejstva, važno jih je s svojo etiko oceniti. Ljudje si namreč morajo ustvariti mnenje o preteklosti.

Nedelja je bila ves dan posvečena Primožu Trubarju. Udeležence Drage sta pozdravila tudi slovenski veleposlanik v Rimu Andrej Capuder in slovenski minister za šolstvo in šport Milan Zver. L. H.

Zamejci in izseljenci v DZ?

V ponedeljek je začel teči 60-dnevni rok za zbiranje najmanj 30.000 podpisov volivk in volivcev za pobudo za začetek postopka za spremembo ustave, s katero bi po predlogu NSi število poslancev s po enim predstavnikom zamejcev in izseljencev razširili na 92. S predlaganimi spremembami ustave bi omogočili neposredno zastopnost Slovencev iz zamejstva in po svetu, ki imajo slovensko državljanstvo, v DZ. Volitve zanje bi potekale podobno kot za poslanca narodnosti in v dveh volilnih okrajih – za zamejstvo in za izseljenstvo. Pobudo je na tiskovni konferenci predstavil poslanec NSi Anton Kokalj. Stranka se je zgledovala po sosedih, Italiji in Hrvaški, kjer imajo zdomci zagotovljena poslanska mesta. Dodatna poslanka bi poleg drugega pomenila uravnoteženo reprezentativnost v primerjavi s poslancema italijanske in madžarske narodnosti. Pravica do predstavnika zamejcev in izseljencev je upravičena, saj je Slovencev v tujini skoraj četrtr milijona, zamejci pa so sploh zelo povezani z matično državo, zato bi predstavnika v parlamentu morali imeti. Po Kokaljevih besedah pa dva poslanka ne bi imela tolikšnega vpliva, da bi lahko kdor koli očital, da bodo ljudje, ki živijo v tujini, vodili Slovenijo. L. H.

Poslanec NSi Anton Kokalj

O razvoju v Ribnici

Minister za razvoj Žiga Turk

Minister za razvoj Žiga Turk se je 7. septembra v Ribnici udeležil odprtja 33. ribniškega semnja. »Nekateri menijo, da lahko država oceni najboljše žlice in pove, ali naj se delajo žlice ali rešeta. Ampak to, da se država ne meša v odločitve, da ni pristranska do podjetij in industrij, je pravi umik iz gospodarstva, ne pa razprodaja premoženja

za vsako ceno,« je dejal minister. Po njegovih besedah danes posebnih pravic, ki so bile nekoč, ni več, na trgu smo vsi in ta določa zmagovalce. Država po njegovo v ta trg ne sme posegati. »Največ, kar lahko naredi država, je, da usposobi podjetja, obrtnike in podjetnike ter da jih pri tem čim manj ovira z davki in birokratskimi ovirami,« je dejal minister in opozoril, da tekma na trgu ni povezana samo s ceno ali kakovostjo. Prepričan je, da bi znali Kitajci skoraj zastoj delati žlice, rešeta in druge izdelke iz lesa. »Kaj nam torej ostane, če ne želimo delati zastoj? Ostane nam to, da se zavedamo, kaj je naše, od kod prihajamo, v kaj verjamemo in kaj cenimo,« je dejal Turk in dodal, da prav te vrednote pospešujejo prireditve, kot je Ribniški semenj. In seveda – da prednost pri nakupu damo domačim izdelkom. L. H.

Pomembnejše Kosove afere

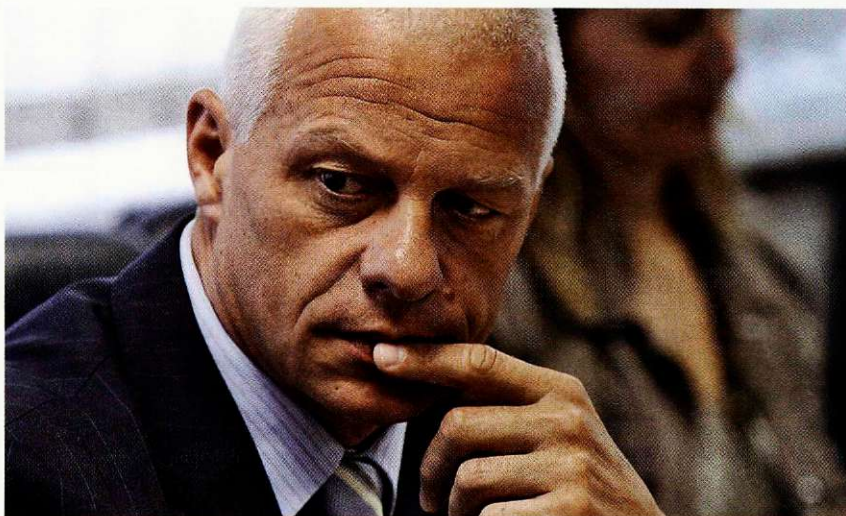
Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Njegova pot Drago Kos je svojo kariero začel kot kriminalist v Slovenj Gradcu, leta 1993 pa se je preselil v Ljubljano in se kot kriminalist inšpektor zaposlil na ministrstvu za notranje zadeve. V začetku leta 2002 se je zaposlil v Uradu vlade RS za preprečevanje korupcije kot državni podsekretar. V času, ko je komisijo vodil Boštjan Penko, si je na vso moč prizadeval, da bi postal njen predsednik. Ko ga je leta 2004 na to mesto imenovala vlada Antona Ropa, so govorili: »Pa naj ima to mesto, če si ga tako želi.« Kosovo ravnanje je seveda imelo svoj namen. Šel je še dlje in lobiral tako dolgo, dokler ni postal predsednik Skupine evropskih držav za boj proti korupciji, imenovane GRECO. Sicer pa Kosa, ki je po rodu iz Prevalj, spremlja vrsta zelo odmevnih afer. Naj jih naštejemo le nekaj: Depala vas, Vič–Holmec, Patria.

Depala vas Kot nekdanji kriminalist je bil Kos zelo pomemben akter v aferi Depala vas, zaradi katere je moral oditi takratni minister za obrambo Janez Janša. Po Janševi v javnosti zelo odmevni odstavitvi, ko je pred parlamentarno zgradbo zoper to dolgo v noč protestiralo veliko število ljudi, se je izkazalo, da je bila afera podtaknjena in zgrajena na ponorejenih indicijah. V akciji je bila zelo dejavna trojica uslužbencev policije. Ti so bili najbolj aktivni v dogodkih, ki so se v začetku leta 1994 končali tako, da so vojaški organi v Depali vasi aretirali policijskega sodelavca Milana Smolnikarja. Poleg Draga Kosa sta v akciji sodelovala še Marjan Erhatic in vodja kriminalistične službe Mitja Klavora. Dovolj zgovoren je tudi podatek, da je v aferi Depala vas takratni dvojni agent Mitja Kunstelj, ki se mu je Kos predstavljal z lažnim imenom, kot Peter iz Sove, naredil posnetek, v katerem mu Kos in t. i. policijski špicelj Milan Smolnikar dajeta navodila, kako naj provocira svoje sodelavce v vojski, da bodo grozili novinarjem. Posnetek je v začetku tega tedna predvajala nacionalna televizija. In kaj je bilo na njem? V nadaljevanju objavljamo magnetogram v izvorniku. Drago Kos: »Mu nabaci kaj, ni treba spraševati, bolj tako kot nabacivanje, pa naj on sam govori.« Milan Smolnikar: »Ti moraš to na vulgaren način. Piz.. mat.., pa pobijmo te prasce novinarje. Pa kaj je zdaj, zlomi mu nogo.« Dodajmo, da so bili vsi, ki jih je takratna politika obtoževala med drugim prekoračitve pristojnosti pri Smolnikarjevem zajetju, pozneje na sodišču oproščeni, dodeljene so jim bile tudi večje odškodnine.

Vič–Holmec Leta 1999 je izbruhnila afera Vič–Holmec, ki se je že kmalu izkazala za poskus očrnitve osamosvojitvene vojne, skonstruirana pa je bila v samem vrhu ministrstva za notranje zadeve. Drago Kos je takrat z vzporedno preiskavo poskušal izslediti tistega, ki je o tem obveščal javnost. Pri tem je brez odločbe preiskovalnega sodnika pridobil izpisek telefonskih pogovorov takratnega novinarja nacionalne televizije Tomaža Ranca, kar je Vrhovno sodišče RS lani obsodilo kot nedopustno.

Patria Zadnja je afera Patria. V tem primeru se je Kos zelo izpostavil, po mnenju poznavalcev razmer tudi zaradi tega, ker njegov brat zastopa družbo Sistemska tehnika, ki na medna-

Nekdanji kriminalist in predsednik protikorupcijske komisije Drago Kos

Afera Patria kaže, da gre za nadaljevanje afere Depala vas, obe pa sta bili uperjeni zoper Janeza Janšo. V obeh je sodeloval Drago Kos.

rodnem javnem razpisu ni dobila naročila, ampak ga je dobil najugodnejši ponudnik – finska Patria. Nacionalna televizija je v ponedeljek objavila nekaj zelo pomembnega. Drago Kos je namreč uvodoma za TV Slovenija zanimal trditve, da je sodeloval pri kreiranju afere Patria. Potrdil pa je, da je v zadnjem letu kar nekajkrat obiskal Finsko. Na vprašanje, kdaj in koliko časa je bil na Finskem, je odgovoril s »po pravici povedano, ne vem«. Kot je dejal, so s finskimi policisti kar nekajkrat sodelovali. Na vprašanje, v kakšni zvezi je obiskal državo, je dejal, da »to že presega vprašanja«. Pojasnil je, da je ves čas jasno, »in to je bilo tudi že povedano javnosti, da smo s finskimi policisti kar nekajkrat sodelovali«. Na vprašanje, kdaj in koliko časa je bil na Finskem, je dejal, da bo na vprašanje odgovoril, če bo TVS povedala, kdo ji je sestavil vprašanja za to oddajo. Na pojasnilo novinarja Mateja Hlebša, da je vprašanja sestavil sam, je odgovoril: »Potem pa se vprašajte, od kod vam podatki, da sem bil na Finskem, ki sicer niso tajnost. O tem sem že govoril tudi v javnosti.« Na ponovljeno vprašanje, kdaj in koliko časa je bil tam, pa je odgovoril: »Po pravici povedano – ne vem.« Kos je tudi zanimal namige, da je sodeloval pri kreiranju afere Patria. Kot je dejal, so takšni namigi »čista neumnost, ki si ne zasluži niti komentarja«. ■

Nož v hrbet

Gašper Blažič

Predlog za razrešitev predsednika SLS Bojana Šrota, ki ga je sprožil Aleš Primc, je presenetil samo naivneže.

Stezo, ki jo veljaki SLS pogosto predstavljajo v javnosti – da SLS vsaj na splošno nima nobene zveze s tajkuni –, se je seveda mogoče strinjati. Vprašanje pa je, kakšno podobo sta si volilno telo SLS in javnost nasploh ustvarila ob Šrotovih nastopih. Šrot je namreč s svojimi izjavami v zadnjih mesecih dajal vtis, da SLS ni več članica vladne koalicije. Še več: Bojan Šrot se je tako rekoč odkrito postavil na stran kapitala (in s tem seveda svojega brata Boška), zaradi česar se je tudi nekdanji predsednik Slovenske kmečke zveze Ivan Oman začel spraševati, ali je sedanja SLS po Šrotovi meri res legitimna naslednica SKZ.

Ne glede na očitke, da je Aleš Primc s svojim predlogom deloval razdiralno, njegova napaka ni ta, da je izvršilnemu odboru predlagal razrešitev aktualnega predsednika SLS, temveč ker je to predlagal veliko prepozno in poleg tega še v najbolj neprimernem času, tako rekoč na pragu volitev. V tem času namreč politične stranke poskušajo čim bolj konsolidirati svoje vrste. Še nedavno smo bili priče prizadevanjem konsolidiranja NSi; potem ko je prišlo do konflikta s poslancem Janezom Drobničem, njegovemu izstopu iz stranke nihče v stranki ni posvečal velike pozornosti. Zato ni presenetljivo, da je izvršilni odbor SLS že dan po Primčevem nastopu v oddaji Odmevi Bojana Šrota na svoji seji soglasno podprl, zaradi česar je akcija Aleša Primca izpadla kot soliranje. Primc tako ni imel druge izbire, kot da se umakne z mesta predsednika glavnega odbora SLS. Morda bi imel več uspeha, če bi razrešitev predlagal prej, vendar pa bi bilo tudi tedaj zelo malo možnosti za Šrotov umik. Ob tem velja upoštevati, da Primc ni v prav dobrih odnosih z nekdanjim poslancem SLS in mariborskim županom Francem Kanglerjem, ravno slednji pa je najverjetneje najzaslužnejši za Šrotov vzpon na vrh SLS.

Ne glede na to, da si je Primc s svojim dejanjem nakopal marsikateri očitek v SLS – slišati je bilo mogoče celo to, naj bi bil Šrota rušil po navodilih Janeza Janše –, je njegova poteza vendarle imela tudi pozitiven učinek in je delovala, če si sposodimo premierjeve besede, kot »ščuka v ribniku z lenimi krapi«. Vendar je bil učinek poskusa »puča« zelo kratkotrajen, saj je po razkritju finske televizije, naj bi bil premier Janez Janša prejel podkupnino od Patrie, Šrot takoj pohitel z izjavo, da »informacije finske televizije očitno kažejo, da so nakup oklepnikov patria spremljale tudi provizije in podkupnine«. Janše seveda ni obtožil direktno, vseeno pa je vladi, v kateri sodeluje tudi SLS, znova zabodel nož v hrbet. V čigavem interesu torej deluje Bojan Šrot, ni težko ugotoviti.

Brezplačniki

Igor Gošte

Nikoli se mi niso zdeli resno čtivo. Vse manj se mi zdijo resni tudi tisti mediji, za katere moram odšteti evro ali več.

Vtem predvolilnem času sem imel priložnost govoriti z nekaterimi najvišjimi slovenskimi politikami. Iz njihovih besed sem izluščil, da so bolj kot ne podobnega mnenja. Janez Janša na primer ni izgubljal besed o brezplačnikih, dejal pa je, da osrednji mediji (Delo, Večer, Dnevnik) delujejo precej normalno. Torej da ravnajo kot kritiki aktualne vlade. A z vsaj dvema ne nepomembnima napakama. Najprej, le redko najdejo toliko – recimo temu – poguma, da bi vsaj občasno pohvalili kakšno dobro dejanje ali dosežek aktualne vlade, in kot drugo, tako kot ravnajo sedaj, v času Drnovškovih in Ropove vlade niso ravnali. Takrat so bolj kot ne pljuvali po opoziciji in hvalili vlado. Sprašuje se, ali bodo tako kot sedaj ravnali, tudi če sedanja vladna koalicija izgubi volitve. No, saj jih verjetno ne bo. Opozicija, ki je pred meseci še imela precej možnosti za volilno zmago, je po moje zaigrala na napačne strune. Lahko bi rekli celo, da igra brez not ali brez dokazov, če hočete.

Drugi vidnejši politik Gregor Golobič je kritičen predvsem do brezplačnikov (z njim se v veliki meri strinjam) na eni strani, nič pa ne reče o prej omenjenih dnevnikih časopisih. Veliko pa ima povedati o nacionalni RTV, češ da je vodstvo programirano provladno. Mogoče ga moti to, kar je pred dobrim letom v intervjuju za ETV dejal in v Sobotni prilogi Dela zapisal direktor televizije Jože Možina, da so minili časi, ko so lahko politiki (tudi omenjeni Golobič) iz domačih naslonjačev klicali v uredništvo ter spreminjali vsebino ali vplivali na potek oddaj.

Kakor koli že, sam bom rad posegal po Slovenskem tedniku na primer, ki je provladni, ko bom lahko v njem prebral tudi kaj kritičnega o vladi. Prav tako bom rad kupil in prebral Delo, Večer ali Dnevnik, ki so protivladno obarvani, ko bom na straneh, rezerviranih za politično in gospodarsko dogajanje pri nas, lahko prebral tudi kakšen daljši novinarski izdelek ali komentar, ki se ne bo nujno ujemal z uredniško in vse bolj očitno z lastniško politiko. Vendar bodo v tem primeru morali besedo dobiti recimo znova pisatelj Drago Jančar, novinarja Danilo Slivnik in Peter Jančič v Delu, pa nepredvidljiva, a prodorna Ana Jud v Reporterju. Slednja si upa v provladnem Reporterju zapisati tudi kaj krepkega na račun Janeza Janše in desnih publicistov ali pa v TV-intervjuju javno izjaviti, da je bolje imeti na oblasti sto Janš kot enega Golobiča.

Ali ne bi bilo dobro, da bi bilo z dnevnimi časopisi urejeno podobno kot je s političnimi tedniki, kjer imamo po dva na vsaki strani?

Volitve brez potrebe?

Ljubo Sirc

Še ta mesec bodo volitve. Le zakaj jih potrebujemo? Še leta 2004 je v Delu 10. junija zaslužno oznovec Stane Saksida napisal, da je Forum 21. nujno potreben »kot kritika strankarske politike«. Tako zato, ker je slovenska politična struktura še premlada, da bi sistem mogla uporabiti za realizacijo »interesov slovenske populacije kot celote«. »Skratka, državni zbor se ne ukvarja z državo in narodom in zato nima širših perspektiv v razvoju.« Odprava takih »deviacij je mogoča samo s stališča nove civilne družbe«.

Forum 21 je koncentracija gospodarskega in intelektualnega kapitala in bo zato kot jedro civilne družbe na levisi lahko odpravil zemanjarjanje slovenskega vključevanja v moderne tehnološke, organizacijske in izobraževalne tokove v svetu in ne samo v Evropi kot malce zaostajajočem delu te celote. Čudež nad čudeži: komunisti, zbrani v Forumu 21 pod vodstvom zadnjega generalnega sekretarja Kučana, ki so zapeljali Jugoslavijo in z njo Slovenijo v slepo ulico, so po svojem lastnem mnenju edini, ki poznajo pot naprej. Nič jih ne moti, da so se pod njihovo diktaturo slovenski delavci, katerih mezde so v tridesetih letih skoraj dosegle avstrijske, znašli z dohodki, ki so bili le polovica ali tretjina avstrijskih. Tako je bilo, čeprav je Jugoslavija dobivala ogromno pomoč z Zahoda do leta 1970, nato pa velika posojila. O tem, koliko ljudi so pobili in preganjali, da bi imeli možnost doseči tako sijajne rezultate, niti ne govorimo.

Ob taki samozavesti se človek čudi, zakaj so komunisti sploh »sestopili« z oblasti in dovolili, da je še kdo poleg njih smel reči kako besedo. Res je, da so ob sestopanju med seboj sklenili, da bodo ob navidezni svobodi in pluralizmu obdržali vjati v svojih rokah, kakor so jih krepko imeli tudi v »vsenarodni« Osvobodilni fronti. Pri tem bi se ravnali po Titovih in Kardeljevih naukih.

Kaj bi pravzaprav radi? Radi bi, da bi bili na oblasti. Prvotno so to zahtevali, ker so si domišljali, da prav oni razumejo prihodnost človeštva in da prav oni vedo, kako doseči splošno blaginjo. Propad sovjetskega planiranja in Kardeljevega samoupravljanja je pač v polni meri dokazal, da je šlo za slepila. Zahod je hkrati kljub vsem krizam napredoval in prinašal boljše življenje v svobodi.

Komunistom vendarle ne gre v glavo, da so Slovenci pred štirimi leti – pozno, a vendarle – dali SDS z Janezom Janšo na čelu možnost, da pokažejo, kaj znajo po zahodnih zgledih. Še bolj jih moti, da je demokratom na oblasti uspelo, čeprav so jih

poskušali iztiriti na vse dovoljene in nedovoljene načine. Čeprav stvari dobro tečejo, neprestano ponavljajo, da je vse narobe, in hodijo tožit slovenske demokrate k evropskim demokratom. Ti so tako naivni, da komunistom na pol verjamejo, saj se izdajajo za socialne demokrate in liberalce, če ne že za »žlahtne« konservativce. Škoda, da je komunistični poskus tako do konca propadel, da jih niti totalitarna diktatura ni več mogla obdržati na oblasti. Sedaj velja, da so baje prostovoljno privolili v demokratične volitve.

Slovenci sami bi položaj morali že bolje razumeti. Kako morejo Slovenci verjeti, da bodo Kučanovi kapitalistični komunisti prinesli višjo produktivnost in s tem višjo blaginjo kot pravi podjetniki? Kljub temu demokratičnim strankam niso dali dovolj časa, da bi zares podprle zasebno iniciativo in omogočile razvoj nove vrste podjetij. Po skoraj 80 letih je tudi v Sloveniji tekstilna industrija prišla do konca in je potreben razmah novih panog, ki bodo obnovile množično zaposlenost. V ta namen je potrebnega še precej let novega političnega in gospodarskega razpoloženja Janševе vrste.

Tak razvoj bi morda morala podpreti Türk ali Pahor – vsaj po tem, kar govorita. Če je njuno govorjenje resno, ne bi smela biti le figuri za reklamo strankam in »civilnim družbam«, ki delajo precej drugače, kot naznanjata. Če volimo take v bistvu simpatične osebe, z njimi volimo tudi vse strankarje, ki jih obdajajo. To se pravi, vse tiste, ki trdijo, da smo oni znajo

vladati in gospodariti, čeprav so prav oni krivi, da smo zaostali za sosedi, čeprav so mislili, da smejo celo ubijati, ker so tako pametni.

Zato so volitve potrebne in bodo nujno potrebne, dokler ne bodo postale rutinske, kar pomeni take, da ne bodo več mogle pripeljati na oblast ljudi s komunistično totalitarno navlako v glavah. Žal je ta čas znakov duševne zmedenosti še na pretek, tako da se moramo držati Janše in tistih, ki ga podpirajo. ■

Zato so volitve potrebne, dokler ne bodo postale rutinske, da ne bodo več mogle pripeljati na oblast ljudi s komunistično navlako v glavah.

Svet Zbora za republiko je s posebno izjavo podprl vlado Janeza Janše.

Globoka država na delu

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven

Dogajanje v zvezi z afero Patria je dodobra razgibalo slovensko politično prizorišče. Obtožba finske TV o podkupnini, ki naj bi jo bil od družbe Patria domnevno prejel premier Janez Janša, je povsem spremenila tok predvolilne kampanje.

Na aktualno dogajanje v politiki se je odzval tudi svet Zbora za republiko (ZZR) in 3. septembra sprejel posebno izjavo, v kateri je izrazil svojo podporo vladi Janeza Janše iz načelnih razlogov in zaradi aktualnega dogajanja. Izjava je bila še isti dan na javni tribuni ZZR sprejeta z akklamacijo.

Podpora vladi Izjava o podpori Janševi vladi vsebuje pet točk, med katerimi se prva sklicuje na zavezo predsednika SD Boruta Pahorja, da bo v primeru zmage sestavil vlado le s programsko sorodnimi strankami, to sta LDS in Zares, medtem ko se je premier Janez Janša zavzel za »odprtost vseh možnosti sodelovanja v novi vladi na podlagi skupnega razvojnega programa«. V drugi točki ZZR ugotavlja, da SD, Zares

in LDS predstavljajo kontinuiteto družbenopolitičnih organizacij nekdanjega nedemokratskega režima, zaradi česar ima Pahor tako LDS kot Zares – obe šteje za pripadnici »liberalne politične družine« – za sorodni stranki. SDS za SD ni »sorodna stranka«, ker spada »v krog slovenskega pomladnega gibanja za ustanovitev slovenske države na podlagi spoštovanja temeljnih pravic, človekovih svoboščin in pravne države znotraj slovenske ustavne demokracije«. V tretji točki se ZZR distancira od postavljanja starih političnih in ideoloških delitev, ki izvirajo še iz časa jugoslovskega socializma, zato politični tabor, ki ga poskuša organizirati

Pahor, spominja na »monolit izpred tridesetih let«, le-ta pa v politični praksi deluje kot »dejavnik za ohranjanje preživelih praks, struktur in privilegijev, ne pa kot dejavnik reševanja razvojnih izzivov«. Izjava ZZR se sklicuje tudi na dejstvo, da se je prav aktualna vlada soočila s slovenskim tranzicijskim sistemom lobijev in ce-hov, ki si »že desetletja prilašča-

jo in si tudi politično podrejajo posamezne segmente slovenske družbe« (cestni lobi, medijski monopoli, monopol državnih univerz in fakultet, neučinkovito sodstvo, tajne službe države itd.). ZZR tako ugotavlja, da naslednji mandat Janševe vlade pomeni »garancijo, da v Sloveniji ne bodo prevladali cehi in korporacije, ampak državljani kot uporabniki storitev ...«. Žato ZZR izraža priznanje Janševi vladi za uspešno vodenje države v minulih štirih letih in uspešno vodenje EU v prvi polovici letošnjega leta, pri tem pa ugotavlja, da je ob številnih uspešno dokončanih projektih ostalo še veliko nedokončanih, zato se zavzema, da »dobi na podlagi letošnjih parlamentarnih volitev sedanji predsednik vlade Janez Janša mandat za sestavo nove vlade, ki bo nadaljevala in

Predsednik Foruma 21 Milan Kučan je sprožil »veliki pok«.

dokončala svojo sedanjo programsko zavezo».

Onkraj pravne države Najpomembnejša točka izjave ZZR pa je četrta, ki se dotika diskreditacije sedanje vlade v tujini, kar pomeni »brezobziren napad na ugled celotne slovenske države in s tem slabitev njenega mednarodnega položaja in ugleda«. Omenjeni sta dve tovrstni akciji, in sicer novinarska peticija proti cenzuri, ki je predsednika vlade obtoževala omejevanja medijske svobode in je bila poslana na več kot 320 uradnih naslovov v tujini, tudi številnim tujim politikom. Kot drugi primer pa izjava omenja oddajo finske javne televizije, kjer je bila kot prejemnik podkupnine omenjena oseba J, ki je po prepričanju novinarja slovenski premier Janez Janša. Diskreditacijo slovenske vlade so podprli Drago Kos, Milan M. Cvikl, Milan Švajger in Bojan Potočnik, »vsi iz kroga politične opcije, ki ji pripada aktualni predsednik Socialne demokracije«. V nadaljevanju javne tribune ZZR je omenjeno temo načel tudi zunanji minister Dimitrij Rupel, ki je na javni tribuni ZZR meseca julija sprožil številne odzive zaradi omembe t. i. globoke države. Po njegovem prepričanju »globoka država« deluje onkraj pravne države, pri čemer je bistvena predvsem uporaba nepoštenih in nemoralnih sredstev ter zamegljevanje razlike med spodobnostjo in nespodobnostjo, zaradi česar so nemoralna sredstva videti kot normalna. Pri tem je Rupel omenil izkušnjo iz Ropove vlade, od koder je bil izgnan, kot je dejal, na pobudo Foruma 21, ker se je udeležil tribune ZZR. V zvezi z oddajo na finski javni televiziji pa je dejal, da se je po njenem predvajanju sešel s finsko veleposlanico v Ljubljani. Le-ta mu je dejala, da je sicer vedela za oddajo, ni pa vedela, da bo oddaja diskreditirala predsednika slovenske vlade, iz tega pa je mogoče sklepati, da je bila namenjena predvsem slovenskim volitvam. Po Ruplovem mnenju je nemoralno izvoziti lažno obtožbo na Finsko in jo potem uvoziti nazaj.

Kučanov »veliki pok« Na Ruplovo obtožbo, da je bil izgnan

iz Ropove vlade na pobudo Kučanovega Foruma 21, se je odzval Forum 21 z odgovorom, da se ni ukvarjal ne z Ruplom ne z njegovim delovanjem v vladi. Pri tem je zanimivo, da se je Forum 21 sešel ravno na dan predvajanja oddaje na TV Slovenija, sestanek, na katerem sta sodelovala tudi ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič in samostojni poslanec Janez Drobnič, pa je bil namenjen zdravstvu. Kučan je ob tej priložnosti v zvezi z afero Patria dejal, da je treba zaradi ugleda države in ljudi v njej »čim prej dati odgovor na vprašanje, ali je v zvezi z nakupom oklepnikov 8x8 kdo prejemal podkupnine in ali so v te nečedne posle vmešane tudi državne institucije«. S tem se je nekdanji predsednik države izognil odgovornosti, ki mu jo je (neho-

Dimitrij Rupel znova svari pred vplivom t. i. globoke države.

imela svoje razloge, saj je Janša v tedanji ZSMS predstavljal gonilno silo sprememb, in če bi mu uspelo postati predsednik omenjene organizacije, bi se ZSMS formirala kot samostojna stranka in bi bržkone nastopila na morebitnih volitvah že pred letom 1990 ter se dokončno odcepila od ZKS. Poskus uničenja Janše se tedaj ni

Kučanov »veliki pok« je le eden od dokazov, da se vojna postkomunistične nomenklature proti Janezu Janši, ki traja še iz časov afere JBTZ, nadaljuje.

Bitka »zdravih sil« proti Janezu Janši traja že dvajset let.

te?) naložil »njegov« novinar Aleksander Lucu, ki je v Nedeljskem dnevniku (31. avgusta) napovedal »veliki pok«, ki ga pripravlja Kučan. To pa je le eden od dokazov, da se vojna proti Janezu Janši, ki jo je že v osemdesetih letih začela tedanja partijska nomenklatura pod Kučanovim vodstvom, nadaljuje. Zveza komunistov Slovenije (ZKS) se je namreč hotela znebiti predvsem Janeza Janše, in sicer tako, da ga je prek Udbe oz. SDV izročila organom JLA. Za to je

posrečil, saj se je tako JLA kot komunistični oblasti »zgodila ulica«, Janša pa je kasneje vstopil v SDZ in bil obrambni minister nepretrgano do leta 1994, ko je bil s konstruktom Depala vas odstranjen iz vlade. Poskus njegove politične likvidacije je bil povezan prav z orožarskimi posli, saj je Janša do svojega prisilnega odhoda z obrambnega ministrstva prepričal nekatere posle z orožjem, do katerih je kasneje vseeno prišlo (npr. nakup orožja v Izraelu).

Mobilizacija sil Prav tako ni dvoma, da sta bila intervjuja s Spomenko Hribar in Boškom Šrotom v Delu in Večeru ter napaadni komentar odgovornega urednika Dnevnika Mirana Lesjaka v Dnevnikovem Objektivu – vse troje se je pojavilo na isti dan, to je v soboto, 30. avgusta – le uvod v vnovični poskus političnega in medijskega umora slovenskega premierja, potem ko je podoben poskus spodletel Antonu Ropu, ko je Janšo obtožil dogovarjanja s hrvaškim premierjem Ivom Sanderjem o incidentih v Piranskem zalivu. Omenjeni obtožbi se je le malo pred začetkom slovenskega predsedovanja EU pridružil

obtožba 572 novinarjev, češ da Janša omejuje medijsko svobodo. Zanimivo je tudi, da je predsednik SD Borut Pahor malo pred afero poslal članom SD pismo, v katerem je med drugim zapisal, da je treba »mobilizirati vse razpoložljive sile«. Številni analitiki pa so si enotni, da so akterji afe-re naredili taktično napako, ker so obtožbo sprožili prezgodaj in tako dali Janši čas za pojasnjevanje, poleg tega ni bil uporabljen noben konkreten dokaz, pač pa le »logično sklepanje«. Zato se že pojavljajo namigi, naj bi omenjena afere škodila predvsem Borutu Pahorju, ki v zadnjem času nastopa precej medlo. Po drugi strani pa naj bi afere celo dvignila podporo Janezu Janši in SDS, če bi konstrukt pripomogel k mobilizaciji dela neopredeljenih volivcev. Med mogočimi vzroki za obtožbo predsednika vlade je tudi dejstvo, da je letošnja predvolilna kampanja razbremenjena ideoloških tem (vloga Cerkve, domobranci itd.), kar tranzicijski levici jemlje manevrski prostor. Kakšen javnomnenjski vpliv bo imela afere Patria na volitve, pa se bo še pokazalo. ■

Med kladivom in nakovalom

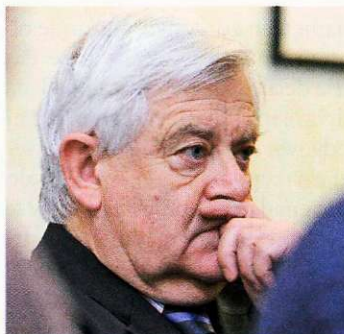
Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Predsednik SD Borut Pahor je kot frontman tranzicijske levice še do nedavnega veljal za glavnega aduta v boju za funkcijo predsednika vlade v prihodnjem mandatu. Zdi pa se, da njegov favorizirani položaj ni več tako samoumeven.

Pahor je (ZL)SD prevzel leta 1997, ko je na predsedniški funkciji nasledil predstavnik »stare garde« Janeza Kocijančiča in ko se je že zdelo, da je pravna naslednica nekdanje komunistične partije v zatonu. Pred tem je bil poslanec; najprej poslanec Stranke demokratične prenove (SDP, imenovane tudi Socialdemokratska prenova) v republiški skupščini, po nastanku Združene liste (vanjo so se združile SDP, Socialdemokratska unija in Delavska stranka, kasneje se je stranka preimenovala v Socialne demokrate) pa je bil njen poslanec skoraj tri mandate.

Kot predsednik je svojo stranko dvakrat popeljal na volitve in dvakrat dosegel tretje mesto, s čimer je na tranzicijski levici prevzel vlogo »druge violine«. Glede na to, da je leta 2004 v tretje končno uspelo zmagati predsedniku SDS Janžu Janši, bi podobno veljalo tudi za Pahorja, ki pa je v zadnjem času izgubil odločilno prednost pred sedanjim premierjem. Tako se vse bolj dozdeva, da je Pahor v resnici ujetnik političnih botrov iz ozadja.

Kučanov vajenec Pahor je svojo poklicno politično kariero začel konec osemdesetih let, ko je leta

Je Pahor še vedno Kučanov vajenec?

1987 (v letu izida 57. številke Nove revije) po diplomi iz mednarodnih odnosov na tedanji FSPN (sedaj FDV) nameraval oditi na podi-

plomski študij v ZDA. Vendar je zadnji hip ostal doma, čeprav se mu je obetala sijajna akademska in/ali diplomatska kariera. Zanimivo je, da na njegovi spletni strani sploh ne najdemo podatkov o poklicnem delu v prvih treh letih po diplomi, kot da njegovo delovanje pred letom 1990 sploh ne obstaja. Pahor se je tako zaposlil na centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije (ZKS), ki ga je tedaj vodil Milan Kučan. Kot je pojasnil Pahor spomladi letos v intervjuju za Playboy, se mu je nenadoma zdelo, »da bi študij diplomacije še lahko odložil, možnosti,

Podobno kot Pahor tudi Janez Drnovšek ni obvladoval jurišnikov iz svoje stranke.

Milan M. Cvikl in Anton Rop sta Pahorju naredila precej škode.

Predsednik SD Borut Pahor se ni izjasnil o svojem odnosu do Boška Šrota.

da takoj vpogledam v realni svet politike, ki mi je bila dana z vabilom iz Kučanovega kabineta, pa ne«. Po njegovih besedah je tedaj Kučan prosil za dva mlada človeka z univerze, enega s FSPN in enega s pravne fakultete, da bi prišla k njemu za vajenca. Pahor je omenjeno vabilo sprejel in tako postal »Kučanov vajenec«. Zato se vrstijo ugibanja, ali ni Pahor na ta način postal Kučanov dolžnik. Ne nazadnje si je Kučan od Pahorja sposodil znamenito krilatico »sestop z oblasti«, ki je pomenila prostovoljno privolitvev komunistov v demokratična pravila igre in s tem tveganje za (začasno?) slovo od oblasti. Ko je leta 1997 po dokaj slabem izidu na volitvah postal predsednik stranke, star komaj 34 let (za primerjavo – Katarina Kresal jih ima 35), se je zdelo, da je SD stopila na tvegano pot. Kljub več kot desetletnemu vodenju stranke Pahor nikoli ni postal član vlade, čeprav je bila SD članica koalicije v zadnji Drnovškovi in Ropovi vladi in so ga nekateri že videli v vlogi zunanjega ministra. Po volitvah leta 2000 je Pahor postal predsednik državnega zbora, funkcija zunanjega ministra pa je pripadla kasneje odstavljenemu Dimitriju Ruplu. S svojo držo (pa tudi s kombinacijo fička in Armanijevih oblek) je Pahor postal eden najbolj priljubljenih politikov. Takrat je še prisegal na Giddensovo in Blairovo »tretjo pot«, vendar je kasneje omenjeno parolo opustil. Njegova priljubljenost pa ni pripomogla k večji priljubljenosti njegove stranke, kar je zmotilo zlasti strankarski podmladek Mladi forum, češ da se Pahor kot predsednik DZ premalo ukvarja z lastno stranko. Priljubljenost stranke mu je v resnici uspelo dvigniti šele v drugi polovici mandata te vlade, ko je SD po vstopu štirih prebežnikov iz LDS postala tudi formalno naj-

močnejša opozicijska stranka in je v javnomnenjskih raziskavah prehitela celo vladajočo SDS.

Tolerirana svojeglavost Kljub priljubljenosti je bil Pahor za nekatere kroge tranzicijske levice kontroverzen, saj je že kmalu po prihodu na vrh SD želel doseči notranje očiščenje SD v zvezi z odnosom do polpretekle zgodovine, vendar je pri tem naletel na oster odpor. Zaradi njegove »svojeglavosti« so nekateri člani SD z Aureliom Juri-

jem na čelu ustanovili Forum za levico. Kljub temu je stranka Pahorja tolerirala, saj se je zavedala, da bi si z zamenjavo predsednika naredila medvedjo uslugo. Precej negodovanja je vzbudilo tudi Pahorjevo zavzemanje za vstop v zvezo Nato, najvidnejši nasprotnik tovrstne usmeritve je bil prav Aurelio Juri. Prvi večji dvom o Pahorjevi avtoriteti pa se je pojavil ob evropskih volitvah leta 2004, ko je Pahor kljub svoji zunanjepolitični usmeritvi izrazil željo, da bi se še naprej

posvečal domači politiki, po drugi strani pa so pritiskali nanj, da postane nosilec liste SD, kar naj bi tudi pomenilo, da bi se ga na eleganten način znebili. Nazadnje je prišlo do »džentelmskega sporazuma«, po katerem je bil Pahor uvrščen na zadnje mesto na listi. Kljub temu je bil kot edini z liste s pomočjo preferenčnih glasov izvoljen v evropski parlament, zaradi česar je predčasno odstopil s funkcije predsednika državnega zbora (nasledil ga je Franc Feri Horvat, ki se z letošnjim letom poslavlja od aktivne politike). Pahorjevih težav pa s tem ni bilo konec. Tri leta kasneje se je soočil z novo dilemo: ali naj kandidira za predsednika države ali ne. Če je Drnovšek leta 2002 po polovici mandata svoje vlade na to dilemo odgovoril pritrdilno ne glede na kasnejše očitke, da je svojo stranko pustil na cedilu, se je Pahor po dolgih mesecih posvetovanj in »tipanja« na terenu na koncu vendarle odrekel ambiciji, da v predsedniški palači nasledi Drnovška, in se odločil, da svojo stranko popelje na volitve. Pahorjeva odpoved predsedniški tekmi je pustila dvom, ali je sploh sposoben suvereno sprejemati pomembne odločitve, kar je pomembna lastnost slehernega predsednika vlade.

V Šrotovih krempljih? Vprašanje Pahorjeve avtoritete in kompetenc za vodenje vlade se postavlja tudi ob vprašanju odnosa do Boška Šrota, ki je lani pompozno izstopil iz SD in Pahorju napisal precej ostro pismo, v katerem mu je očital preveliko servilnost do ►

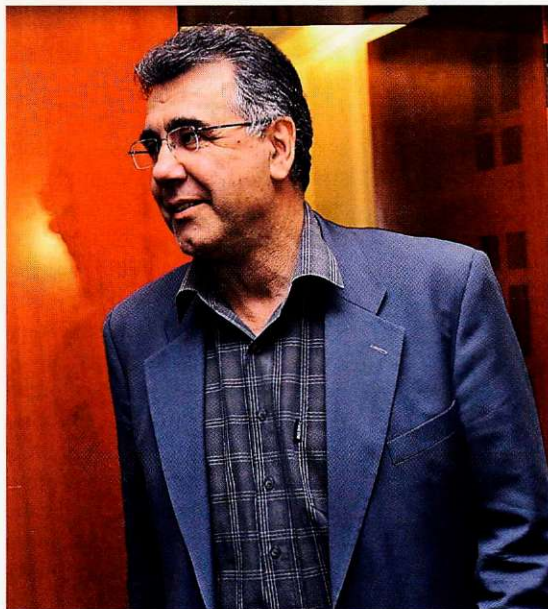
Postavlja se vprašanje, ali je na spremembo Pahorjevega stališča do koalicijskih povezav vplival nekdanji predsednik države Milan Kučan, ki alternativo sedanji vladi vidi v levem bloku.

► Janeza Janše. Kljub vsemu pa je Pahor letos na prireditvi Pivo in cvetje obiskal Šrota. Kot je dejal v oddaji Odmevi na TVS 21. julija, v primeru njegovega srečanja s Šrotom »ne gre za politiko, gre za oliko«, saj je doslej vsa leta obiskoval prireditev Pivo in cvetje in ni imel razloga, da se je letos ne bi udeležil. Zanimivo je, da je bil Pahor očitkov o servilnem odnosu do Janše deležen že tedaj, ko je privolil v sodelovanje v Partnerstvu za razvoj. V prvi polovici mandata sedanje vlade je bil tarča

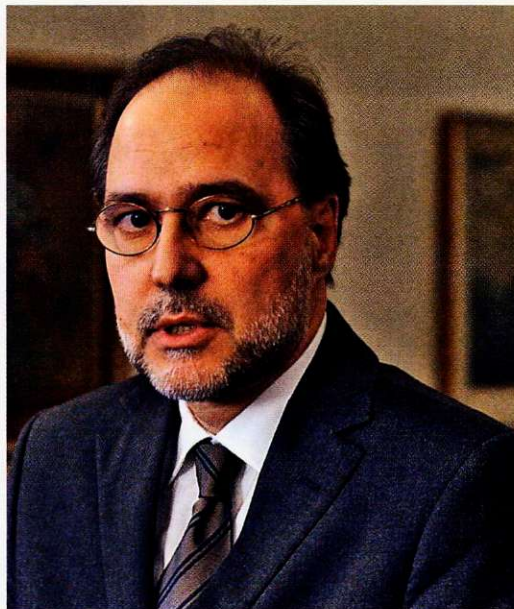
1999 in 2000 Drnovšek načelno podprl uzakonitev dvokrožnega večinskega volilnega sistema, kar je državnemu zboru v odločbi naložilo ustavno sodišče, LDS pa uzakonitve večinskega sistema ni nikoli podprla. Še več – poslanec LDS Anton Anderlič je v eni izmed razprav dejal, da »ga ni, boga, in ne predsednika stranke«, ki bi ga prisilil h glasovanju za večinski sistem. Prav tako je Drnovšek imel težave, da je prepričal svoje poslance v ratifikacijo sporazuma med Slovenijo in Svetim

cijo, da jo potisne v opozicijo in da zavlada samo zato, ker želi premagati nasprotni tabor«. Za Pahorja je takšna politika »plehka«. Podobno stališče je ponovil januarja 2007 v Sobotni priligi Dela, ko je dejal, da v blokovski delitev ne verjame in da ne vidi nikakršnih argumentov za oblikovanje levega bloka. Kljub temu je Pahor sedaj odprt za koalicijsko sodelovanje samo še s programsko sorodnimi strankami, kot sta LDS in Zares, postavlja pa se vprašanje, ali je na spremembo njegovega stališča vplival nekdanji

obljublja, da ne bo kadroval po politični lojalnosti, kar naj bi bila značilnost sedanje vlade. Zanimivo je tudi, da Pahor februarja 2005 ni želel sprejeti Janševih ponudb, da bi tretjino nadzornih svetov sestavljali predstavniki opozicije, češ da ima vlada »odgovornost, da poišče kompetentne ljudi, ki so tam dolžni zagovarjati vladno politiko«. »Lahko so tudi iz naše stranke, ampak naj jih vlada pokliče in jih postavi tja. Mi kot stranka nimamo kaj kadrovati,« je dejal dejal v intervjuju za Dnevnik (12. 2. 2005). Kljub temu so nedavno v javnost prišli dokumenti, da je vlada na predlog SD imenovala vsaj dva člana nadzornih svetov. Glede zakona o RTV je Pahor 4. 7. 2005 za Mladino dejal, da zakon ni »tako slab« (kljub temu bi sprejel novega, kot je dejal, po vzoru BBC). Pri tem je pomenljivo, da se je Pahor prav v tistem času javno prepiral z Ropom (ki je sedaj njegov strankarski kolega), kakšen vpliv je imela LDS na medije ves čas tranzicije, »z zakonom ali mimo njega«.

Predstavniki Pahorjeve notranje opozicije je Aurelio Juri.

Gaspari bi utegnil nadomestiti Pahorja kot premierja.

Pahorjeva odpoved predsedniški tekmi je pustila dvom, ali je sploh sposoben suvereno sprejemati pomembne odločitve, kar je pomembna lastnost slehernega predsednika vlade.

očitkov predvsem s strani LDS. Kljub temu pa so kasneje v njegovo stranko pribežali štirje najmočnejši kritiki iz vrst LDS, pri čemer sta se kot problematična pokazala zlasti Milan M. Cvikl in Anton Rop. Slednji je obtožil premierja Janeza Janšo za dogovarjanje o incidentih v Piranskem zalivu pred volitvami leta 2004. Kljub Pahorjevemu zagotovitvam Janši, da se bo Rop opravičil, se to ni zgodilo, kar je še en dokaz, da Pahor v svoji stranki nima potrebne avtoritete. A podobno je veljalo tudi za Janeza Drnovška, ki je imel v času vodenja LDS kar precej močno opozicijo znotraj lastne stranke. Tako je v letih

sedežem, precej nasprotovanja je bil deležen tudi pri vključevanju Slovenije v Nato.

Kopernikanski obrat Zanimivi so tudi Pahorjevi kopernikanski obrati, saj je v minulih štirih letih kar nekajkrat spremenil svoja stališča. Tako je takoj po volitvah leta 2004 v oddaji Pod žarometom (6. 10. 2004) na TVS dejal, da če bo dobil vabilo za vstop v koalicijo, bi se v SD »prav gotovo temu vabilu na pogovor odzvali«. Glede t. i. blokavske politike je Pahor za TV Slovenija 19. 12. 2006 dejal, da si ne želi sodelovati »pri oblikovanju nekega bloka, ki bi imel za edini cilj, da premaga sedanjo vladno koali-

predsednik države Milan Kučan, ki edino alternativo sedanji vladi vidi v levem bloku, h kateremu po njegovem mnenju sodi tudi Lipa (zanimivo je, da je odgovorni urednik Dela Darijan Košir v komentarjih soočen pohvalil prav Saša Pečeta – bržkone tudi zato, ker sta tako Delo kot Lipa podaljšani roki Pivovarne Laško).

Sedmega oktobra 2004 je Pahor v oddaji Trenja na komercialni televiziji o kadrovskih menjavah dejal, da ima vsaka oblast pravico, da »zamenja ljudi, če meni, da bi bolje opravili svoj posel, in za to tudi prevzame odgovornost, to je povsem običajno v svetu«. V nasprotju s tedanjimi trditvami zdaj

Ujetnik lastne stranke Kakor koli že, pregled Pahorjevih potez in stališč, zlasti v tem mandatu, kaže na to, da Pahor ni zgled pravega vodje, ampak je bolj ali manj izvrševalec naročil iz ozadja, kot »frontman« pa je tudi ujetnik lastne politične opcije. Po nekaterih namigih naj bi bil prav hud psihični pritisk zaradi (pre)velikih pričakovanj vplival na poslabšanje njegovega zdravstvenega stanja, kar se je pokazalo v soočenju na POP TV, ko se je tako rekoč utopil v lastnem znoju. Zato ne bi presenetilo, če bi v primeru zmage Pahor vlado vodil samo nekaj časa (na primer do polovice mandata), kasneje pa bi ga zamenjal Mitja Gaspari ali morda celo Zoran Jankovič. Nenavadno je namreč že to, da je Gaspari konec lanskega leta postal kandidat za podpredsednika morebitne Pahorjeve vlade, čeprav je bil malo pred tem poražen kot kandidat LDS na predsedniških volitvah. Pri tem ni izključen niti medijski umor Boruta Pahorja, če bi »globoka država« (po Ruplu) presodila, da ga ne potrebuje več. Vsekakor bo Pahor, če SD ne doseže zmage, po volitvah politično mrtev. ■

Po ugotovitvah YLE gre za premierja Janeza Janšo, a dokazov za tako hudo in grobo obtožbo ni. Tako se danes zdijo besede, zapisane v uvodniku Demokracije v četrtek, 28. avgusta, torej le nekaj dni opred objavo zgodbe finske javne televizije z naslovom Slovenija: Resnica o Patrii, preroške. Urednik je namreč pravilno ocenil, da »bodo različna kapitalsko-politična omrežja, povezana s tranzicijsko levico, poskušala narediti vse, da diskreditirajo Janšo in njegovo stranko ter mu preprečijo zmago na volitvah«. Še več, v dokumentarni oddaji se res pojavi vseskozi dejaven »stari znanec iz Depale vasi in Kučanov varovanec Drago Kos«, kot ga je v uvodniku Demokracije imenoval Metod Berlec. Kos je bil v letih 1993/94, ko so odstavljali Janšo, zaposlen v kriminalistični službi, ki je takrat ponaredila znameniti Dosje 13, s katerim so diskreditirali takratnega obrambnega ministra. In v finski oddaji Kos resnično »poskuša podžgati domnevno korupcijsko afero, povezano z nakupom Patriinih oklepnikov 8x8«. Naj bi za celotno igro stal nekdanji predsednik Milan Kučan, je postalo jasno minulo sredo, ko je Aleksander Lucu v svojih Šepetanjih z naslovom »Erjavca čakajo Finci in Kučan« zapisal, da se Kučan »ni ustrašil, pač pa umaknil, kajti za veliki pok je že vse pripravljeno«, pod njegovo fotografijo pa napisal »Milan Kučan pripravlja veliki pok«, a pri tem ni pozabil pripisati, da »Kučan z vsem srcem podpira Pahorja«.

Vsevedni finski novinar Zanimiva in v nebo vpijoča pa so imena ljudi, ki se pojavljajo v finski oddaji MOT z naslovom Slovenija: Resnica o Patrii, saj so tako ali drugače povezana s tran-

Veliki pok prihaja iz Finske

Petra Janša, foto: Buenos Dias, fotomontaža, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije, POP TV

Oktobra septembra je finska javna televizija YLE objavila sporno oddajo o domnevnem podkupovanju Slovencev s strani finske Patrie. Glede na dokumente, ki naj bi jih YLE dobila, je bila v Sloveniji za sklenitev posla odločilna oseba »J«.

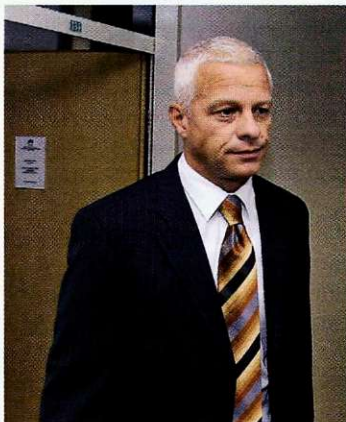
Novinar Magnus Berglund obtožuje slovenskega premierja, da je prejel podkupnino.

Premier Janša je oddajo finske javne televizije označil za čisto laž in konstrukt.

Milan Kučan kot kandidata za mandatarja podpira Pahorja.

Stari znanec iz Depale vasi in Kučanov varovanec Drago Kos

Vodnik finskega novinarja in razvpiti novinar Blaž Zgaga

zicijsko levico. Novinar YLE Magnus Berglund je v oddaji opravil več pogovorov tudi v Sloveniji, med drugim z Milanom Švajgerjem, prvim možem Sistemske tehnike, ki je v tekmi s Patrio izgubila posel za dobavo oklepnikov 8x8. Švajger je izbiro Patrie za dobavo oklepnikov pripisal krogu blizu premierja Janeza Janše, ko je dejal, da odločitve o izbiri Patrie za dobavitelja oklepnih vozil ni sprejel obrambni minister Karl Erjavec. »Obrambni minister je samo marioneta. Odločitve so sprejete v ozadju, zelo blizu premierja.« Na vprašanje finskega novinarja, zakaj meni tako, je Švajger dejal: »Zato, ker vem. Ker je bil naš premier leta 1991 obrambni minister, njegov poklic je obramba.« Švajger glede na poročilo YLE, ki ga je ta objavila na spletni strani http://ohjelmat.yle.fi/mot/viikon_ohjelma/manuscript_english, svojih navedb ni podrobneje pojasnil, ocenil pa je, da »Patria ne plačuje provizij ljudem, ki nimajo vpliva v poslu«. In če Patria plačuje nekemu prek poslovneža Walterja Wolfa ali svetovalca podjetja Patria Wolfganga Riedla ali ume-

Milan Kučan se »ni ustrašil, pač pa umaknil, kajti za veliki pok je že vse pripravljeno«.

tnika Jureta Cekute, ki jih je YLE označila kot kurirje, zadolžene za plačilo podkupnin, bo to prišlo v prave roke, je menil Švajger. YLE je še poročala, da je bilo za podkupnine izplačanih 21 milijonov evrov oziroma 7,5 odstotka vrednosti celotnega posla.

V polurnem prispevku se pojavi tudi Drago Kos, ki je v zvezi s kriminalistično preiskavo Patrie za finsko televizijo povedal, kaj je odkrila njegova komisija pri preiskavi zadeve: »Odkrili smo, da je bila finska Patria favorizirana in da slovensko podjetje ni bilo obravnavano enakovredno. Mi ne trdimo, da je proizvodnja oklepnih vozil boljša v Sloveniji kot na Finskem, temveč da je bil postopek, ki so ga uporabili, nepravilčen in v nasprotju s temeljnimi pravili javnega naročanja tukaj v Sloveniji.« V nadaljevanju je poudaril, da je dobil nekaj groženj: »Te niso bile resne, ker sem jih navajen in poznam ljudi, ki jih proizvajajo.« Oseb, ki naj bi mu bile grozile, za finsko televizijo ni želel razkriti: »Zagotovo ne pričakujete, da vam bom posredoval imena, a to so ljudje, ki so zelo blizu vrha.« A že naslednji dan sta se tako Švajger kot Kos »potegnili nazaj«, češ da ju je k izjavi, da so v nakup oklepnikov vpleteni ljudje, ki so zelo blizu vrha, pripeljalo le logično sklepanje, dokazov za obtožbe pa nimata. Tako se je scenarij iz preteklih afer, kot so Depala vas, akcija Ščuka, v kateri Kos in Smolnikar

Kunstlju dajeta navodila, kako naj izziva svoje sodelavce, da bi v pogovoru grozili novinarjem, afera Vič-Holmec, zadeva Ranc, afera Troha, afera Rop, ki si je izmislil in skonstruiral dogovarjanja v Piranskem zalivu, v zgodbi s Patrio ponovil.

V filmu se pojavi tudi Milan M. Cvikl, ki ugotavlja, da je bila »ponudba dana za 150 popolnoma opremljenih oklepnikov. Če seštejemo vrednost dostavljenih enot in jo primerjamo s celotno vrednostjo prvotne ponudbe, ugotovimo, da je med njima 50 milijonov evrov razlike v korist Patrie. Ker bodo to morali plačati slovenski davkoplačevalci, je kaj takega nedopustno.« Spomnimo, da je Cviklova zdajšnja življenjska sopotnica Jerca Legan nedvomno povezana z zgodbo, saj je ta s podjetjem Viator & Vektor, ki ima v 82,52-odstotni lasti Sistemske tehnike, poslovno sodelovala na področju svetovanja oziroma urejanja njihovega internega glasila.

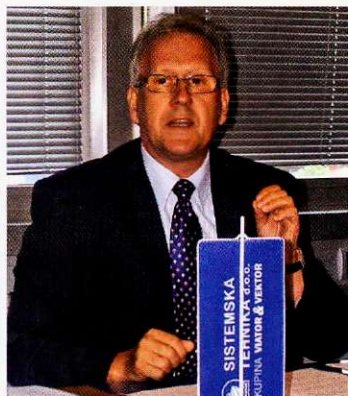
In še nekdo je v prispevku govoril o domnevni imenih; to je nekdanji v. d. generalnega direktorja slovenske policije Bojan Potočnik, ki se »boji, da je vpletenih preveč pomembnih ljudi. Ker smo v predvolilnem obdobju, je bila zagotovo politična odločitev utišati policijo«. Na Berglundovo vprašanje, ali lahko sklepamo, da je notranji minister po ukazih predsednika vlade ustavil preiskavo v vezi s Patrio, je ta vehementno odgovoril, da to resno misli, čeprav nima dokazov, da bi lahko to trdil, a je skoraj popolnoma prepričan, da je tako. »Na osnovi izkušenj lahko trdim, da notranji minister o vseh odločitvah povpraša predsednika vlade.« Spomnimo, da je bil Potočnik v. d. generalnega direktorja policije v letu 2005.

Tako so obtoževanja finskega novinarja vpletla še poslovneža Walterja Wolfa, ki je osebi »J« moral dostaviti denar, poleg njega pa naj bi bila za razdeljevanje podkupnin po poročanju YLE zadolžena še slikar Jure Cekuta in podjetnik Rudolf Leban. Znano pa je, da sta bila Wolf in Cekuta glavna akterja orožarskih poslov že v času vladavine LDS. Kot je sklenil finski novinar, je oseba »J« slovenski premier Janez Janša, koristi od posla pa naj bi imela tudi premierjeva stranka.

Brez odgovorov in dokazov Ker omenjeni novinar ni pokazal nobenih dokumentov oziroma dokazov, ki bi podkrepili njegove izjave, smo mu v uredništvu postavili nekaj vprašanj, ki bi se porodila najbrž vsakemu odgovornemu novinarju, ki bi spisal tako politično zgodbo. Pri tem je treba povedati to, da je bilo izredno težko najti nekatere podatke, saj je portal finske javne televizije v finskem jeziku, v angleščini so le dnevne novice. A transkripcija sporne oddaje MOT o zadevi Patria je bila še isti dan prevedana in objavljena tudi v angleškem jeziku. Ko pregledaš arhiv prispevkov za oddajo MOT, ki

Tudi poslanec SD Milan M. Cvikel se pojavi v oddaji MOT.

Milan Švajger, Sistemska tehnika

Bojan Potočnik kandidira za poslanca

jo nekateri v Sloveniji zelo radi primerjajo z oddajama Preverjeno ali Tarča, je mogoče ugotoviti, da se ime novinarja finske nacionalne televizije YLE Magnusa Berglunda pojavlja od leta 1998 le še v enem prispevku. Tako se je naše prvo vprašanje glasilo, ali je bil prispevek o Patrii res njegov drugi v sklopu oddaj MOT.

Nato smo mu citirali del njegovega odgovora iz intervjuja z novinarjem Dnevnika Rokom Praprotnikom, kjer Berglund zatrjuje, da je »te zadeve delal izključno za finsko občinstvo. Tisto, kar ga zanima, pa je, da je finsko državno podjetje očitno plačalo podkupnino predsedniku vlade države članice EU. Zato to ni več samo poslovni škandal, to je politični škandal ...«. Pri tem navedku nas je zanimalo, ali je finski gledalec resnično dobil objektivno in popolno sliko o

zadevi Patria in zakaj ni o tej stvari povprašal tudi finske vlade, pristojnega ministra in njihove protikorupcijske komisije, saj je Patria v 73-odstotni lasti države. Vprašali smo ga tudi, zakaj ni v Sloveniji poiskal še drugega mnenja in kakšen je njegov osebni interes, da noče pokazati nikakršnega dokaza, saj je v oddaji o Patriinem podkupovanju v Egiptu z veseljem razkazoval račune, ki jih je poslal posrednik v Egiptu. Hoteli smo tudi odgovor na vprašanje, ali se zaveda dejstva, da sta njegova sogovornika Kos in Švajger brez vsakega dokaza omenjala ljudi blizu vrha in pri tem le logično sklepala, kot tudi, kako dobro pozna vse omenjene ljudi v prispevku. Izredno nas je zanimalo tudi to, kako to, da pozna tako natančen čas konca finske preiskave, ta naj bi bila namreč končana januarja prihodnje leto. Še enkrat smo mu dali možnost, naj pove, ali naj bi bil črka »J« Janez Janša, nismo pa se mogli ogniti niti vprašanju,

Janši se zdi zanimivo, da obtožbe v oddaji prihajajo »s slovenske strani in so položene v usta finskim novinarjem«.

ali ga je mogoče plačala slovenska stran, da pripravi prispevek. Pozneje, ko se je potrdil sum, da je imel Berglund za svetovaleca in vodnika po Sloveniji Blaža Zgago, smo finskemu novinarju poslali še vprašanje, kako dobro pozna soavtorja legendarne peticije 572 in obtoženega v zadevi Troha. Žal do danes odgovorov nismo prejeli.

Za STA pa je Berglund dejal, da ima o zadevi Patria veliko informacij, v oddaji pa so bile po njegovo objavljene le preverjene. Na vprašanje, kdo mu jih je posredoval, je odvrnil, da mora varovati svoje vire. Finski novinar je tudi dejal, da dokumentov nikoli ne bo pokazal, da bodo postali javni, ko jih bo finska

Patriini oklepniki 8x8 in domnevna korupcija burijo slovensko javnost.

policija izročila tožilcu in se bo začel sodni proces. Potrdil je tudi, da je bil direktor televizije Mikael Jungner svetovalec nekdanjega premierja iz vrst finske SDP, sestrške stranke slovenskih Socialnih demokratov.

Janša obtožbe odločno zanika

Oddaja finske televizije YLE, v kateri je ta poročala, da je Patria podkupila premierja Janeza Janšo, da bi dobila posel s patriami, je naletela na številne odzive. Janša je navedbe označil za čisto laž in konstrukt, Walter Wolf in Dragan Bavčar, ki ju tudi omenjajo v aferi, sta napovedala tožbe, LDS je prva predlagala izredno sejo DZ, a ko jo je vlada prehitela, se je začela sprenevedati in sprevačati dejstva, da bo to le seja, namenjena premierju. Janša je dejal, da zanj ni naključje, da se je zgodba pojavila v predvolilnem času. Zdi se mu tudi zanimivo, da obtožbe v oddaji prihajajo »s slovenske strani in so položene v usta finskim novinarjem«. To, da je nekdo na podlagi domnevno zapisane črke J v internih dokumentih Patrie ugotovil, da gre zanj, pa se mu zdi »skrajni absurd«. Premi-

Janša tudi dvomi, da je novinar želel narediti korektno oddajo. Kot je dejal, bi v tem primeru o zadevi vprašal tudi drugo stran. Oddaja po njegovo tudi sicer ni predstavila nobenih dokumentov, ki bi dokazovali novinarjeve trditve, ampak le pavšalne obtožbe, ki so jih na njegov račun izrekli predsednik protikorupcijske komisije Drago Kos, poslanec SD Milan M. Cvikel in direktor Sistemske tehnike Milan Švajger.

Na drugi strani je poleg vodje poslanske skupine LDS Jožefa Školča zadevo komentiral tudi predsednik Zaresa Gregor Golob, rekoč, da je z zadnjimi dogodki na preizkušnji verodostojnost slovenske države. V poslanski skupini Lipa so zahtevali prekinitve poslovanja s Patrio in odstop od po njihovo spornega nakupa. Oglasil se je tudi predsednik SNS Zmagor Jelinčič in dejal, da se mu glede na to, da je bil direktor finske televizije svetovalec nekdanjega finskega premierja iz vrst finskih socialdemokratov, zdi povezava med obema strankama pri oddaji »zelo verjetna in zelo razumljiva«.

Slovensko zunanje ministrstvo je po predvajanju dokumentarca o domnevni korupciji v primeru nakupa oklepnikov finskega podjetja Patria minuli četrtek na finsko vlado naslovilo noto. Pri tem je izrazilo presenečenje nad hudimi obtožbami na račun predsednika slovenske vlade Janeza Janše in poudarilo, da je ob vsem spoštovanju svobode izražanja in neodvisnosti medijev nedopustno, da finska nacionalna televizija obtoži predsednika vlade prijateljske države, ne da bi hkrati objavila trdne dokaze o njegovi vpletenosti v podkupovanje. MZZ je v noti še zapisalo, da je z navedeno oddajo finska nacionalna televizija posegla v volilno kampanjo v Sloveniji pred parlamentarnimi volitvami in da takšno ravnanje lahko omaja zaupanje v odnosih med državama, zato pričakuje ustrezna pojasnila. □

Izključevanje ali integracija

Dr. Boštjan M. Turk, foto: arhiv Demokracije

Dva konkurenčna modela na prihajajočih volitvah. Ključno vprašanje prihajajočih volitev se da povzeti v stavku, kakšen bo trend strukturnih sprememb v Sloveniji, če zmaga desnosredinska opcija ali če to uspe levi, socialnodemokratski sredini Boruta Pahorja. Da bi na to vprašanje dobili jasnejši odgovor, je treba najprej videti vsebino in program, predvsem pa oceniti daljnoročno pozicioniranje enega in drugega v slovenskem prostoru. Da bi ne govorili na splošno, vzemimo izkušnjo zadnjih štirih let. Če na volitvah zmaga desnosredinska opcija (kot označujemo politične stranke, ki so članice EPP), se bo trend sedanjih sprememb najverjetneje nadaljeval.

Slovenija bo še naprej rezala zaveso, ki družbenopolitično zakulisje ločuje od vsakdanjika državljanov. Še naprej se bo nadaljevalo razkrivanje (in ustavljanje) tistega dela partijske paradržave, ki je svoje politične privilegije izkoristil za poseg v družbeno premoženje, za akterje, ki so prepoznavni v marca 2004 ustanovljenem Forumu 21, sedaj pa dobivajo presenetljive partnerje tudi v ljudeh, ki so bili (navidez ali zares) na strani demokratične opozicije (Andrej Lovšin in Hilda Tovšak, npr.). Nadaljnja razgradnja socialistične države pa bo morala potekati prav v smeri, v kateri je bila zastavljena spomladi leta 2005.

Reforme kot talec sindikatov Gre za sveženj reform, ki je bil vsebovan v programu vlade, pa ni bil v celoti uresničen, ker je le-ta trčila na enega najmočnejših reliktoev socialistične države, na njene sindikate. Sindikalna demagogija, predvsem tista, ki se izraža skozi največjo sindikalno organizacijo, skozi t. i. svobodne sindikate in njihovega vodjo Dušana Semoliča, je v letu 2005 že temeljito ustavila razvojni korak Slovenije, kasneje pa skrbelo, da je bilo reforme mogoče uresničevati v hudo okrnjeni obliki, kdaj pa sploh ne. V evolutivnem smislu je naša država talec socialističnih sindikatov, socialističnih pa preprosto zato, ker so njihovi protagonisti ob zlomu sistema konec osemdesetih tvorili gravitacijsko jedro nekdanje SZDL. O tem še danes pričajo televizijski posnetki in drugo gradivo, ki je še vedno na razpolago javnosti.

Če bo volilni boj dobila desnosredinska opcija, bo poleg ekonomskih nadaljevala (morala nadaljevati) tudi z drugimi reformami, predvsem s tistimi, ki zadevajo razgradnjo socialistične države v njenem ideološkem profilu in identitetni podobi. V najširšem risu gre za demokratizacijo družbe, ki poteka skozi osvoboditev posameznika. Socialistična država je bila neuspešna v svojih najpomembnejših segmentih, ne ekonomsko ne pravno ni delovala, mrtva pa je bila predvsem s stališča občečloveške pravičnosti. Delovala pa je v enem segmentu,

in to tako presenetljivo, da je le-ta preživel do danes. Ta segment je bil dostopnost do privilegijev, ki so šli peščici. Kot po paradoksu je bila brezrazredna družba jugosocializma razslojena bolj kot najbolj razviti kapitalizem.

Razgradnja nekdanje družbe privilegijev V zadnjem intervjuju za Demokracijo je prof. Andrej Capuder na vprašanje, ali je težko biti krščanski intelektualec, odgovoril: »Izredno težko, pol stoletja komunizma je kristjane naredilo za drugorazredne državljane, in to na vseh področjih političnega, kulturnega in gospodarskega življenja.« Besede, ki same govorijo o izključenosti in vključenosti v družbo posvečenih. Kristjani so bili in so še danes družbena skupina, ki je izključena iz tistih form oblasti, ki jih ni prevetrila zamenjava vlade leta 2004 (gospodarstvo, univerza, diplomacija in drugo). Konec stoletja (leta 2000) sta bila v državni upravi na direktorskih mestih zaposlena samo dva kristjana (konfesionalna katoličana). Dva proti tisoč in več, kot je bilo tedaj članov in simpati-

Desnosredinska vlada bo tako pred nadaljnjim izzivom vrniti družbi njeno integriteto, kot jo terjata izhodiščni demokratični standard.

zerjev ideološkega kroga SZDL. Deprivilegirane pa so bile tudi druge družbene skupine; analiza bi pokazala, da so bili iz izključevanja izzvzeti pravzaprav le tisti družbeni sistemi, ki so se napajali v personalnem in kadrovskem bazenu nekdanje SZDL.

Družba privilegija v najbolj abstraktni obliki zadeva najprej pojme. Vse do sedaj se v javnosti dokaj brez težav uveljavlja privilegij ene resnice, ki temelji še v enobeju. Legitimna in družbeno nesporna »resnica« je edino pravilnost partijskega vodenja narodnega »odpora«, ta pa temelji na visoki stopnji »nezmotljivosti« njenih voditeljev. Resnica revolucije pozna tudi ekskluzivni prav njenih zastopnikov. Še danes pred osrednjim kulturnim hramom v Ljubljani stoji spomenik Borisu Kidriču. Mnoga slovenska mesta poznajo Titovo ulico, Kardeljevo ploščad, o teh revolucionarjih se partijsko zgodovinopisje (npr. Božo

O avtorju

Dr. Boštjan M. Turk je diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani, doktoriral pa na pariški Sorbonni. V Parizu pri založbi Téqui prav sedaj izhaja monografija, posvečena vplivom neolatinske filozofske renesanse na moderno francosko poetiko. Francosko književnost 17. in 20. stoletja uči na Filozofski fakulteti v Ljubljani, predaval pa je tudi v tujini kot gostujoči profesor ali kot vabljeni predavatelj. Bil je ustanovni član Mladih krščanskih demokratov novembra 1989, predsednik SKD Ljubljana med letoma 1994 in 1997 in podpredsednik Svetovnega slovenskega kongresa. Od leta 2001 do 2002 je bil vodja strateškega sveta SKD+SLS. Od začetka je dejaven kot analitik in publicist, objavlja v veliki večini slovenskih tiskanih medijev.

Repe) še vedno izraža z dolžno pieteto. Desnosredinska vlada bo tako pred nadaljnjim izzivom vrniti družbi njeno integriteto, kot jo terja izhodiščni demokratični standard. Integriteta družbe pa pomeni, da obstajajo samo tisti privilegiji, ki si jih je posameznik sam zaslužil oz. priboril s svojo iznajdljivostjo, z nadarjenostjo ali s čim drugim.

Tendence restavracije v gospodarstvu in medijih

Teorija privilegiranosti pa ne zadeva samo duhovne podstat ali spoznavnega vprašanja o pravilnosti in zveličavnosti ene resnice. Poznamo tudi privilegije dostopa do družbenega premoženja, ki so mogoči le nekaterim, drugi so pri tem izključeni. Med vsemi, ki so si premoženje pridobili na račun špekulacij z družbeno imovino, ne najdemo niti enega posameznika, ki bi ne bil bodisi formalno, bodisi neformalno pripadnik t. i. SZDL-jevske elite, ki se je ob zlomu komunizma leta 1990 razpršila pa strankah, gospodarskih lobijih in civilni družbi. Članstvo v partiji je bilo tako rekoč nujni pogoj. O tem se je sam izrazil eden najspretnjših manipulatorjev, ko gre za prisvajanje družbenega premoženja, Boško Šrot. V intervjuju za sobotni Večer je namreč prostodušno dejal: »Član te stranke (Pahorjeve SD, op. pisca) sem ostal še iz časov partije.«

Na vprašljivi način pridobljeno premoženje, podšito z ideološkimi tendencami restavracije, kaže svojo podobo tudi v medijskem prostoru. Sindrom, kot bi Grki poimenovali tak pojav, je časopisna hiša Delo. Od Kardeljevih časov, ko se je kitilo s parolo »Proletarci vseh dežel, združite se«, se je malo spremenilo. V imenu proletarcev so nekdaj vladali Kardelji, danes pa s premoženjem delavcev, spet v imenu ljudstva ali prosvetljevanja le-tega (geslo »misli širše«) upravljajo slamnati lastniki Pivovarne Laško. Časopis sam tako postaja zgled novinarske servilnosti in neobjektivnosti. Delo je najbolj ekskluziven (izključujoč) časnik v Sloveniji, v njem se »resnica« in resničnost pojavljata samo v natančnem sorazmerju s potrebami novokomponirane pivovarske elite. Z izjemo malih oglasov, kronike in še kakšne zakotnejše rubrike ta logika pokriva devetdeset odstotkov vsebinske zasnovne časopisa. Primer iz predzadnjega tedna je »pogovor« s Spomenko Hribar, ki jo Delo angažira spet v natančnem sorazmerju s pričakovanji Pivovarne Laško v pričujoči volilni kampanji. Delo je hermetičen ideološki falsifikat v meri, kot je bila to v sedemdesetih moskovska Pravda ali v devetdesetih beograjska Politika.

Uravnoteženje medijskega področja, v katerem se »resnica« devetdesetih odstotkov tiskanih medijev na Slovenskem ne bo neposredno zoperstavljala idejam odprte

družbe, je ena največjih nalog prihodnjega mandata desnosredinske vlade, če ga bo seveda dobila. Vzporedno s tem teče (bo moralo še intenzivneje teči) integriranje družbe na še enem segmentu, ki zadeva svobodo in vključenost državljanov. Največji finančni monopoli so se dogajali pri enem največjih osamosvojitvenih projektov, pri graditvi cestnega križa. Državno podjetje Dars je bilo do prihoda sedanjega ministra oblikovano s tihim soglasjem glavnega izvajalca del SCT, ta pa je prek agentov za zvezo učinkovito obvladoval obe »konservativni stranki«, SLS in SKD (oz. sedanjo NSi). Namesto da bi Dars in država določala dinamiko, kvaliteto in cenovno vrednost projektov, je to počel SCT v osebi Ivana Zidarja. Njegova vloga v SCT je projekt Ivana Mačka Matije, kot se je že večkrat pisalo, s tem pa je linija kontinuitete več kot očitna. Zidar je poleg Šrota eden najspretnjših manipulatorjev z družbenim premoženjem, to pa je tudi največji domet firme. SCT je namreč bolj kot za nizke gradnje specializiran za oddajanje vlog za dela iz proračuna, kjer ji zlepa ne bo kdo prišel blizu. Vse drugo, kar se imenuje gradbeništvo kot tako, pa je drugotnega pomena. Za to danes očitno pričajo kvaliteta, roki in izvedba projektov, ki se jih je lotil SCT (Pediatrična klinika, OI, šentviški predor, trojanski predori in drugo). Vsa ta manipulacija je šla na račun manipulacije z državljanov, ki ustvarjajo proračunska sredstva. Šele v zadnjem času si je mogoče postaviti vprašanje, kaj je narobe in zakaj. To je velika prednost sedanje volilne kampanje, kajti tako transparentno slovenski cesarji še niso nikdar nastopali brez oblačil. Družba bo do konca integrirana, ko bo razmerje med proračunsko ponudbo in povpraševanjem po delih iz tega naslova objektivizirano do točke, ko bomo dobili to, kar smo hoteli in plačali.

Pahorjev paradoks in osvoboditev državljanov V tem smislu so prihajajoče volitve najbolj ideološke do sedaj, kajti prvič zadevajo infrastrukturo države in zavest državljanov kot takega. Prvič pa imamo na tej podlagi tudi možnost odločitve. Ne želimo govoriti, kdo je najbolj poklican k novemu mandatu, kajti odločitev za je vselej intimna odločitev posameznika, opravljena v posvečujoči samoti volilnega prostora. Lahko pa na podlagi daljnoročnega pozicioniranja stranke (in njene liderja) rečemo nekaj o tem, kdo pričujoči dinamiki gotovo ne bo kos. Vprašanje, ki si ga deli mnogo ljudi danes, ali ni prvak Socialnih demokratov nekoliko razočaran, ko so njegova dokaj moderna stališča v prvih soočenjih zbledela, bolje, postala retorično bolj ali manj podobna interesom tranzicijske nomenklature. Odgovor bo samo navidezno pritrđen. V bistvu pa je Borut Pahor vselej (ko ni šlo zares) hodil po robu tistega, kar so mu še dovolili njegovi prišepetovalci iz ozadja. Na ta način si je ustvarjal podobo politika, zanimivega tudi za desnosredinsko volilno telo. Sedaj pa gre prvič v Pahorjevem življenju zares, sedaj mora govoriti in početi tisto, kar okolje, ki ga je ustvarilo, od njega pričakuje. Kakšno je to okolje in kakšni so njegovi interesi, pa najbolje povedo prej navedene besede Boška Šrota. Gre vedno za isto stranko, za enako tehnologijo, predvsem pa za državljanov najpomembnejšo lastnost, za zagovor dezintegrirane družbe, zgrajene na privilegijih posameznikov. V tej funkciji nastopa Pahor, to je tudi kvintesenca njegove »tretje poti« ali »odgovornosti za spremembe«. Moderni Pahor živi v ustavljenem času prenavljajoče se SZDL, ta paradoks pa utegne prepoznati več volivcev, kot bi si mislili. Če se bo to zgodilo, je slovenski človek na pravi poti do svoje osvoboditve. ▣

Cesarjeva nova oblačila

Vida Kocjan, foto: Buenos Dias, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Vloga Gregorja Golobiča, ki se danes gre novo politiko, je bila v času 12-letne vladavine LDS izredno velika in njegov nahrbtnik pretežak, da bi lahko še kadar koli imel kakšno pomembnejšo vlogo v slovenski politični javnosti.

Gregor Golobič, ki se danes predstavlja kot predsednik stranke Zares s pripono nova politika, je 12 let poosebljal vladavino LDS, 12 let je bil glavni kadrovik v državi, brez njegove privolitve niso v državnih službah, podjetjih ali ustanovah zaposlili niti čistilke, kaj šele koga drugega. V državnih podjetjih so imeli celo spisek članov LDS, ki so imeli prednost pri zaposlovanju. Ni zanemarljivo, da je Golobič skrbno bedel tudi nad podeljevanjem državnih finančnih pomoči podjetjem in posameznikom. Če vemo, kako je delal na področju kadrovanja, za kar imamo dokaze in številna pričevanja, z lahkoto ugotovimo, kaj se je dogajalo na področju denarnih pomoči. Eklatanten primer tega Ultra, o čemer pišemo v nadaljevanju. In prav Golobič, ki je 12 let teptal vse, kar ni razmišljalo kot on, ki je bil sinonim za korupcijo in klientelizem, nam danes govori o novi politiki.

Slovenski Stalin Golobiča je za slovenskega Stalina poimenoval filozof in lacanovec Slavoj Žižek, Golobič, tudi filozof po izobrazbi, je bil njegov učencev. Žižek je dolga leta veljal za ideologa LDS, na operativni ravni pa je bil njen šef Gregor Golobič. Obstaja celo fotografija, kjer Golobič in Žižek pod Stalinovo sliko v prijateljskem trepljanju pozirata fotografom. Za Žižka pa naj bi bil Golobič tudi edini pravi levičar v Sloveniji.

Cesarjeva nova oblačila Golobič se je rodil leta 1963 v Novem mestu. Po srednji šoli se je vpisal na ljubljansko filozofsko fakulteto, kjer je od vpisa do diplome preteklo polnih 19 let. Diplomiral je leta 2002, njegova diplomatska naloga pa ima naslov Ko filozofi

umolknejo: primer Kratil (starogrški filozof, op. av.). Golobič se je v Ljubljani seveda zapisal politiki, ki mu je dišala bolj kot študij. Najprej se je zaposlil na Zvezi socialistične mladine Slovenije (ZSMS). Ta se je nato preobrazila v Liberalno demokracijo Slovenije (LDS), Golobič pa je postal generalni sekretar stranke in to delo opravljal 9 let, nato je postal predsednik sveta LDS. V tem času je kandidiral za poslanca na listi LDS na območju Novega mesta, vendar ni dobil zadostnega števila glasov, torej ni dobil podpore domačega okolja in ni bil izvoljen za poslanca, kot si je želel. Leta 2003 naj bi se bil domnevno umaknil iz politike in se zaposlil v podjetju Ultra v Zagorju ob Savi. Z diplomo filozofa in prakso v politiki naj bi bil menda zelo primeren za mesto direktorja, zadolženega za tuje trge. Le kdo bi temu verjel? Tisti, ki ne ve, kaj je Ultra sploh bila, bi morda Golobiču celo verjel. V začetku leta 2007 je ustanovil stranko Zares, kamor je prebegnilo nekaj poslancev LDS, in se tako spet posvetil politiki. Zamenjal naj bi bil le oblačila, cesar pa ostaja isti.

Nahrbtnik in mediji Golobičeva dediščina je torej obsežna, njegov nahrbtnik, ki ga nosi s seboj, pa zelo poln. Golobič je tudi eden

Gregor Golobič, ena najmočnejših figur nekdanje vladajoče elite, je bil desna roka predsednika LDS Janeza Drnovška.

v poslovnem dnevniku Finance kot prvi razkrili tudi Golobičev tihi dogovor s Pivovarno Laško o medijskem vstopu stranke Zares v časopisno hišo Delo. Kot pravi znani novinar Stanislav Kovač, gre zgodba takole: 29. septembra 2007 je bil v Sobotni prilogi Dela objavljen odmeven piarovski politični portret z naslovom Gregor Golobič. Po tem času je

Zagorska Ultra je leta 2000 v Mobitel odpremljala prazne škatle, v katerih bi naj sicer bili bistveno preplačani izdelki.

redkih politikov, ki so nedotakljivi v časniku Dnevnik, nad katerim bedi dolgoletni Golobičev prijatelj in član LDS Bojan Petan. Petan je svoj medijski imperij DZS-Dnevnik zgradil v času vladavine LDS in predvsem z Golobičevo politično podporo, saj je slednji v zakulisju odločal o vseh pomembnih transakcijah, ne samo kadrovskih. Petan je tako velik Golobičev dolžnik, kar se je na primer pokazalo decembra 2006, ko se je Golobič z odmevnim intervjujem za Dnevnik vrnil na politično prizorišče. Le nekaj dni pred objavo tega pogovora je Golobič pomopozno izstopil iz LDS. To samo kot primer, sicer pa povejmo, da so

v vsega treh mesecih imel kar tri velike intervjuje v Sobotni prilogi Dela. Ob neobičajno velikem številu intervjujev z Golobičem pa je bil znamenit tudi prednovoletni intervju s filozofom Slavojem Žižkom, ki je bil objavljen 29. decembra 2007. Tudi tega ne gre spregledati, da je Žižek Golobiča novembra 2007 javno predlagal za tehničnega mandatarja vlade, čez mesec dni pa je Delo, ki je bilo takrat že v lasti Pivovarne Laško in Boška Šrota, objavilo še veliki prednovoletni intervju z Žižkom. Stanislav Kovač pravi, da so bili veliki prednovoletni intervjuji na Delu vedno rezervirani za pomembne osebnosti leta. No, kma-

Podjetje Ultra, tipičen primer sporne povezave gospodarstva s politiko

lu pa se je velika ljubezen med Žižkom, Golobičem in Delom nekoliko ohladila. Šrot je namreč maja letos naročil, da morajo na Delu favorizirati predvsem Boruta Pahorja in njegovo SD (tudi Šrotovo, da ne bo pomote), hkrati pa rušiti vladno Janeza Janše, kar je bilo seveda navadilo tudi v času, ko je delo favoriziralo Golobiča in Žižka. Toliko o tej medijski strani.

Vladno stanovanje Prva večja afera, ki je zaznamovala Golobičevo delovanje, je bila pridobitev stanovanja na Kotnikovi ulici v Ljubljani. Če je Golobič prej (in še dolgo po tem) deloval iz ozadja, skrival noge kot kača, pa je bila to

stvar, ki ni mogla mimo javnosti. Tega se pač ni dalo skriti. Gregor Golobič v vlogi generalnega sekretarja LDS in vlada pod vodstvom LDS sta namreč 28. decembra 1992 sklenila pogodbo o oddaji in najemu stanovanja na Kotnikovi ulici v Ljubljani. To vladno stanovanje, ki je veliko 103 kvadratne metre, je Golobič kasneje odkupil, nakup pa v sebi naklonjenem Dnevniku opravičeval z besedami, da bo »to vladno stanovanje prodano na najbolj transparenten način in po najvišji ceni, ki jo je vlada doslej iztržila za takšna stanovanja«. To seveda ni bilo res, razpis je bil narejen tako, da je imel Golobič prednost, cena stanovanja pa je bila izredno ▶

Golobičev prijatelj in direktor podjetja Ultra Miloš Urbanija in njegova razkošna hiša v Izlakah

Bojan Petan, Golobičev dolžnik

▶ nizka. Če nas spomin ne vara, je Golobič zanj plačal dobrih 19 milijonov tolarjev. Vlada pod vodstvom LDS mu je torej najprej dala v najem svoje službeno stanovanje sredi Ljubljane, čeprav sploh ni bil državni ali javni uslužbenec, ampak politični funkcionar vladajoče LDS, nato pa mu ga je še prodala pod zelo ugodnimi pogoji.

Po odkriti resnici vse tiho Ko je Valentin Hajdinjak, tiskovni predstavnik vlade, v nekem odgovoru to omenil, je Golobič (v imenu stranke Zares) planil v zrak in od Hajdinjaka zahteval opravičilo. V maniri velikega manipulanta so tako pretekli teden v stranki Zares od Hajdinjaka zahtevali, da v roku 24 ur prekliče svoje navedbe glede stanovanja predsednika Zaresa Gregorja Golobiča. Kot so zapisali v Zaresu, naj bi se bil Hajdinjak zlagal. Dejali so, da je Golobiču stanovanje, ki ga omenja Hajdinjak, dodelila Demosova vlada leta 1991 kot zaposlenemu v tedanji skupščini Republike Slovenije. Od Hajdinjaka so zato v Zaresu zahtevali, da svojo funkcijo tiskovnega predstavnika vlade »vzame resno, si pridobi korektne informacije in svoje neresnične navedbe prekliče v roku 24 ur«. Njihova beda pa se je izkazala že po nekaj urah. Hajdinjak je namreč sporočil, da »svojo funkcijo opravlja vestno in resno in se je za morebitne napačne navedbe pripravljen tudi opravičiti – a le za napačne«. Pojasnil je, da ni govoril o nekdanjem stanovanju Gregorja Golobiča na Grablovičevi ulici v Ljubljani, temveč o stanovanju na Kotnikovi. Tisti, ki tega še niso vedeli ali pa so to pozabili, so torej

izvedeli, da je Golobič v Ljubljani že najmanj od leta 1991 živel v državnih stanovanjih. Ker mu tisto na Grablovičevi ulici očitno ni bilo več všeč ali pa zanj to ni bila dovolj elita lokacija, premajhna pa je bila tudi kvadratura stanovanja, mu je vlada LDS, ko Demos ni bil več na oblasti, Golobič pa tudi ni bil več zaposlen v državi upravi, ampak je postal profesionalen politični veljak, zaposlen pri LDS, dodelila neprofitno stanovanje na Kotnikovi, namenjeno samo javnim uslužbenecem. Ko je Hajdinjak pretekli teden to razkril, se iz Zaresa niso več oglasili. Nobenega zanikanja, nobenega opravičila od Hajdinjaka niso več zahtevali. Vse po sistemu: zlažimo se, naredimo pogrom, če bo šlo, v redu, če ne, utihnemo.

Ultra in drugi Daleč najbolj obremenjujoča Golobičeva zgodba pa je zagorska Ultra oziroma dogajanja okrog nje ter z njo in Golobičem povezanimi podjetji in posamezniki. V času, ko je bil Golobič glavni kadrovik nekdanje vladajoče koalicije, so odgovorni v državnem podjetju Mobitel s preplačanimi ali navideznimi posli ter prelivanjem sredstev v zasebno zagorsko podjetje Ultra omogočili velike dobičke skupini simpatizerjev in članov LDS. Na enak način so prek Mobitela omogočili nastanek Debitela ter s tem velikanske prihodke skupini politikov LDS okrog nekdanjega vodilnega člana te stranke Boruta Razdevška. Razdevšek, politik LDS in mestni svetnik te stranke v Ljubljani, je bil leta 1996 najprej postavljen za vodjo donosnega projekta GSM v Mobitelu in od takrat so vsa dela pri postavljanju omrežja

GSM prenesli na Ultro, ki je bila v lasti članov in simpatizerjev LDS ter prijateljev Gregorja Golobiča. Ultra je nenadoma začela izvajati vsa gradbenoinstalacijska, montažna in druga dela za Mobitel. Jeseni leta 1999 je bil Razdevšek poslan v Debitel, ki mu je Mobitel prepustil velik del najdonosnejših poslov. Še prej je Mobitel podpisal nekaj donosnih pogodb z Ultro, ki je v tem času gradbena dela prepustila podjetju GIP Beton MTO Zagorje, sama pa se je lotila dobav sistemov za nadzor, ki so bili v svetu že razviti, elektronski deli pa na Daljnem vzhodu dostopni po zelo nizkih cenah. GIP Beton MTO Zagorje je tako čez noč postalo super uspešno podjetje. Zaposlovalo je večinoma nizkokvalificirano delovno silo, vendar je leta 2001 ustvarilo več kot 16 milijonov tolarjev dobička na zaposlenega, kar ga je uvrstilo pred skoraj vsa visokotehnološka podjetja v Sloveniji, na 25. mesto med vsemi podjetji in na 1.

mesto med podjetji v industriji in gradbeništvu. Direktor in solastnik podjetja Gabriel Brezovar (drugi solastnik je bil Miloš Urbanija, hkrati solastnik Ulte) je čez noč obogatel in postal sponzor številnim posameznikom in dogodkom, večinoma v povezavi s politiki takratnih vladnih strank. Nedeljski dnevnik ga je v promocijski akciji Toneta Fornezzija Tofa za osebnost leta 2003 uvrstil med najbolj priljubljene Slovence in ga razglasil za dobrotnika leta. Krog (vladajoči politiki – državni ali javni denar – transakcije v zasebna podjetja – podkupovanje medijskih osebnosti in novinarjev – promocija vladajoče politike) je bil tako sklenjen.

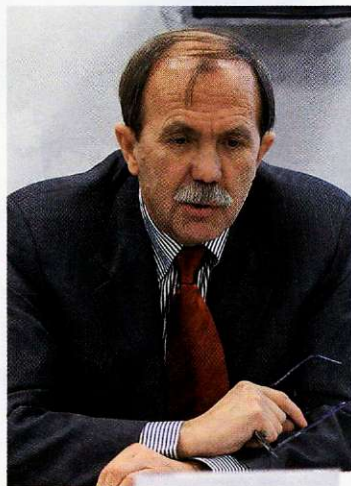
Državni denar v Ultro Zagorsko podjetje Ultra je v času, ko je bil Gregor Golobič po moči in realnem političnem vplivu ena najmočnejših figur vladajoče koalicije, pridobilo tudi znatna sredstva neposredno iz proračuna RS prek

Stanovanje na Grablovičevi ulici Golobiču ni ustrezalo.

Boško Šrot je povezan z Golobičem.

Anton Majzelj, izvrševalec ukazov

Valentinu Hajdinjaku, tiskovnemu predstavniku vlade, se ni treba opravičiti Golobiču, saj je govoril resnico.

natečajev in razpisov različnih ministrstev, ki so jih vodili politiki LDS. Ko je takratni poslanec Andrej Bajuk februarja 2004 o tem vprašal vlado, zanimalo so ga tudi kakršne koli pogodbe ustanov v državni lasti, sklenjene s podjetjem Ultra v vrednosti nad 5 milijonov tolarjev, mu je vlada pod vodstvom Antona Ropa na to sicer odgovorila, vendar se je izkazalo, da podatki niso bili točni. Vlada prav tako ni pojasnila zakonske podlage za ugodno posojilo, ki ga je Ultra dobila iz sredstev Slovenske razvojne družbe v višini 150 milijonov tolarjev. Na vprašanje o sklenjenih pogodbah tega podjetja s podjetji, ki so v večinski državni lasti, pa so se sprenevedali, da vlada, vladna služba ali katero koli ministrstvo s tem podjetjem nimajo sklenjene nobene take pogodbe, vlada pa na poslovanje podjetij na trgu in sprejemanje njihovih poslovnih odločitev nima nobenega vpliva (četudi gre za podjetja v večinski

državni lasti) in tudi ne razpolaga s tovrstnimi podatki. Odgovor je bil seveda zavajajoč, kar smo v Demokraciji dokazovali že leta 2004, o tem pa je tekla razprava tudi na izredni seji državnega zbora o korupciji in klientelizmu, ki je bila spomladi leta 2004, na kateri so Ultra, Golobiča, LDS in druga "tovarišijska" podjetja do obisti razgalili poslanci nekdanje opozicije iz vrst SDS in NSi. Izkazalo se je, da je Ultra prejela nepovratna sredstva tudi od ministrstva za šolstvo, ki ga je takrat vodil Slavko Gaber, član LDS. Slednji je torej denar iz šolskega proračuna namenil zasebnemu podjetju v lasti članov in simpatizerjev svoje stranke.

Klientelizem in korupcija

Sum koruptivnega delovanja in izkoriščanja političnega vpliva vodilnega funkcionarja stranke na oblasti se je še okrepil po zaposlitvi Gregorja Golobiča v podjetju Ultra leta 2003. Po prevzemu neposred-

nih nalog v podjetju so se posli z državnimi in javnimi podjetji še okrepili. Eden od primerov takšnih poslov je angažiranje Ultrinega sistema Talk Track (za sledenje, komunikacijo in upravljanje vozil) s strani Pošte Slovenije. Na prvem razpisu za ta sistem so sodelovala tri podjetja, vendar je bil razpis razveljavljen. Na ponovljenem razpisu se je pojavila samo Golobičeva Ultra in bila seveda izbrana kot edini ponudnik. Preostala dva se nista niti prijavila, saj se je vnaprej vedelo, da nimata možnosti. Izkazalo se je, da je Ultra v času, ko je bil njen mentor eden vodilnih politikov vladajoče LDS in glavni kadrovik vladajoče koalicije, poslovno sodelovala s številnimi večinsko državnimi ali javnimi podjetji in državnimi institucijami. V svoji ponudbi za zastopanje je Ultra navajala vrsto podjetij, med njimi Davčno upravo RS, Elektro Celje, Elektro Gorenjska, Elektro Ljubljana, Elektro Maribor, Elektro Primorska, Energetiko Ljubljana, Javno podjetje Ljubljanski potniški promet, Koroško banko (NLB), ministrstva za obrambo, za notranje zadeve, za okolje, prostor in energijo, Agencijo RS za okolje, Pozavarovalnico Sava, Slovenske železnice, Snago Ljubljana, Snago Maribor, Zavarovalnico Triglav, Zavarovalnico Maribor in seveda svoja botra Telekom in Mobitel, ki sta bila izvzeta iz zastopniških ponudb. Dodajmo, da je Mobitel že leta 1998 opremil svoje bazne postaje mobilne telefonije z 276 nadzornimi napravami in zanje plačal Ultri kar 140 milijonov tolarjev, čeprav že laični pogled na vsebino pogodbe pokaže, da je

bila cena pretirana in posel namerano sklenjen v očitno škodo državnega podjetja. Podobna pogodba za nadzor baznih postaj je bila sklenjena tudi leto pozneje, in sicer za 139 milijonov tolarjev. Pri tej pogodbi je bilo zanimivo, da je Ultra za pripravo tehnične dokumentacije zaračunala kar 52 milijonov tolarjev.

Zakaj potrebujejo zmago?

To so le nekateri primeri, kako je poslovala Ultra v času, ko je vlado vodila LDS, glavni akter pa je bil Gregor Golobič. Miloš Urbanija, lastnik in direktor Ultrine, je bil ZSMS-jevec in Golobičev prijatelj. Za vodenje družbe je imel pomanjkljivo izobrazbo, zato se je tudi skrival pred javnostjo oziroma se v javnosti sploh ni kazal. Velja za bogatega človeka. Zgodb in primerov je še veliko, ker pa nam zmanjkuje prostora, navedimo le še eno. Ko je vlada LDS spomladi leta 2000 padla in je njeno šestmesečno vodenje prevzel Andrej Bajuk, je v Ultri nastala panika. Kot pravijo naši viri, naj bi bil Urbanija naročil, naj za Mobitel pripravijo prazne ali na pol prazne zalepljene skatle in jih odpremi, kot da bi bile polne. Ko so se zaposleni temu čudili, naj bi jim bil Urbanija "pojasnil", da bodo vmes volitve, na katerih bo zmagala LDS, pa bodo potem to uredili: Mobitel bo medtem plačal račune, reklamacije pa bodo reševali pozneje. Tako je tudi bilo. LDS je zmagala, stvari z Mobitelom pa so se urejale po volitvah. Prav zanimivo bi bilo slišati in videti, kaj se zdaj dogaja v Ultri. Po naših podatkih zelo napeto čakajo 21. september. Skladišča naj bi bila bolj polna kot običajno, pripravljenih naj bi bilo tudi nekaj osnutkov dogovorov in pogodb. Nadaljevali naj bi torej tam, kjer se je leta 2004, to je po zadnjih volitvah, ko je zmagala opcija Janeza Janše, vse ustavilo. Zakaj zdaj leva opcija potrebuje zmago, je na dlani. Prav tako kot to, kdo je nosilec korupcije, klientelizma in vseh drugih nepravilnosti, ki v tem mandatu spodjedajo s težavo pridobljene zdrave temelje slovenskega gospodarstva. ■

Golobič je stanovanje na Kotnikovi pridobil na sumljiv način.

Vila Bled danes

Poceni oddajali Vilo Bled

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije, Bor Slana/Bobo

V času avstro-ogrske monarhije je princ Windisch-Grätz na mestu današnje Vile Bled postavil dvorec, ki je bil od leta 1920 poletna rezidenca jugoslovanske kraljeve družine, po drugi svetovni vojni pa rezidenca Josipa Broza Tita.

Kmalu po Titovi smrti, od leta 1984, je Vilo Bled z vsemi pripadajočimi nepremičninami ter opremo in inventarjem imela v najemu Delovna organizacija Hotelsko turistično podjetje Bled, od februarja 1991 pa njen pravni naslednik družba Grand hotel Toplice Bled, d. o. o. Zaradi devalvacije jugoslovanskega dinarja je danes težko izračunati točno vrednost takratne najemnine, ki jo je moralo od leta 1984 Hotelsko turistično podjetje Bled plačeva-

ti v višini 20.000 din, in sicer v polletnih anuitetah, leta 1992 pa so temu znesku prišteli še najemnino za podnajem vrtnarije v dinarski vrednosti 3.300 DEM. Omenjeni zneski so se plačevali Socialistični republiki Sloveniji oziroma izvršnemu svetu, ki ga je do leta 1991 zastopal njegov generalni sekretar Janez Zajc, v Republiki Sloveniji pa generalni sekretar Aleš Čerin. S pogodbo, ki je bila sklenjena leta 1984 za dobo 20 let, maja 1990 pa so jo spremenili na dobo 30 let, torej

do leta 2014, so dali v najem ne samo glavno zgradbo Vile Bled, temveč tudi zimski vrt, Vilo Paviljon, vrtnarijo, Vilo Marico in stanovanjski blok kot tudi njihovo opremo in inventar. Januarja leta 2004 so sestavili nov aneks k pogodbi. Vlada RS, ki jo je zastopal generalni sekretar Mirko Bandelj, in Javni gospodarski zavod Protokolarne storitve RS, ki ga je zastopal mag. Iztok Purič, sta ga z Grand hotelom Toplice Bled, d. o. o., podpisala pogodbo, v kateri je bila določe-

na najemnina v višini 1.055,70 evra mesečno.

Titova rezidenca Lokacija Vile Bled je bila prvič pozidana že konec 19. stoletja, ko je na mestu današnje vojvoda Ernest Windisch-Grätz zgradil veliko dvonadstropno vilo. To je leta 1922 kupil Aleksander Karađorđević. Dosedanje obliko je lokacija dobila po 2. svetovni vojni, ko so temeljito obnovili takratne objekte in na novo pozidali centralni objekt Vilo Bled. Prenovljena je bila

rezidenca maršala Tita, v njej pa je sprejemal uradne obiskovalce, kot so bili Haile Selasie, Nikita Hruščov, kralj Husein, Nehru, Indira Gandhi, Naser, Kaunda, cesar Akihito, Bokasa in Kim Il Sung. V zbirki Dokumenti o privilegijih političnih in državnih funkcionarjev v Sloveniji v obdobju socializma, ki sta jo uredili Marta Milena Keršič in Neža Stres, lahko beremo, da sta poleg Tita imela »pravico bivanja tudi podpredsednika ZIS Edvard Kardelj in Aleksander Ranković. V glavnem pa so v vili bivali šefi tujih držav s svojim spremstvom in razne tuje delegacije. Dovoljenje za bivanje je dajal generalni sekretar predsednika republike ali direktor t. i. Direkcije objekata za opšte državne potrebe reprezentacije v Beogradu.

V vili je imel maršal tudi prostore, rezervirane samo zase. »Prostori se nahajajo na levi strani zgradbe (glavni vhod), v I., II. in III. nadstropju. Dostop v te prostore je mogoč s posebnim dvigalom iz salona s kipi in pa po posebnem ločenem stopnišču ...« Tako je imel Tito na razpolago zasebni delovni kabinet s prostori za sprejeme, jedilnico, knjižnico, klavirski salon, kuhinjo, spalnico, kopalnico, salon in sobo za sobarico. V ograjenem parku so »privilegirani« imeli poleg glavne stavbe še Vilo Mirni dol, ki je bila leta 1945 nacionalizirana in je bila namenjena »njihovim predstavnikom v času dopusta«, Vilo Kajtimar, prav tako nacionalizirano in je občasno rabila za bivališče pomožnemu osebju, Vilo Draga z istim namenom kot Vilo Mirni dol, paviljon kot razgledno točko na jezero in planine, zimski vrt za shrambo rož, kopalnišče in čolnarno.

Zunaj ograjenega parka so bili še drugi objekti; po vojni nacionalizirana Vila Jadranka, leta 1958 odkupljena Vila Marica, po vojni zgrajena vrtnarija za vrtnarje in pleskarje, ki je bila tudi kotlarna in skladišče premoga, konjušnica, kjer sta stanovala dva uslužbenca, ter garaže kasarne in novi stanovanjski blok za uslužbence.

Kot piše v omenjenem viru, so se izdatki za plače zaposlenega osebja in za redno vzdrževanje vseh objektov Vile Bled plačevali do 31. 1. 1962 iz proračuna prej omenjene

V Pristavi naj bi nastalo pravo kraljestvo zabave.

Vila Bled je bila prestižna rezidenca maršala Tita.

direkcije, od 1. 2. 1962 dalje pa iz proračuna Uprave zgradb uradov iz zavodov LRS. Izdatki so se delili na osebne in operativne ter na negospodarske investicije.

Stanje od leta 1984 do 2004

Kmalu po Titovi smrti je SR Slovenija z namenom, da se Vila Bled s pripadajočim zemljiščem in objekti vključijo v turistično gospodarstvo Bleda, podpisala pogodbo z v uvodu omenjenim Hotelskim turističnim podjetjem Bled, ki ga je vse do leta 1990 zastopal Anton Ažman. V upravljanju so imeli glavno stavbo Vile Bled, zimski vrt, vrtnarijo, Vilo Paviljon in Vilo Marico z opremo in inventarjem. Prav tako je moral najemnik zaposliti delavce, ki so bili tu že prej zaposleni, pomemben pa je bil tudi premik

v smeri, da se celoten kompleks nameni turistični dejavnosti za potrebe javnosti. Tako se je začela v okviru kompleksa Vile Bled, ki leži ob Blejskem jezeru in jo od jezera, kjer ima lastno čolnarno in plažo, loči javna sprehajalna pot, razvijati gostinsko-turistična dejavnost. Obravnavani kompleks obsega zemljišče skupne površine 85.387 m².

Bistvenih sprememb razen podaljšanja trajanja najemne pogodbe za deset let najemnik in najemodajalec nista sprejela vse do februarja leta 1991, ko je pravni naslednik Hotelskega turističnega podjetja Bled postala družba Grand hotel Toplice Bled, d. o. o., ki je od januarja 2004 plačevala najemnino v višini 1055,70 evra mesečno. Aprila 2007 se je omenjena družba z družbo Golf

in kamp Bled, d. d., pripojila k družbi G & P Hoteli Bled, d. o. o., vsi v večinski lasti družbe Sava, d. d., iz Kranja, se dokapitalizirala in spremenila ime v Sava Hoteli Bled, d. o. o. Tako ima Sava, d. d., v lasti kar 96,71-odstotni delež v družbi Sava Hoteli Bled, d. o. o., predsednik uprave Save, d. d., pa je Janez Bohorič.

Vilo Bled in Pristavo v najem

Ker je kompleks Vile Bled že podrobneje opisan, naj na kratko predstavimo še objekt Pristava, ki je v naselju Bled, na območju med Cesto svobode in krajevno cesto proti Bohinju. Objekt je bil v osnovi zgrajen pred 2. svetovno vojno kot konjušnica, ki je pripadala rezidenci dinastije Karađorđević (sedaj Vila Bled). Tlorisna zasnova Pristave je bila prvotno v obliki črke A, kasneje je bil dozidan del ob glavnem vhodu, parkirišču. Po vojni je stavba prešla pod IS RS (protokol) in je prvenstveno rabila za namestitev uslužbenec v Vili Bled. Kasneje je bil objekt večkrat obnovljen, temeljiteje po drugi svetovni vojni, zadnjič pa v letu 1987, ko je IS RS prenesel stavbo na Almiro Radovljica, ki je v njej z namenom, da oživi objekt, uredila poslovne prostore in jih dala v najem, vendar v nadaljevanju dejavnosti niso ustrezno zaživele. Ministrstvo za kulturo je leta 1994 stavbo odkupilo od Almiro in jo leta 1996 pod ugodnimi pogoji dalo v najem Fundaciji Ciuha. V letu 2002 je ministrstvo za kulturo stavbo od Fundacije Ciuha znova prevzelo v upravljanje. Leta 2006 je slovenska vlada pravico upravljanja s stavbo z ministrstva za kulturo prenesla na generalni sekretariat vlade, ta pa je takoj pripravil javni razpis za najemnika, ki bi z ustrezno vsebino oživil objekt, prav tako pa tudi kompleks Vile Bled.

Tako je vlada oziroma njen generalni sekretariat 7. februarja objavil javni razpis za oddajo Vile Bled in Pristave Bled v najem. Čez dva meseca je prispela le ena popolna ponudba, pa čeprav so se za obe enoti zanimala tudi tuja podjetja. Posredovalo jo je podjetje skupine Sportina Condor Real, ponudbe pa ni oddala Sava Kranj, ki je bila dosedanji ▶

► najemnik vile, in sicer z obrazložitvijo, da se za najem niso odločili zaradi zahtevnih pogojev dolgoročnega 50-letnega najema prestižnega hotela Vila Bled in propadajoče Pristave. Nekateri razpisni pogoji so predstavljali preveliko tveganje, saj bi lahko izgubili celo del vloženih sredstev, kar bi lahko ogrozilo uspeh poslovanja družbe Sava Hoteli Bled. Sicer pa Sava Hoteli Bled tudi niso prejeli podpore lokalne skupnosti. Blejski župan Janez Fajfar je takrat pojasnil, da soglasja občine Savi ni dal, ker ni želela predložiti programa oziroma elaborata za upravljanje s tema objektoma, ki sta za blejski turizem strateškega pomena. Poleg tega si je občina želela več konkurence, ki je dobra za razvoj turizma.

Tako sta Vlada RS in podjetje Condor Real, d. o. o., 11. junija letos v prostorih generalnega sekretariata vlade podpisala pogodbo o najemu Vile Bled in Pristave Bled. Najemno razmerje je sklenjeno za obdobje petdesetih let. Pogodba predvideva, da najemnik poleg plačevanja najemnine v navedena objekta tudi vloži večja investicijska sredstva ter objekta v nadaljevanju tekoče vzdržuje. Pogodbeno dogovorjena višina vlaganj je 11,920.000 evrov v Vilo Bled in 10,098.200 evrov v Pristavo Bled. Poleg navedenih vlaganj bo najemnik plačeval mesečno najemnino, in sicer prvih pet let najema 15.500 evrov mesečno, vse preostalo obdobje najema pa 18.000 evrov mesečno. Višina najemnine se bo tekoče usklajevala s stopnjo inflacije. Ob navedenem je treba tudi zapisati, da program dela predvideva dejavnosti, ki so povezane s turizmom, in da ga je v celoti podprla tudi lokalna skupnost.

Ker bodo ponudbo Vile Bled dopolnili v celoto, so v Condorju Real pripravili projekte, ki jih je bilo po podpisu javne pogodbe treba uskladiti z urbanističnimi in spomeniškovarstvenimi zahtevami, obnovo Oranžerije in Belvederja. V prvi naj bi uredili center zdravega načina življenja, kavarni Belvedere pa bodo v prvi vrsti zagotovili celoletno obratovanje. Poseben projekt bo oživitvev Pristave, na katero so v

Nekoč vplivni Mirko Bandelj

Janja Jenšterle, Condor Real, in generalni sekretar vlade Božo Predalič

Kompleks Vile Bled leži ob Blejskem jezeru, ki je zelo privlačen za turiste.

Družba Condor Real uspešno vodi tudi Vilo Prešeren na Bledu.

Sportini posebej navezani, saj je bila nekdanj njihov poslovni prostor. V njej naj bi nastalo pravo kraljestvo zabave. Uredili naj bi namreč mini wellness center in igralnico, v zgornjem nadstropju pa visokokategorni (štiri zvezdice) hotel z 80 posteljami, saj tudi občinski prostorski akti

v tem objektu predvidevajo nastanitvene zmogljivosti. »Naš cilj je izkoristiti lokacijo in izjemno arhitekturno urejenost objektov, zagotoviti visoko kakovostno ponudbo, vsakega gosta obravnavati individualno in izkoristiti to, kar vila kot nekdanja prestižna rezidenca maršala Tita v našem

okolju predstavlja,« je poudarila direktorica Condorja Real Janja Jenšterle, ki se ne boji, da bi vlada v prihodnjih 50 letih razdrila najemniško pogodbo. Hipotetično pa bi bilo mogoče, da bi država vilo vrnila družini Karađorđević, vendar bi po slovenskih obligacijskih zakonih tudi novi lastnik moral upoštevati najemniško razmerje. Z velikopoteznimi načrti Condorja Real, ki prisega na dobre kadre, naj bi se v blejskem turizmu odprlo med 35 in 40 novih delovnih mest na Pristavi in v Oranžeriji. Družba pa je pripravljena zgrabiti še kakšno drugo priložnost za širitev svoje turistične dejavnosti.

V generalnem sekretariatu vlade ocenjujejo, da sklenjena pogodba zagotavlja primerno visoka investicijska vlaganja v navedena objekta, da je dogovorjena najemnina za obe pogodbeni stranki poštena in da program dela, ki ga je v celoti podprla lokalna skupnost, zagotavlja konstruktivno povezavo z interesi kraja. Vse naštetu po njihovem mnenju zagotavlja »zmagovarno kombinacijo« za oba partnerja, hkrati pa omogoča kakovostno podlago za sinergijo s krajem.

Sportina oziroma njena družba Condor Real ima na Bledu v svoji lasti že obnovljeni Vilo Viktorijo in Vilo Prešeren ter Hotel Ribno, poleg tega pa tudi 40-odstotni lastniški delež v Hotelu Krim. S temi objekti, ki jih je pridobila v zadnjih dveh letih, je lani ustvarila pet milijonov evrov prihodkov, kar predstavlja štiri odstotke v prihodkih celotne skupine. Letos želi prihodke predvsem na račun obnovljene Vile Prešeren povečati na 8,5 milijona evrov. **D**

Slavko Gaber novi baron Ravbar?

Damjan Popič, foto: arhiv Demokracije

V Ravbarjevem oziroma Zgornjem gradu v Mengšu naj bi po govoricah ta čas kraljeval nekdanji minister za šolstvo Slavko Gaber s svojo družino. Grad je sicer ta čas v lasti družbe Izolit, ki pa je družini Gaber sumljivo blizu.

Ravbarjev dvorec oziroma Zgornji grad v Mengšu

Ravbarjev grad je v svoji skoraj petstoletni zgodovini zamenjal precej lastnikov. Po drugi svetovni vojni so stavbo in posestvo poddržavili in vse skupaj leta 1949 kot splošno ljudsko premoženje dodelili Državnemu podjetju za gozdne semenarne in drevnesnice Ljubljana, marca 1963 pa podjetju Semesadrike Mengeš. Leta 1982 je grad kupila obrtna zadruga Zora Domžale za poslovne prostore in ga obnovila. Zdaj je lastnik gradu založba Izolit iz Domžal.

Hiter razvoj Založba Izolit, ki se ukvarja predvsem z izdajanjem šolskih učbenikov, ima za sabo zanimivo poslovno pot, saj je družba zaživela predvsem z devetletko, ki je bila izobraževalni konstrukt takratnega ministra za šolstvo Slavka Gabra, v komisiji za izbiro učbenikov pa je sedel tudi Igor Saksida, docent na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, prijatelj Gabrove žene Milice Antić Gaber in mentor Marije Grginić, sorodnice lastnika založbe Izolit. V zelo kratkem času je založba dobila primat pri izdajanju šolskih učbenikov in se finančno tudi močno okrepila; med drugim je po nastanku ob-

vodnega podjetja preselila svoje poslovne prostore na Slovensko ulico v Domžale.

Glede na tržno dinamiko slovenskega založništva je uspeh podjetja Izolit pravzaprav presenetljiv, saj se večina založniških hiš spopada z nizkimi prihodki, še posebno problematično pa je stanje na področju leposlovja. Izolit je doživel izjemno hitro rast, saj je ob dokončni uvedbi devetletke prejel širokopotezno naročilo za izdajo več kot 30 del za osnovno šolo.

Povezanost glavnih akterjev

Saksida je bil podiplomski mentor Grginićeve pri njenem magistrskem in doktorskem delu, ki ga je zagovarjala leta 2005. Kot soavtor se pojavlja pri več učbenikih založbe Izolit, čeprav pri izdajah te založbe kot avtorica prvo mesto zaseda Marija Grginić, kar pomeni, če obtožbe o medsebojnem delovanju vpletenih držijo, da ima naveza Gaber – Saksida – Grginić v svojih rokah celotno verigo od naročila učbenikov do njihove prodaje. Poleg Saksida in Grginićeve se kot avtorji v posameznih edicijah večinoma pojavljajo sodelavci Milice Antić Gaber in Marija Grginić. Glede na to, da Založba

Izolit izdaja učbenike le nekaterih »novopečenih« avtorjev šolskih knjig, in še to le za devetletko, smo se pozanimali, kako je s tem. Izvedeli smo, da gre (večinoma) za prijatelje Milice Antić Gaber, žene nekdanjega šolskega ministra Slavka Gabra. Igor Saksida je eden vodilnih pri tem. Grginićeve, ki je prav tako soavtorica nekaterih uč-

benikov, pa je v sorodstveni zvezi z lastnikom in direktorjem Založbe Izolit. Čeprav imena Milice Antić Gaber ni med uradnimi lastniki založbe, je vprašanje, kakšne so druge neformalne vezi med njimi. Vsi novodobni avtorji knjig, izdanih pri založbi Izolit, so namreč tesni sodelavci Gabrove žene na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Nekdanji šolski minister Slavko Gaber

Vračanje uslug? Založba Izolit je torej doživela zelo hiter poslovni vzpon, pri čemer je moralo iti bodisi za založniško zgodbo o uspehu ali pa za dogovarjanje med glavnimi akterji, ki so zasedali prav vse potrebne položaje, da je lahko založba dobi naročila takšnih razsežnosti. Če je založba res dobila »pomoč«, to nekoliko spominja na »nacionalne prvake«, podjetja, ki so tradicionalno prinašala izgubo, vendar jim je država dolga leta pomagala. Tukaj je položaj nekoliko drugačen: država oziroma ministrstvo za šolstvo je morda pomagalo posameznikom, seveda pa je treba usluge vračati. Poleg velikodušnega izdajanja znanstvenih monografij smo tako naposled morda dočakali še za slovenske razmere inovativno metodo povračila: nakup dvorca. **D**

Sanacija po naravnih nesrečah

Damjan Popič, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

Letošnje poletje so zaznamovala številna neurja s točo, ki so v več slovenskih regijah povzročila ogromno gmotno in gospodarsko škodo, še vedno pa poteka tudi sanacija lanskega neurja s poplavami.

Zavod za gozdove Slovenije je izdelal enoten načrt sanacije za gozdove, ki jih je julija letos poškodovalo neurje. Načrt je s sklepom potrdil minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Iztok Jarc. Načrt sanacije je podlaga za pridobitev 915.000 evrov iz rezerv proračuna v letu 2008, ki jih je za sanacijo gozdov namenila vlada. Zavod za gozdove mora dela, ki so uvrščena v načrt sanacije in bodo sofinancirana, na terenu prevzeti in zahtevek poslati na ministrstvo za kmetijstvo najpozneje do 25. novembra. Zavod za gozdove sporoča lastnikom gozdov, naj o opravljenih delih takoj obvestijo pristojne krajevne enote, vendar najpozneje do 15. novembra.

Ogromna škoda Julijska neurja so poškodovala 14.400 hektarjev, popolnoma uničila pa nad 600 hektarjev gozdov. Iz finanč-

nih sredstev, ki jih je za sanacijo namenila vlada, bo sofinanciran posek poškodovanega drevja zaradi povečanih stroškov v primerjavi z redno sečnjo, ko gre za pripravo površin za obnovo gozda in za graditev ter rekonstrukcijo gozdnih cest in vlak, potrebnih za obnovo gozda. Ministrstvo za okolje in prostor bo za občine pripravilo operativna priporočila (okrožnico) o odstranjevanju, deponiranju in odvozu azbestocementnih kritin. Pripravilo bo tudi natančna pojasnila glede vladnih sklepov o dodelitvi sredstev posameznikom, so sporočili z ministrstva. Vlada je neposredno po neurju iz proračunske rezerve najbolj prizadetim območjem namenila 682.000 evrov enkratne denarne pomoči za obnovo stanovanjskih objektov.

Na ministrstvu za okolje in prostor se je sešla tudi posebna delovna skupina za spremljanje izvedbe sklepov za odpravo

posledic neposredne materialne škode na stvareh zaradi neurja, ki je bilo 15. in 16. avgusta. Skupina je ocenila izvajanje ukrepov za odpravo posledic neurja. Minister za okolje Janez Podobnik je dejal, da je ministrstvo v celoti uresničilo sklep vlade, da se občinam, ki jih je sredi avgusta prizadelo neurje, nakažejo sredstva v višini 7,83 milijona evrov, kot tudi sklep o ustanovitvi tehnično-informacijske pisarne.

Minister za finance Andrej Bajuk je dejal, da so po 1,5 milijona evrov nakazali Rdečemu križu Slovenije in Karitas. Davčna uprava je izdala navodila za enoten pristop pri upravičenem odpisu davčnih obveznosti prizadetim na območju neurja, ljudem pa so pri tem zagotovili tudi strokovno pomoč.

Kot je pojasnil minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Iztok Jarc, imajo ekipo, izdelala

Slabo leto po katastrofalnih poplavah se Železniki postavljajo na noge.

no metodo in izračun za sanacijo totalnih škod ter večletni izpad dohodka iz kmetijstva in da bodo zagotovili, da bo v letošnji jeseni vsaj en ukrep dosegel tistega, ki ga je prizadelo neurje. Minister za razvoj Žiga Turk je dejal, da v sodelovanju z ministrstvom za okolje pripravljajo tako kratkoročno kot dolgoročno rešitev za svetovanje ter objavlanje priporočil ter najboljših praks za graditev objektov v zvezi s podnebnimi spremembami in učinkovito rabo energije.

Na sestanku je poveljnik civilne zaščite Miran Bogataj pojasnil, da je v pripravi sklep za nakazilo 400.000 evrov za delno pokritje stroškov delovanja gasilskih in drugih reševalnih služb pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči ob neurju s točo v prizadetih občinah ter za pokritje stroškov nabave nujnih količin pokrivenih materialov in drugih potrošnih sredstev, potrebnih za izvajanje nujnih del.

Po julijskem neurju je Nadškofijska Karitas Maribor (NŠKM) na širšem območju Slovenskih goric, ki je bilo najbolj prizadeto, razdelila 91 posameznikom in družinam pomoč v vrednosti 95.000 evrov. Avgustovsko neurje je največ škod povzročilo na širšem ptujskem območju. Tamkajšnjim prebivalcem je NŠKM že razdelila pomoč v vrednosti 130.000 evrov.

Lokalna raven Občine bodo o razdelitvi sredstev posameznikom mesečno obveščale okoljsko ministrstvo. S sklepom vlade je določeno, da sredstva, ki so jih prejele občine, razdelijo po sklepu župana. Glede na to, da gre za prvo interventno pomoč občinam za njihove občane, je razumljivo, saj lokalne skupnosti najbolj poznajo poškodovanost objektov na svojih območjih. Ministrstvo jim bo pomagalo z dodatnimi pojasnili sklepov vlade, kot je bilo dogovorjeno na sestankih med ministrstvom in župani. Občine bodo imenovala tudi kontaktne osebe za sodelovanje s tehnično-informacijsko pisarno, ki bodo skrbele za izmenjavo informacij. Tehnično-informacijska pisarna že deluje na Ptuj, danes pa so se predstavniki ministrstva in občin s Kozjanskega dogovorili za vzpostavitev pisarne na tem območju.

Skoraj 600 hektarjev gozdov v Sloveniji je popolnoma uničenih.

V letošnjem poletju jo je skupilo tudi več šolskih objektov.

Samo za zadnje neurje v Kamniku bo morala zavarovalnica Adriatic Slovenica izplačati okoli 400 tisoč evrov zavarovalnin.

V občini Ptuj in okolici so začeli s terenskim delom tudi strokovnjaki svetovalci. Lastnikom, ki imajo najbolj poškodovane objekte, bodo med drugim svetovali glede kritine in streh. V pomoč posameznikom jih bodo napolnili iz pisarne bodisi na podlagi prošnje posameznikov, bodisi na podlagi seznamov občin o najbolj poškodovanih objektih. Skupno je po zadnjih ocenah poškodovanih več kot 11.000 objektov.

Sanacija Železnikov V Kropi in v Bohinju, ki sta med lansko ujmo na Zgornjem Gorenjskem utrpela največ škod, poteka urejanje prometne infrastrukture. V Bohinju so začeli sanirati most na Poljah, v Kropi pa bodo odprli cesto proti Rudnemu. V procesu sanacije je tudi Koruzni most, ki ga je lansko neurje popolnoma uničilo. Primer tega mostu kaže, da celovita sanacija zahteva dober razmislek in ustrezne rešitve, medtem ko je nujna sanacija, ki jo na področju cest načrtuje ministrstvo za promet, že dala precej vidnih rezultatov. Cesta skozi Kropo in proti Rudnemu bo dokončno urejena prihodnji teden, sanirana pa je že cesta, ki skozi Sotesko povezuje Bled in Bohinj in za katero so se v Bohinju bali, da bo ostala nevarna tudi med glavno turistično sezono.

Sanirana je tudi cesta Korita-Jereka, začela se je sanacija mostu na Poljah, medtem ko za obnovo drugih v ujmi poškodovanih bohinjskih cest tečejo priprave. Bohinjski župan Franc Kramar, ki se je po ujmi bal, da je država ob dogajanju v Železnikih in Kropi popolnoma pozabila na Bohinj, je sedaj zadovoljen in ima za delo ministrstev same pohvale. Poleg prometnega ministrstva, ki skrbi za ceste, je šolsko zagotovilo sanacijo osnovne šole, okoljsko pa sanacijo vodotokov. Ta zaradi dolgotrajnih postopkov poteka počasi, vendarle se začinja.

Vladna pomoč gospodarstvu Podjetje Domel, ki je v lanski ujmi utrpelo za več kot osem milijonov evrov škode, je že prejelo

težko pričakovano odločbo ministrstva za gospodarstvo o pomoči. V skladu z njo je podjetje upravičeno do sredstev iz državnega proračuna za odpravo posledic poplav na strojih, opremi, zalogah in izpadu prihodka v znesku skoraj 3,5 milijona evrov. Vladna sredstva bodo dodeljena v roku 30 dni po dokončnosti odločbe. To pomeni, da bo podjetje denar dobilo približno leto dni po katastrofalnih poplavah. Lanske poplave v Železnikih so v podjetjih Domel in Tehnica skupaj povzročile za približno 9,4 milijona evrov škode. Največ, za 3,4 milijona evrov, je nastalo na strojni opremi, za 1,2 milijona evrov na objektih ter za 1,3 milijona evrov na izdelkih in polizdelkih. Poleg tega je bilo za dva milijona evrov škode zaradi izpada dohodka. Uprava podjetja je že po popisu škode računala, da bo lahko približno polovico nadomestila iz različnih nepovratnih sredstev bodisi s pomočjo donacij, bodisi s pomočjo državnih razpisov. **D**

Zaupanje

Karitas ✦

Spoštovani!

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

»Pomoč potrebuje 77-letna gospa, ki živi sama v skromni hiški. Umrli ji je mož, pred kratkim tudi sin in je tako ostala sama. Zaradi starosti in boleznih ne more več uporabljati obstoječe kopalnice. Morala bi jo popolnoma preurediti, a sama tega finančno ne zmore. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo gospe. Hvala!

Iskrena zahvala za vašo pomoč, izkazano v prejšnjem mesecu, namenjena pa je bila tričlanski družini, ki je pred časom izgubila očeta. Dokončali smo streho, saj jim je do sedaj voda tekla v hišo.«

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

Slovenske gore list

Lucija Horvat, foto: osebni arhiv Franka Gorenc

Če velja, da se je treba že v Sloveniji zelo potruditi pri doseganju ciljev, potem ni nenavadno, da je slovensko okolje dalo toliko izseljencev, ki jim je v tujini uspelo. Eden takšnih je tudi ameriški vojaški pilot in generalmajor Frank Gorenc.

Frank Gorenc, ameriški vojaški pilot in generalmajor

Fr Frank Gorenc, ameriški vojaški pilot in generalmajor, je slovenskega rodu in je bil rojen 14. oktobra 1957 v Ljubljani. Leta 1979 je diplomiral iz civilnega inženirstva na Akademiji VL ZDA in postal poročnik. Od tistega časa naprej se je v svoji karieri nenehno izobraževal in izpopolnjeval. V letih 1979 in 1980 se je usposabljal za pilota v Vance AFB v Oklahomi, decembra 1980 pa je postal inštruktor pilot na T-38A in preiskovalec poleta pri 25. letočem trenažnem skvadronu, hkrati pa je leta 1983 končal do-

pisni tečaj in diplomiral na šoli za častnike skvadrona. Nato je med aprilom in avgustom 1984 služil v nadomestni trenažni enoti F-15 v Arizoni, od leta 1984 do leta 1988 pa je bil poveljnik letala F-15C preiskovalec leta in poveljnik leta v 525. taktičnem lovskem skvadronu v Pitburg Air Base v Nemčiji. Dopisno je leta 1986 diplomiral na Air Command and Staff College in končal Natov taktični vodstveni program v Jever Air Bas v Nemčiji. Njegova pot se pri tem ni ustavila, saj je že čez dve leti diplomiral tudi na U.S.

Air Force Weapons School, takoj naslednje leto pa dosegel magistrerij iz aeronavtike na Univerzi Embry-Riddle Aeronautical.

Drugi magistrerij Poklicna pot Franka Gorenc se ni ustavila: od aprila 1988 do oktobra 1991 je bil poveljnik F-15C ter šef orožja in taktike pri 95. lovskem skvadronu Langley Air Base v Virginiji. Od oktobra 1991 do marca 1992 je bil adjutant poveljnika Taktičnega zračnega poveljstva in od junija 1992 do septembra 1993 adjutant poveljnika Poveljništva zračnega bojevanja. Od septem-

nika že omenjenga 390. lovskega skvadrona. Junija 1997 je postal posebni pomočnik poveljnika operativne skupine v Mountain Home Air Force Base.

Direktor v Virginiji Januarja 1998 je postal načelnik Oddelka za raziskave, analizo in vojne igre pri Združenem štabu. Decembra 2000 je spet zamenjal delovno mesto in postal poveljnik 18. operativne skupine v zračni bazi na Japonskem. Od avgusta 2002 do septembra 2003 je bil posebni pomočnik pri Vrhovnem poveljniku zavezniških sil

Stanley in Frank Gorenc

bra 1993 do avgusta 1994 je bil šef Veje za razporeditev aktivnih častnikov pri Poveljništvu zračnega bojevanja. Istega leta je končal Air War College. Septembra 1995 je še enkrat diplomiral, tokrat na National War College (Fort Lesley McNair). Septembra 1995 je postal operativni častnik 390. lovskega skvadrona v Mountain Home Air Force Base v Idaho. Istega leta, 1995, je prejel svoj drugi magistrerij, in sicer iz strategije nacionalne varnosti na National Defense University. Januarja 1996 je napredoval od častnika do povelj-

v Evropi. Septembra 2003 je postal poveljnik 1. lovskega krila. Zatem je poveljeval 332. krilu (332nd AEW) vojaškega letalstva ZDA v Iraku. Do januarja 2008 je bil načelnik letalskega vojaškega okrožja v Washingtonu, nato pa je po ukazu z dne 18. januarja 2008 postal direktor zračnih in vesoljskih operacij v GŠ letalstva ZDA v bazi Langley v zvezni državi Virginija. Tudi brat Franka Gorenc, Stanley Gorenc, rojen leta 1953 na Brezovici pri Ljubljani, je generalmajor VL ZDA in je v pokoju od julija 2007. **D**

Tedenski utrip

Seja Sveta za Slovence v zamejstvu

O POLOŽAJU SLOVENSkih MANJŠIN Na Brdu pri Kranju je potekala druga seja Sveta za Slovence v zamejstvu. Na njej so govorili o položaju slovenskih manjšin in konkretnih projektih za prihodnost, predvsem do leta 2013, ki naj pripomogli k boljšemu sodelovanju med državo matico in slovenskimi manjšinami. Letos so dokončno padle administrativne meje med Slovenijo, Avstrijo, Italijo in Madžarsko, kar je pripomoglo tudi k združitvi skupnega slovenskega kulturnega prostora. Predsednik Slovenske manjšinske koordinacije (Slomak) Rudi Pavšič je kot pozitivno ocenil, da Slovenija sedaj ceni in spoštuje vse dele manjšine, česar po njegovih besedah v prejšnjem času ni bilo. Po njegovo bi morali poglobiti obsejno sodelovanje in si prizadevati za dobre sosedске odnose. V dvostranskih odnosih bi morale interese slovenskih manjšin v državah, v katerih živijo, zagovarjati tudi slovensko ministrstvo za zunanje zadeve, poleg tega pa je zadnji čas, da se tako znotraj manjšin kot v odnosu Slovenije do manjšin presežejo ideološke razlike, hkrati pa je treba spoštovati pluralnost manjšin. Predsednik Enotne liste, edine politične stranke slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem, Vladimir Smrtnik pa je opozoril, da bi z vstopom koroškega Slovenca Rudija Vouka v avstrijski parlament, avstrijske parlamentarne volitve bodo 28. septembra, lahko premaknili na boljše vsa odprta vprašanja glede slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem, tudi glede dvojezičnih napisov.

SEMINAR SLOVENSKEGA JEZIKA IN KULTURE Do leta 1995, ko je bil podpisan zapisnik za področje izobraževanja za manjšine, ki ureja vrsto vprašanj s področja manjšinskega šolstva, tako slovenskega v Italiji kot italijanskega v Sloveniji, so se lahko seminarja slovenskega jezika udeleževali samo pedagoški delavci s Tržaškega, in sicer na podlagi londonskega memoranduma, ki velja za nekdanji con A in B Svobodnega tržaškega ozemlja. Na podlagi omenjenega zapisnika, ki Goriško izenačuje s Tržaškim, pa se lahko seminarja že 12 let udeležujejo tudi pedagoški delavci z Goriškega, tako da ta sedaj delno poteka v Gorici in ne le v Trstu. Pred 11 leti pa se je tudi prvič zgodilo, da je bilo slavnostno odprtje v Gorici, od takrat pa odprtje seminarja izmenično poteka v Trstu in v Gorici.

Državna sekretarka Alenka Šverc

Odprtje 43. seminarja slovenskega jezika in kulture za vzgojitelje, učitelje in profesorje italijanskih šol s slovenskim učnim jezikom ter vzgojitelje in učitelje dvojezične šole Špeter v Benečiji se je 2. septembra udeležila državna sekretarka na ministrstvu za šolstvo in šport Alenka Šverc. Seminar je na Goriškem in Tržaškem potekal do 5. septembra. Ta meddržavno dogovorjeni tradicionalni seminar ministrstvo že vrsto let organizira skupaj z italijanskimi šolskimi oblastmi ob pomoči republiškega zavoda za šolstvo. Seminar je potekal na ozemlju Goriške in Tržaške pokrajine in je zajel celotno zamejsko populacijo pedagoških delavcev v Italiji oziroma približno 500 pedagoških delavcev.

FESTIVAL TRIESTEFOTOGRAFIA V Trstu se je 1. septembra začel četrti festival Triestefotografia, ki predstavlja sodobno fotografsko ustvarjanje Italije in sosednjih držav, ter na 50 razstavah gosti okoli 80 evropskih avtorjev. Festival bo trajal do 30. septembra. Najprej so v slovenskem Narodnem domu odprli razstavo Prehavanja/Transitions avtorjev Bojana Salaja, Branka Cvetkoviča in Tomaža Gregoriča. Festival so organizirali fotografi iz Trsta, ki delujejo pod okriljem zavoda Juliet in izdajajo tudi istoimensko revijo za umetnost. Razstava ob odprtju je nastala v sodelovanju z ljubljansko galerijo Photon, ki je v okviru letošnje Triestefotografie pripravila še dve razstavi. V avli Slovenskega narodnega gledališča razstavo Rajka Bizjaka, Jožeta Suhadolnika in Antonia Živkoviča, jutri, 12. septembra, pa bodo predstavili Photonic Moments 2007 – Salon sodobne fotografije iz jugovzhodne Evrope. Odprtje bo 12. septembra v kompleksu kopališča Bruno Bianchi. Festival bo potekal tudi v Ljubljani, Solkanu in Šempetru pri Gorici.

Utrinek iz Trsta

DESET LET NEKOMERCIALNEN IN VEČJEZIČEN Koroški radio AGORA je praznoval 10-letnico. Zasebni radio AGORA je ustanovilo Društvo svobodnega radia AGORA, njegova prizadevanja pa segajo v leto 1993, ko je Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu razsodilo, da lahko poleg državnega radia in televizije obstaja tudi nekomercialni program. Licenco za radio je društvo dobilo leta 1997, radio pa je začel oddajati leto kasneje. Desetletnico je radio praznoval v Evropski hiši v Celovcu, pokrovitelj praznovanja pa je bil zvezni kancler Heinz Fischer. Radio AGORA se v dvojezičnem koroškem prostoru pojmuje kot vizionar, ki v svojem programu obravnava tudi teme v sklopu z državo članico EU Slovenijo, kot so skupna zgodovina, gospodarstvo in kultura. Ob začetku še enega radijskega sporeda v slovenskem jeziku na Koroškem *Radio DVA-AGORA* v obliki kooperacije z Avstrijsko radiotelevizijo ORF 21. marca 2004 je predsednik AGORA Lojze Wieser poudaril: »V vseh državah Evropske unije sodi k demokratičnemu standardu, da je na razpolago pluralistična radijska ponudba za narodne skupnosti in manjšine. Za narodne skupnosti in manjšine je odločilnega pomena, da lahko uporabijo neodvisne informacijske vire in da so navzočio v javnopравни radioteleviziji, da se s tem izognejo stalni nevarnosti izolacije.« L. H.

Ukrajinske igre brez meja

Ana Müllner, foto: Reuters

Ukrajina se je znova znašla v vladni krizi. Tudi tokrat je glavni vzrok zaostrovanja napetost med glavnima političnima akterjema v državi – predsednikom Juščenkem in prvo ministrico Julijo Timošenko. Bo bojna sekira kdaj zakopana?

Sodelovanje med Juščenkem in Timošenkovo je že od začetka deležno številnih preizkušenj. V času oranžne revolucije leta 2004 sta postala poosebljenje ukrajinskih želja po spremembah in za mnoge državljane sta predstavljala idealno politično ekipo. A že kmalu po končani revoluciji in začetku uradnega sodelovanja so na dan prišla številna razhajanja. Junaka oranžne revolucije sta se stalno razhajala v pogledih na domača politična vprašanja. Pika na i je za Juščenka prišla prav v času rusko-gruzijske krize, ko je položaj v ruski soseščini že tako ali tako močno napet. Se bo s prihajajočim razpadom proza-

Novi premierkin zaveznik Viktor Janukovič

hodne vlade v Ukrajini država začela znova vračati pod okrilje (in nadvlado) Rusije?

Med Vzhodom in Zahodom

A vzroki za tokratno politično krizo, katere razsežnosti utegnejo biti zelo velike, niso samo notranjepolitični. Juščenkova stranka Naša Ukrajina se je odločila za

izstop iz (za zdaj še) aktualne vladne koalicije, ko je parlament v Kijevu sprejel niz zakonov, s katerimi so močno okrnili pristojnosti predsednika države in olajšali postopek za njegovo razrešitev. Ukrajinski predsednik ima tako po novem skoraj nične pristojnosti na področju notranje in zunanje politike ter obrambe, odvzeto pa mu je tudi nadzorovanje varnostno-obveščevalnih služb. Juščenko je nato zavrnil pozive, s katerimi je Timošenkova želela svojega tekmeca odvrniti od njegove odločitve. A

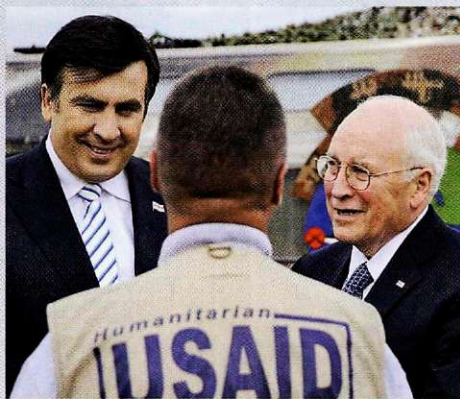
pravi vzrok za izstop Juščenkove stranke iz koalicije je precej globlji in sprejetje zakonov, ki so Juščenko v primerjavi s parlamentom še bolj okrnili pristojnosti, je bil samo prikladna krinka. Prava kriza med predsednikom in premierko se je namreč začela v času rusko-gruzijskega konflikta. Juščenko je pričakovano podprl Gruzijo in njenega predsednika Mihaila Sakašvilija (čigar sin je Juščenkov krščenelec) in še bolj začel poudarjati nujnost vstopa Ukrajine v zvezo Nato, saj naj bi zveza po njegovo predstavljala edino zavetje pred agresivno rusko politiko na območju nekdanje Sovjetske

Kot kaže, je zavezništvo med Viktorjem Juščenkem in Julijo Timošenko propadlo.

Chaneyjevo diplomatsko prebujenje

Ukrajinska politična zdraha se je zgodila tik pred obiskom ameriškega podpredsednika Dicka Chaneyja, ki je v Ukrajino prišel z namenom, da podpre prozahodno koalicijo. Chaney je obiskal Azerbajdžan, Gruzijo in Ukrajino z jasnim namenom, da izrazi ameriško podporo omenjenim državam, seveda še posebej v odnosu z Rusijo. V vseh treh državah nekdanje SZ je izrazil podporo prozahodno usmerjenim vladam v času, ko Kremelj vedno bolj steguje svoje lovke po sosednjih državah in ne skriva svoje želje po obvladovanju politične in gospodarske situacije v svoji okolici. Chaneyjev obisk je toliko bolj zanimiv z diplomatskega vidika glede na dejstvo, da se ameriški podpredsednik do sedaj ni kaj dosti ukvarjal z diplomacijo in se je zelo redko podal na uradni obisk v tujino. Chaney, desna roka ameriškega

Chaney je izrazil podporo gruzijskemu predsedniku.

predsednika in eden najvplivnejših politikov v ZDA, se je že avgusta ob izbruhu nasilja med Gruzijo in Rusijo zelo kritično odzval na rusko vojaško posredovanje, hkrati

ti pa zavrgel očitke ruskega premierja Vladimirja Putina, ki je ZDA obtožil podpiranja in spodbujanja gruzijskega napada na Južno Osetijo. Po mnenju analitikov naj bi bil ameriški predsednik George Bush s Chaneyjevim obiskom v regiji želel predvsem sporočiti, da ZDA ne bodo ravnodušno dovolile, da Rusija povečuje svoj vpliv na območju Kavkaza in Vzhodne Evrope. Hkrati pa želijo ZDA z omenjenimi državami še naprej ohranjati zaveznitvo, ki je v glavnem gospodarske in politične narave. Tako Azerbajdžan kot Ukrajina in Gruzija so tesne zaveznice ZDA na bojiščih Iraka in Afganistana. Poleg tega je kavkaška regija vkleščena med interese Zahoda in Rusije tudi zaradi nafte in zemeljskega plina, o čemer so v času Chaneyjevega obiska verjetno tudi potekali pogovori, a le za zaprtimi vrati.

zveze. V nasprotju z Juščenkovo pa je Timošenkova ubrala drugačno pot in se precej odkrito postavila na stran Rusije. Njena drža je toliko bolj presenetljiva, če priključimo v spomin njeno glasno nasprotovanje ruskemu vplivu v času oranžne revolucije. A kdor vsaj malo pozna način razmišljanja in delovanja ukrajinske prve ministrice, ni bil nad njenim izkazovanjem podpore Rusiji niti malo presenečen. Timošenkova si je nemreč s tem zagotovila obstanek na položaju in hkrati politično prihodnost tudi brez nekdanjega zaveznika Juščenka.

Zbogom, koalicija! Julija Timošenko, ki zadnja leta zaseda najvišja mesta na seznamih najvplivnejših žensk na svetu, je zagotovo šolski primer političnega preživetja v vsaki situaciji. To se je pokazalo že lani, ko jo je moral Juščenko znova postaviti na položaj prve ministrice po parlamentarnih volitvah, potem ko jo je pred poldrugim letom z istega položaja odstavil. Vzpon Timošenkove je tesno povezan z nepriljubljenostjo Viktorja Juščenka, ki je v zadnjih treh letih napravil ogromno podporo Ukrajincev, ki jo je pridobil v času oranžne revolucije. Razlog za upad podpore je znova mo-

Situacija v Kijevu še najbolj ustreza ruskemu premierju Putinu.

goče najti v Juliji Timošenko, ki je vse od prihoda na oblast uspešno »sesuvala« svojega tekmeca. S stalnim političnim bojem in z merjenjem moči so se ukrajinski politiki namesto z državo precej bolj ukvarjali sami s sabo in

stopil v koalicijo s samim hudičem, samo da bi porazil starega tekmeca. Premierka je s sklenitvijo novega zaveznitva pridobila volivce v rusko govorečem vzhodnem delu države, kar ji bo še povečalo volilni izid. Nihče namreč ne dvomi, da bo zmagovalka naslednjih (predčasnih) parlamentarnih volitev prav Timošenkova, katere stranka nima konkurence v javnomnenjskih raziskavah. Na drugem mestu je Janukovič, ki ima veliko prednost pred stranko Naša Ukrajina.

Marsikdo pa se potihoma sprašuje o motivih, ki so Timošenkovo pripravili do spremembe stališč. Neizpodbitno je, da je Timošenkova pripravljena storiti marsikaj, da ostane na oblasti, a le malokdo je od nje pričakoval, da bo branila ruske interese. Po navedbah ameriškega Timea se je Timošenkova dogovorila s Kremljem, da bo v zameno za politično podporo Rusija to upoštevala pri določanju cen nafte in zemeljskega plina, namenjenih v Ukrajino. Analitiki pa menijo, da so njen glavni cilj predsedniške volitve čez dve leti. A še preden se bo Timošenkova podala v boj za predsedniški mandat, bo morala sebi v prid znova povečati pristojnosti predsednika države, ki jih je nedavno priredila za svojega tekmeca. **D**

Timošenkova si je z Juščenkovo odstranitvijo zagotovila obstanek na položaju in še dodatno okrepila svojo politično moč.

Oranžna revolucija Ukrajina ni prinesla pričakovanih sprememb.

posledice se kažejo predvsem v nenapredovanju Ukrajine, kar je večina prebivalcev najbolj pričakovala ob spremembi oblasti.

Na razpotju Z oddaljitvijo od Juščenkovega kroga je Timošenkova novega (začasnega) zaveznika našla v Viktorju Janukoviču, nekdanjem proruskem usmerjenem predsedniku države, ki je v času revolucije postal sinonim za rusko nadvlado v Ukrajini. Janukovič ni Juščenkovi nikoli oprostil poraza na predsedniških volitvah in bi verjetno

Nova jedrska elektrarna

Bolgarija je uradno zagnala graditev nove jedrske elektrarne. To bo druga bolgarska nuklearna, postavili pa jo bodo blizu kraja Belene. Postavitev nove jedrske elektrarne naj bi stala štiri milijarde evrov. S svojima 1000-megavatnima reaktorjema, ki bosta začela delovati predvidoma leta 2014, bo nadomestila izključitev štirih od šestih reaktorjev v obstoječi nuklearni Kozloduj. Bolgarski premier Sergej Stanišev je ob slovesnem začetku graditve dejal, da želijo z novo nuklearno zagotoviti avtonomnost Bolgarije pri preskrbi z energijo. Poleg tega naj bi gradnja dala dodaten zagon gospodarstvu in povečala konkurenčnost bolgarskega energetskega sektorja.

Pilotove slutnje Kapitan pone srečenega letala španske družbe Spanair, ki je 20. avgusta takoj po vzletu strmoglavilo na madridskem letališču Barajas, je pred vzletom zaradi tehničnih težav želel zamenjati letalo. Letalski tehniki so po vnovičnem pregledu letala dali zeleno luč za polet, ta pa se je končal tragično in zahteval kar 153 smrtnih žrtev. Letalo tipa MD-82 je bilo na vzletni stezi že

pripravljeno na vzlet, ko je kapitan Antonio Garcia Luna zaznal pregrevanje na enem od senzorjev za merjenje temperature zraka. Garcia Luna je zaradi napake letalo odpeljal nazaj do hangarja na letališču in zaprosil mehanike, naj letalo pregledajo. Na sedežu družbe Spanair v Palmi de Mallorca so dejali, da je bilo dodatno letalo na voljo, če bi tehniki presodili, da je zamenjava potrebna. Garcia Luna je že zaprosil tudi za dva avtobusa, ki naj bi potnike prepeljala do nadomestnega letala, vendar so tehniki na letališču dali zeleno luč za vzlet letala MD-82. Letalo je nato le poletelo z letališča, takoj po vzletu pa strmoglavilo. Nesreča je bila usodna za 153 potnikov, medtem ko jih

je 18 nesrečo preživelo. Vzrok za nesrečo še vedno ni znan.

Pomoč Gruziji ZDA bodo Gruziji namenile dodatno milijardo ameriških dolarjev pomoči za obnovo države po ruski invaziji. Denar naj bi zadostoval tako za humanitarne potrebe, kot je pomoč razseljenim družinam, kot za pomoč pri obnovi infrastrukture in vzpodbujanje gospodarstva.

Gruzija bo več kot polovico sredstev dobila v kratkoročnem obdobju, s preostalo vsoto denarja pa bosta razpolagala prihodnji kongres in novi ameriški predsednik. ZDA so Gruziji doslej namenile nujno humanitarno pomoč v višini okoli 30 milijonov dolarjev. Mednarodni denarni

sklad (IMF) pa bo Gruziji odobril finančni sveženj v višini 750 milijonov dolarjev, namenjen obnovi države po avgustovskem izbruhu nasilja, kar naj bi oblastem v Tbilisiju pomagalo pri uresničevanju njihovih ekonomskih politik ter naj bi ublažilo škodljive gospodarske in finančne posledice konflikta. Denar naj bi predvsem porabili za pokritje pričakovane finančne luknje ter za ohranjanje zaupanja trgov in investorjev v Gruziji.

TUJI TISK

Financial Times

Sprta na mrtvo

Prozahodna vladna koalicija v Ukrajini je propadla in državo potegnila v kaos politične neopredeljenosti, zamajala finančne trge in natrgala nedavne poskuse zahodnih voditeljev, da bi pokazali podporo Kijevu po rusko-gruzijskem konfliktu. Predsednik Viktor Juščenko grozi, da bo razpustil parlament in organiziral predčasne volitve, če se ne bo oblikovala nova koalicija, in za krizo obtožuje premierko Julijo Timošenko, češ da skupaj z opozicijsko komunistično partijo in Stranko regij, ki se opira na Moskvo, načrtuje protiustavni prevrat. Timošenkova in Juščenko sta skupaj delovala v oranžni revoluciji leta 2004 in podprla prozahodno politiko, hkrati pa sta se začela bojevati med sabo, kar nenehno spravlja vladno v negotov položaj. Kijev si sicer prizadeva za vstop v evropsko skupnost in v NATO in si želi še večje podpore Zahoda, da bi se lažje branil pred naraščajočim političnim in ekonomskim pritiskom Rusije.

The Guardian

Nadaljevanje

Putin trdi, da je za krizo na Kavkazu kriv Washington. Kot dokaz za to je navedel turnejo ameriškega podpredsednika po Kavkazu. Konflikt naj bi bili izzvali v interesu ameriške volilne kampanje. Bela hiša trdi, da bo ob srečanju s predsedni-

kom Mihailom Sakašvilijem analizirala prihodnje potrebe Gruzije in preučila vsestranske posledice razdelitve te države, ki jo je izvedla Rusija. Hkrati bo Busheva administracija Gruziji dodelila ekonomsko pomoč v višini milijarde dolarjev, ki bo namenjena za obnovo države. To bo dopolnilo hitremu posojilu v višini 750 milijonov dolarjev. Vir iz ameriške administracije trdi, da bo Gruzija nadaljevala s približevanjem integracije evroatlantskim ustanovam, tudi Natu. To pa pomeni, da se bo vojaška pomoč ZDA nadaljevala in tudi povečala. Ruski premier Putin se mora nad tem zamisliti, saj se bosta tudi Francija in Nemčija še dodatno zavzeli za povezovanje nekdanjih republik Sovjetske zveze z Evropo.

Arheološka odkritja Izraelski arheologi so na arheološkem najdišču na gori Sion odkrili nove ostanke antičnega zidu, ki je pred več kot 2100 leti obdajal Jeruzalem. Na isti lokaciji so odkrili še mestno obzidje iz bizantinskega obdobja. Arheologi so med izkopavanji med drugim našli 3,2 metra visoko trdnjavo in dele zidu, ki je bil zgrajen v drugem stoletju pr. Kr., porušili pa so ga Rimljani leta 70. Najdba bo pomagala pri določanju meja zgodovinskega Jeruzalema.

V obdobju drugega svetišča je bilo mesto s templjem v središču osrednje zbirališče za judovske romarje, v bizantinskem obdobju pa je pritegnilo tudi krščanske romarje. Mesto izkopavanj so določili po zemljevidu britanskih arheologov, ki so prvi raziskovali območje Siona proti koncu 19. stoletja. Izraelski arheologi so našli celo nekaj spominkov, ki so jih njihovi britanski kolegi pred 120 leti pustili za seboj: čevlji, vrhnji del plinske svetilke ter ostanke steklenic za pivo in vino.

Pustošenje Gustava Škoda, ki jo je med pustošenjem po karibskih otokih na Kubi povzročil orkan Gustav, lahko doseže več milijard dolarjev. Orkan, ki na Kubi sicer ni terjal smrtnih žrtev, je po navedbah kubanskih oblasti škodoval okoli 100.000 domov.

Nekateri so uničenje na območju otoka Isla de la Juventud primerjali z opustošenjem v Hirošimi, potem ko so nanjo vrgli atomsko bombo. Zaradi Gustava so kubanske oblasti že pred nevihto evakuirale 467.000 ljudi. Poleg tega je bilo 19 ljudi ranjenih, medtem ko o smrtnih žrtvah ne poročajo. Nasprotno pa je Gustav, ki je že pred tem opustošil druge

karibske otoke, na Haitiju terjal 77 življenj, v Dominikanski republiki pa šest. Dodatnih 26 življenj je na Haitiju terjala tropska nevihta Hanna, ki so jo spremljali vetrovi, ki so pihali okoli 110 kilometrov na uro, in močno deževje. Ob tem se oblasti bojijo, da bi smrtni davek lahko med iskanjem preživelih med ruševinami uničenih domov še narasel. New Orleansa se je orkan tokrat izognil.

Most čez Baltik Danska in Nemčija sta podpisali zavezujoč dogovor o graditvi 20-kilometrskega mostu čez Baltsko morje, ki bi povezoval obe državi. Za podpis sta se odločili kljub na-

sprotovanju nemških okoljevarstvenih skupin. Most se bo pel prek ožine Fehmarn od danskega otoka Lolland do nemškega otoka Fehmarn, ki sta oba z mo-

stovi že povezana s kopnim. Čez most bosta potekali štiripasovna avtocesta in dvotirna železnica. Graditi naj bi ga začeli leta 2012, končali pa 2018.

Spet v vesolje

Kitajska je svoj tretji vesoljski polet s človeško posadko preložila na konec septembra. Izstrelitev plovila Shenzhou VII naj bi tako potekala med 17. septembrom, ko se bodo v Pekingu končale paraolimpijske igre, in 1. oktobrom, ko Kitajci praznujejo ustanovitev ljudske republike. Datum izstrelitve so pred tem že večkrat spremenili. Plovilo Shenzhou bodo izstrelili iz centra za izstrelitve vesoljskih plovil Jiuquan v severozahodni kitajski provinci Gansu, pristalo pa bo v avtonomni pokrajini Notranja Mongolija. Na krovu plovila bodo trije astronauti, eden od njih pa bo opravil prvi kitajski vesoljski sprehod. Kitajska je prvo plovilo s človeško posadko, z astronautom Yang Liweijem, v orbito izstrelila leta 2003 ter tako po nekdanji Sovjetski zvezi in ZDA postala tretja država, ki je v vesolje izstrelila plovilo s človeško posadko. Dve leti kasneje je na petdnevno misijo poslala še dva astronauta.

VIP STA

TUJI TISK

Les Echos

Proti ekonomiji

Ruska ekonomija je veliko bolj krhka, kot se zdi, in geopolitična izolacija, v katero se spušča vlada, bo njene težave samo še poglobila. Predvsem zato, ker se za dobrimi makroekonomskimi kazalniki lahko skrivajo prave strukturne slabosti.

Seveda se ruska ekonomija na prvi pogled razvija s hitrim tempom. Od leta 2003 se BDP vsako leto poveča za 6 odstotkov, podjetja, ki se ukvarjajo z izvozom, so zaslužila ogromno denarja, oživila rusko gospodarstvo in povzročila potrošniški bum. Za dobrimi kazalniki rasti pa se skrivata dva ključna problema, ki bosta vplivala na razvoj: demografski upad in slabo upravljanje. Po demografskih napovedih se bo število prebivalcev Rusije s 141 milijonov leta 2008 do leta 2050 zmanjšalo na 110 milijonov. Vzroka sta dva: nizka življenjska doba – predvsem zaradi epidemije aidsa – in nizka rodnost. Drugi problem je odsotnost inovacijskih tehnologij in konkurence, povezane z nafto.

Mignews

Hazarska prestolnica

Ruski arheologi so našli prestolnico starega Hazarskega kanata v Kamazjanskem rajonu pokrajine Astrahan. Prepričani so, da najdeno gradišče ni nič drugega kot mesto Itil, legendarna prestolnica države, ki je doživela razcvet med

8. in 10. stoletjem. Na višku slave je hazarska država združevala večji del južne Rusije, zahodnega Kazahstana, vzhodne Ukrajine, Azerbajdžana in severni Kavkaz in je bila eden od štirih imperijev zgodnjega srednjega veka. Konec 8. ali v začetku 9. stoletja je vladar Obadija razglasil, da je državna vera judovstvo. Površina najdenega mesta je dva kvadratna kilometra, v njem pa je prebivalo od 50 do 60.000 ljudi. Izkopavanja so trajala devet let, vendar imajo arheologi šele zdaj dovolj dokazov za to, da gre zares za Itil. Znotraj mesta so našli hiše, ki so bile zgrajene v obliki jurt, značilnih za hazarsko kulturo. Trdnjava ima trikotno obliko in je zgrajena iz opeke.

Dr. Milan Zver

Program SDS je bolj razvojno naravnan kot program SD

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Dr. Milan Zver je podpredsednik Slovenske demokratske stranke ter minister za šolstvo in šport. Rodil se je 25. maja 1962 v Ljubljani. Osnovno šolo je obiskoval v Destniku, gimnazijo na Ptujju. Leta 1982 se je vpisal na Fakulteto za sociologijo, politične vede in novinarstvo na ljubljanski univerzi. Diplomiral je leta 1987 in se kot mladi raziskovalec zaposlil na isti fakulteti ter vpisal magistrski študij. Tega je uspešno končal leta 1990. Leta 1998 je uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo na fakulteti za družbene vede in vložil prošnjo za izvolitev v naziv visokošolskega učitelja za predmetno področje družboslovja. Habilitiran je bil junija 1999. Tega leta je postal predavatelj in nosilec predmeta sociologija na visokoškolskem in univerzitetnem programu na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru. V 90. letih je bil v svetovalec Vlade RS, svetnik lokalne skupnosti, v prejšnjem sklicu tudi državni svetnik, na zadnjih državnoborskih volitvah pa je bil izvoljen za poslanca. Že dolga leta je eden najvidnejših članov SDS. Z njim smo se pogovarjali prejšnji četrtek.

Smo na vrhuncu slovenske predvolilne tekme, v katero se je presenetljivo vmešala finska nacionalna televizija. Če začneva kar s hudimi obtožbami, ki jih je izrekel novinar finske javne televizije YLE Magnus Berglund v posebni oddaji o t. i. aferi Patria na račun slovenskega premierja Janeza Janše. So vas obtožbe presenetile?

Da, koga pa ne bi. To je nenavadno. Ne poznamo primera, da bi javna televizija tako insinuirala proti oblasti suverene države. Po mojih informacijah se je zato tudi finska vlada znašla v precej neprijetnem položaju. Ko je znano, na Finskem ne poteka nobena uradna preiskava proti komur koli iz slovenske vlade, proti funkcionarjem in uradnikom. Ne glede na ugled tega kanala, ki poskuša s senzacionalističnimi novicami ohranjati gledalstvo in svoj rejting na Finskem, je treba opozoriti, da tudi v novinarstvu obstaja profesionalna eti-

ka. Ker sumim, da je zasnova oddaje nastala v Sloveniji in da ima točno določen cilj, to je spremeniti razmerja političnih sil tik pred volitvami, stvari postajajo razumljive. A še vedno nesprejemljive.

Kako komentirate dejstvo, da novinar med oddajo ni predstavil nikakršnih dokazov, nikakršnih dokumentov, s katerimi bi podkrepil svoje obtožbe?

Po moje zato, ker jih nima. Dejstvo pa je, da ta oddaja ni bila narejena za finski medijski trg, ampak za slovenski politični trg. Ne ukvarja se s finskimi akterji, ampak izključno s slovenskimi. Zgodba v oddaji se konča, kot so verjetno bralci Demokracije lahko videli, z eksplicitno obtožbo predsednika vlade. Zgodba je prenesena na nacionalno raven, ki lahko vpliva na odnose med državama.

Kaj pa namigovanja in pavšalne obtožbe sodelujočih slovenskih akterjev v oddaji, ki so naši javnosti že znani iz različnih afer in imajo znano politično orientacijo?

To dodatno zmanjšuje kredibilnost oddaje. Dejstvo je, da so se vsi ti politično že zdavnaj samodefinirali. Na oni strani našega političnega spektra. Kolikor vem, tudi Wolf in Riedl nista imela nič s to vlado. Skratka, gre za velik konstrukt.

Verjetno ni naključje, da je bila oddaja predvajana slabe tri tedne pred volitvami, novinar pa je ob tem dejal, da se bodo zadeve razčistile na sodišču šele prihodnje leto.

Pri tem je nekoliko nenavadno, da novinar ve, kdaj se bo na sodišču obravnaval ta primer. Zanimivo je, da je to zgodbo v Nedeljskem dnevniku napovedal že novinar Lucu, ko je izpostavil grožnjo Milana Kučana, naj bi prišlo do 'velikega poka'. In je prišlo. V preteklosti že večkrat videna formula, isti ali podobni akterji, časovno locirana pred volitvami. Le vsebino nekoliko prilagodijo. Če bi me pred

tednom dni vprašali, kaj si mislim o predvolilnem dogajanju, bi dejal, da se mi zdi čisto normalno, kultura dialoga solidna. Danes pa lahko z razočaranjem povem, da se dogajajo stvari, ki so bile značilne za začetek demokracije in tranzicije, ko so bile razredne in ideološke delitve ter spopadi najhujši. Kot da je duh ušel iz steklenice, kot da t. i. udbomafija spet dviga glavo. Metode, ki smo jih poznali v času Depale vasi, znova prihajajo v polni meri do izraza. Vselej je tarča naš predsednik, nikoli se mu niso opravičili za neresnične obtožbe na račun orožarskih poslov, Depale vasi, afere Vič-Holmec, samougrabitve 'pojočega majorja' ter neresničnih obtožb o dogovarjanju za incidente v Piranskem zalivu. In sedaj Patria.

Mislite torej, da za to zadevo stoji Milan Kučan?

Če je verjeti Lucuju, ki so ga dogodki potrdili, potem ja. Ne nazadnje imamo že kakšne izkušnje. Poleg Depale vasi mislim, da je bil vložek v to zaroto izjemno visok. Tveganje prav tako, če ne bodo dosegli cilja. Zgodba je lahko zanje kontraproduktivna, saj slovenska javnost ni več tako naivna, zna razločiti dejstva od konstruktov.

Janša je v torek v oddaji Odmevi pozval politično konkurenco, naj zmaga pošteno in ne z izmišljenimi in podlimi insinucijami. Zatrdil je, da je verjel, da se bo volilna kampanja vrtela o vprašanih prihodnosti in ne okoli podlih obtožb.

Kot sem že prej omenil, sem tudi sam mislil, da smo te ostre, razrednobojne cepitve iz začetka devetdesetih let, ko se je začela tranzicija in ko so bili zelo različni pogledi na prihodnji razvoj, že presegli in da so vsaj delno za nami.

Pred tem je predsednika vlade s celo kopico zelo ostrih obtožb in insinucij napadel predsednik uprave Pivovarne Laško Boško Šrot. ►

► Poglejva vso širino te zgodbe. Na operativni ravni je ta 'veliki pok' pripravljala skupina z jasno politično provenienco. Na ideološki ravni se je spet oglasila Spomenka Hribar z ostrimi napadi na sedanjo oblast. Iz gospodarstva se je vključil Boško Šrot. Za njima še mnogi drugi. Skratka, gre za celovito, dokaj kompleksno in dobro koordinirano diskreditiranje premierja. Na soočenjih, na odprti sceni, kjer se predsednik Janša brani, tega ni.

Sicer pa tudi mediji niso vsemogoči, še manj pa medijski vpliv Spomenke Hribar in Boška Šrota. Kaj pomenita njuni besedi proti npr. Janševi? Nič!

Verjetno lahko pričakujemo, da bo tik pred volitvami udarila še Andrijana Starina Kosem s svojimi obtožbami in domnevno obremenilnim arhivom.

Ne vem, kako bi ona lahko škodovala drugim, saj je bila ena od akterjev ekonomske politike. Ni pa izključeno, da se ne bo vključila v ta totalni spopad.

Kako ocenjujete odziv Zbora za republiko, ki je zaradi tako nizkotnega blatenja demokratsko izvoljene slovenske vlade in njenega premierja objavil izjavo, v kateri je vse to odločno sprejel ter odkrito in jasno podprl vlado in premeerja Janeza Janšo osebno?

Pričakoval in želel sem si, da bi se Zbor za republiko izjasnil na tak način. Zbor je kot civilnodružbeno gibanje poklican za to, da vpliva in poskuša pojasniti stanja, dileme in ozadja v družbi svojim političnim privrženecem in širši javnosti. Pri tem je treba dati jasno besedo. In dali so jo!

Vaša največja konkurenčna stranka SD je predstavila svoj tako imenovani vladni program in »alternativno« vladno ekipo. Kako ocenjujete eno in drugo?

Njihov program je nekaj pričakovanega, ni slab, ni pa dodana vrednost. Mi konkurirajo

razrešen, ali pa na mesto ministra za zdravje človeka, proti kateremu je leta 1996 sam podpisal interpelacijo.

Ja, vidite, prav to je izraz njegovih križev in težav pri sestavljanju ekipe. Še večje težave bi imel, ko bi moral sestaviti koalicijsko vlado.

Minister Gregor Virant je ob tem zatrdil, da je glavni problem te ekipe Borut Pahor, ki nima znanj in veščin za funkcijo predsednika vlade. Mnogi so prepričani, da bi v primeru zmage SD vodil vlado v resnici Mitja Gaspari, ki je predviden za podpredsednika vlade, zadolžene za finančno-gospodarske stvari.

To bi bil velik, oprostite izrazu, »nateg« slovenskih volivcev, podobno kot so si ga privoščili na Hrvaškem socialdemokrati na zadnjih volitvah. Če greš na volitve, moraš iti z odprtimi kartami. Pahor se ima za kandidata SD za mandatarja, in če bi operativno vode-

pa štejejo izkušnje iz vodenja Evropske unije, kjer smo dvignili ugled Slovenije v svetu. Tudi program SDS je bolj razvojno naravnani in bolj aplikativni. Ključno je, katera ekipa je zmožna bolj izrabiti razvojne resurse. Če pa je v ospredju filozofija delitve – kot je pri SD – ne pa ustvarjanja, to prej ali slej pripelje do negativnih trendov. Mi smo v tem mandatu dali velik poudarek gospodarski rasti, na kateri temelji realna blaginja. Zadnji dve leti nimamo več proračunskega primanjkljaja, državo smo pocenili za desetino. Vedno smo bili pozorni na to, da smo delili le tisto, ker je bilo ustvarjeno, ne pa na račun prihodnjih generacij. Te smo razbremenili, s tem ko smo realno zmanjšali javni dolg.

Na kratko ste omenili nekaj uspehov vlade, kaj pa zamujene priložnosti tega mandata?

Želel bi si, da bi bila sprejeta pokrajinska zakonodaja, v katero smo vložili veliko energije. Posamezni resorji smo pripravili več zakonov, ki bi Slovenijo decentralizirali, če bi jih uvedli. Želeli smo, da bi se odgovornost odločanja prenesla na nižje ravni, saj ljudje iz lokalnega okolja lažje odločajo o svojih potrebah in razvojnih potencialih kot center. Te resurse je samo treba prepustiti ljudem na ravni pokrajin, da z njimi upravljajo, in pot v blaginjo bo bistveno hitrejša. To je dokazala že lokalna samouprava oz. občine. Časi centralizma so značilni za klasično industrijsko družbo, v sodobni družbi pa je najučinkovitejša družbeno moč razpršiti.

Kaj pa strah pred razraščanjem birokratskega aparata, ki naj bi ga prinesle pokrajine, in s tem povečani stroški?

Ne. Računali smo tudi, koliko državnih uradnikov iz Ljubljane bi šlo na nižjo raven.

To zgodbo je v Nedeljskem dnevniku napovedal že novinar Lucu, ko je navedel grožnjo Milana Kučana. Zgodba o Patrii naj bi doživela 'veliki pok'. In ga je.

ramo z nasprotnim programom. Kar pa se ekipe tiče, mislim, da je imel Pahor nekaj težav. Najprej je obljubil zvezdno ekipo, pa ni bilo nič od tega. Bolj ko so se volitve bližale, večja je bila nestrpnost pri sestavljanju ekipe, večja trenja so bila, takšne informacije imam, znotraj njihove stranke. Ta ekipa je solidna, nikakor pa ni konkurenčna obstoječi.

Kako pa si razlagate, da je Pahor za ministra za gospodarstvo predlagal človeka, ki je vodil podjetje in bil s tega mesta krivdno

nje prepustil komu drugemu, bi taka vlada izgubila legitimnost.

V čem sta program SDS in vaša ekipa boljša?

Vlada je kompetentna in preizkušena. Ne samo da smo dosegli uspehe na ekonomskem, socialnem in drugih področjih, v tem času je Slovenija živela bolj sproščeno. Anke te, ki merijo stopnjo zadovoljstva z življenjem in zaupanja v institucije, npr. Eurostat, kažejo spodbudno sliko. V tem času so se na bolje spremenili tudi demografski trendi. Največ

Uradnike bi preprosto preselili drugam. Neverjetno, koliko uradnikov se dnevno vozi iz različnih delov Slovenije v Ljubljano. Preseleli bi jih v njihova okolja. Poleg tega pa moramo državno birokracijo stalno zmanjševati, vsako leto za kakšen odstotek, in v tem primeru bi precej zmanjšali strošek države, kar smo sicer naredili že v tem mandatu. V treh letih je ta strošek države padel v bruto družbenem proizvodu s 46 na 42 odstotkov. To je zelo dobro, saj smo tako v kratkem času pocenili državo.

No, če se na kratko dotakneva še vašega ministriovanja. Kaj so glavni dosežki vašega mandata? Česa morda niste dosegli ali ste storili napako?

V glavnem se v predvolilnem času poučarja, da se je prvič zgodilo, da so na voljo brezplačni učbeniki na šolah za učence, brezplačni obrok za dijake, brezplačni vrtec za drugega učenca, postopna razbremenitev stroškov staršev pri varstvu itd., itd. To so recimo vidne in konkretne stvari. Zame pa so še pomembnejše zadeve, ki niso v prvi vrsti vidne, so pa ključne pri vzpostavljanju kakovostne slovenske šole. Tako smo npr. posodobili učne načrte, reorganizirali smo šole, uvedli fleksibilni predmetnik, da ga lahko učitelji prilagajajo svojim potrebam in kadrovskim potencialom. Decentralizirali smo sistem odločanja, celo na področju investicijskega vzdrževanja, dali smo ustanoviteljem in staršem večjo pravico pri soodločanju, kdo naj bo ravnatelj. Skratka, uvedli smo organizacijsko in funkcionalno avtonomijo, povečali avtonomijo učitelja, kadar se odloča o izbiri učbenikov in drugih učnih pripomočkov. To so velike stvari. Večjo odgovornost odločanja smo prenesli na učitelja in vodstva šol. Danes učitelji in ravnatelji delajo veliko več, kot so nekoč, vendar ni višje kvalitete brez njihove večje odgovornosti in zavedanja te odgovornosti. Rezultati so zato boljši. Ko sem pred štirimi leti prišel na ministrstvo, je bila samo ena mednarodna primerjava, v kateri so sodelovali naši učenci. Danes naši učenci sodelujejo v kar nekaj mednarodnih primerjavah, ki kažejo, da so naši učenci oziroma dijaki med boljšimi na svetu. Štiri leta je prekratka doba, da bi rekel, da je to samo moja ali naša zasluga, smo pa naredili prave reforme, ki omogočajo tako dober rezultat.

Vaši kritiki iz pedagoške stroke ter vaš veliki kritik in nekdanji minister za šolstvo Slavko Gaber vam očitajo, da ste naredili prevelike spremembe in preveč na pamet.

Najglasnejši so bili na začetku mandata. Potem so jih naši uspehi demantirali in danes so bolj tiho. Ugled slovenske šole se je v tem času še povečal. Celotno predsednik republike je to opazil, zato se rad udeležuje naših prireditvev, tudi športnih.

Mislite, da se tudi zato Slavko Gaber umika iz politike?

Ne vem, ali se umika iz politike. Ne vem, koliko je udeležen v sedanjih zgodbah, morda je manj viden, res pa je, da ga vedno manj čutim, če se tako izrazim. Njegov zadnji očitki je bil, da razgrajujem slovensko šolo. Pa je vendarle postala učinkovitejša, dostopnejša, zaupanja vredna – po Eurostatu na drugem mestu po ugledu v domači javnosti – in modernejša. V Sloveniji je morda ponudba osnovnega šolstva manj raznolika, a je kljub temu dobra. Prednosti, ki jih imamo, moramo ohraniti; to pa je zadostno število učiteljev in zadosten delež bruto domačega proizvoda za vzgojo in izobraževanje. Morda bi ga morali malo povečati na področju visokega šolstva. Imamo dobro infrastrukturo v šolah, soliden učiteljski kader, ki je med najmlajšimi v Evropi. V Angliji se na primer ukvarjajo s pomanjkanjem učiteljskega kadra, ki je poleg tega dobro plačan. Po drugi strani pa so zahteve do učiteljev čedalje večje.

Kaj so vaši načrti, cilji za prihodnost, če boste še minister?

Dobra šola temelji na dobrem učitelju. Ta mora biti zadovoljen z delovnimi razmerami, to je s prostorom, opremo, plačo, z možnostjo odločanja, napredovanja in seveda z možnostjo, da se stalno izobražuje. Šele potem lahko od njega zahtevamo večjo iniciativnost in

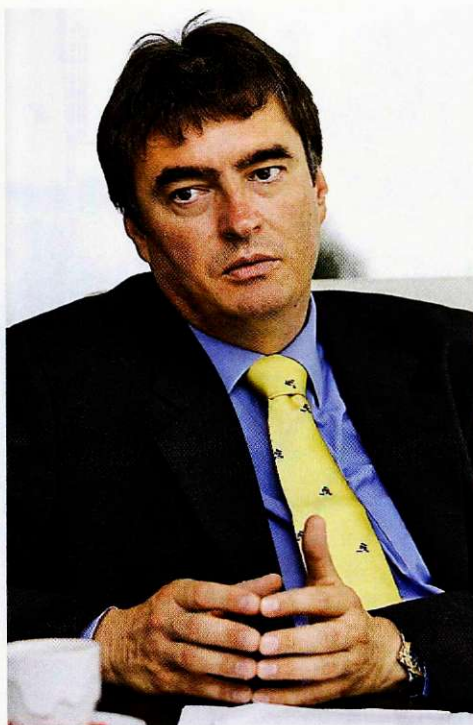
kreativnost, da bi se čim bolj posvečal konkretnemu učencu, da ne bi videl le razreda kot enovite enote, ampak kot skupnost nepovnljivih posameznikov z različnimi potenciali, ki se jim je treba prilagoditi in jih spodbujati pri njihovem delovanju in razvoju. Bistvo učiteljevega poslanstva je, da zna učence prav motivirati. Pomembno je, da učitelji bolj prisluhnejo učencem, zato smo jim zagotovili dodatne ure razredništva. V ospredje vstopa personifikacija pouka. Vsi vemo, da je danes biti učitelj veliko težje, ker so otroci zahtevnejši, ker je več znanja in je treba rešitve dopolnjevati pa tudi otroci so bolj občutljivi. Želim si, da bi jih čim več zmoglo ta izjemni napor.

Če pa nam uspe v življenje šole na pravi način vključiti še starše, občine in nasploh družbeno okolje – in to je na Slovenskem vedno bilo –, potem bo slovenska šola ostala dobra tudi v prihodnje.

No, za to, da boste lahko spet minister, mora SDS zmagati na volitvah najmanj z relativno večino, hkrati pa se morajo tudi vaši koalicijski partnerji prebiti v parlament. Ali je to glede na današnje stanje realno?

Je realno, ker bodo po moje vse tri stranke prišle v državni zbor. Mi smo naravni zavezniki in upam, da bomo lahko ponovili zgodbo. Mislim, da je realno, da se tudi NSi in SLS uvrstita v parlament. Ankete so eno, realna situacija na volitvah pa ni čista zrcalna slika anket.

Mislim celo, da bo skonstruirana afera Patria še strnila naše vrste. Na neki način smo obsojeni na zmago, da porazimo tiste, ki vnašajo afere v slovensko družbo.

Se lahko zgodi, da SDS kljub relativni zmagi ne bo mogla sestaviti vlado ali da ji bo zmaga celo ukradena?

Teoretično se to lahko zgodi, vendar je legitimost takšne vlade bistveno manjša, kot bi bila sicer. Glede na to, kakšni vložki so bili dani v volilno kampanjo, kakšnim nizkim udarcem smo priče, je vse mogoče, vendar bi mednarodna skupnost precej čudno pogledala, če bi vlado oblikovali poraženci volitev. Verjamem, da se predsednik republike tega zaveda in takih eksperimentov ne bo počel. Stranka, ki ima relativno večino, bo poskušala sestaviti vlado, če pa ji to ne bo uspelo, so potrebne nove volitve.

Zanima me še, ali z optimizmom ali pesimizmom gledate na 21. september?

Sem optimist. Mislim celo, da bo skonstruirana afera Patria še strnila naše vrste. Na neki način smo obsojeni na zmago, da porazimo tiste, ki vnašajo afere v slovensko družbo, in da se bomo lažje posvetili razvoju in prihodnosti. ■

Pod zvonom sv. Marka

V. M.

Občina Markovci, ki leži ob vzhodnem robu Ptujkega jezera, na rodovitni ravnici severovzhodnega dela Ptujkega polja, je izdala zajeten zbornik, ki je prava zakladnica podatkov o krajih in ljudeh nekoč in danes.

Poglejmo najprej nekaj utrinkov iz zgodovine. O začetkih naseljevanja Ptujkega polja, ki sega v neolitik, ko se je začelo uveljavljati poljedelstvo, pričajo najdbe kamnitega orodja. V latenski dobi so se na to območje začeli naseljevati Kelti, ki so veliko pripomogli k razvoju trgovine.

Pod Salzburžani Ob koncu 1. st. pr. Kr. so slovenske dežele postale del mogočnega Rimskega imperija. Ob prehodu čez reko Dravo se je razvilo eno najpomembnejših mest province Panonije, Peto-viona. Rimljani so na tem območju gradili ceste in razširjali svojo materialno in duhovno kulturo.

Po letu 568 so se tudi na Ptujsko polje začeli naseljevati slovanski predniki. Zaradi ogrskih vpadov je bilo ozemlje nestabilno; meja se je ustalila šele po letu 955 in se premaknila proti vzhodu. Po letu 860 je Ptujsko polje postalo last salzburške nadškofije. V obrambi meje proti Ogrski so se izkazali ptujski grofje, ki so jih salzburški nadškofje kot svoje vazale naselili na Ptuj.

Prve vasi z območja občine Markovci – Bukovci, Sobotinci in Stojnci – se v pisnih virih prvič

omenijo leta 1286. Kraji se večinoma imenujejo po rastju ali po pomembnih osebnostih.

Preddverje Ptuja Teritorialno-upravna ureditev se od prve polovice 19. st. pa do leta 1933 ni bistveno spremenila. V tem obdobju je bilo območje današnje občine Markovci razdeljeno na sedem političnih občin. Zaradi skromnih finančnih sredstev je bilo njihovo delovanje dokaj omejeno.

Leta 1933 je kot posledica združevanja občin nastala občina Markovci. Obsegala je vse vasi današnje občine razen vasi Borovci.

Zaradi naravnih danosti sta bila poljedelstvo in živinoreja do druge svetovne vojne poglaviti gospodarski dejavnosti, obrt in trgovina pa sta bili slabo razviti. Obrtniki (kolarji, kovači, čevljarji, krojači, mlinarji) so zadovoljevali predvsem potrebe kmečkega prebivalstva.

Prva svetovna vojna in svetovna gospodarska kriza sta težke gospodarske razmere poslabšali.

S prodorom nemškega kapitala je postajal Ptuj na prelomu 19. st. zmeraj bolj nemška trdnjava. V mesto so se naseljevali nemški trgovci pa tudi Slovenci, ki so zaradi želje po gospodarskem uspehu in družbeni uveljavitvi zašli v nemškutarstvo. Podeželje

je ostalo slovensko. Narodno zavest so krepile knjige Mohorjeve družbe in bralno društvo. Da so zavedni Slovenci, so Markovčani pokazali ob odprtju nove gimnazije, ko niso hoteli pospremiti cesarsko-kraljevega namestnika na obisku v Halozah.

Sveti Marko Leta 1477, ko se je Drava pri Zabovcih spet obrnila proti vasi in grozila, da bo spodkopala še en del rodovitne zemlje, so se ljudje zatekli k prošnji sv. Marku, naj jih obvaruje visokih voda, in njemu v čast so pri sta-

rem pabsteinskem gradu v Markovcih postavili visok kamnit steber s kipom tega svetnika. Ta jih je res obvaroval pred poplavno Dravo. Kraj so takrat začeli imenovati Markovce, prav tako grad, ki so ga Turki 1493 leta razdejali, domačini pa so na njegovih ruševinah postavili prvotno cerkev v čast sv. Marku. Ta je do leta 1637 delovala kot podružnica mestne cerkve sv. Jurija na Ptujju, potem tudi kot podružnica ptujske cerkve sv. Ožbalta, leta 1789 pa je postala samostojna župnija.

V svoji zgodovini je župnija sv. Marka obsegala šest občin, h katerim je spadalo devet vasi: Markovci, Zabovci, Nova ves, Bukovci, Borovci, Prvenci, Sobotinci in Strelci. V političnem ozirju je spadala v okraj in okrajno glavarstvo Ptuj, v cerkvenem ozirju pa k ptujski dekaniji. Občina, v kateri je cerkev in šola, se je sredi 19. imenovala po sv. Marku in je obsegala Markovce, Spodnji Šturmovec in Novo ves.

Markovčani so bili od nekdaj dobri kristjani, po rodu in jeziku vsi Slovenci, ki so že leta 1893 ustanovili Bralno društvo. Že

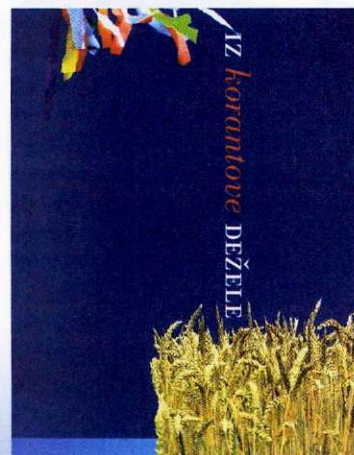

Cerkev sv. Marka

leta 1825 so razmišljati o graditvi nove cerkve, saj je bila stara premajhna in za veliko župnijo pretesna. Leta 1862 umrla župnik Janez Lešnik je za cerkveno gradnjo daroval svoje premoženje in dolgoletno željo je začel uresničevati župnik Franc Bezjak. Novo cerkev so tako v Markovcih začeli graditi leta 1870. Župnijska cerkev sv. Marka je zgrajena v romanskem slogu in je z glavnim oltarjem obrnjena proti vzhodu.

Na območju občine Markovci domačini skrbijo tudi za lepo podobo vaških kapel in križev. Mnogi od teh so bili v zadnjem desetletju s pomočjo občine lepo obnovljeni.

Tradicija šeg Čas od svečnice, 2. februarja, do pustnih dni je različno dolg, od nekaj dni do nekaj tednov ali kar celega meseca, saj je včasih fašenk šele marca. Pustnim dnevom, vsaj štirim, so v Markovcih rekli – in tako je še ▶

► danes – mastna sobota, mastna nedelja, mali fašenk, ki je bil v ponedeljek, in vejki fašenk, ki je bil v torek. Najbolj tradicionalna in prepoznavna pustna maska s Ptujskega polja in Haloz je zagotovo korant, demon, ki preganja zimo in je še danes ogrnjen v kožuhovinast plašč skrivnostnega. Korantu kapa prekriva ves obraz, njegova prvotna podoba pa je bila takšna, da je bil videti, kot je v markovski župnijski kroniki na prelomu 19. stoletja zapisal župnik in kronist Matej Slekovec, »kot bi pravkar prišel iz pekla«.

Fašenka v Markovcih in vseh sosednjih vaseh pa ni brez hudička, ki spremlja korante. Ljudje, še posebej kmečki, se razveselijo prihoda oračev pa vil, picikov, kúrik, rus in vseh drugih, ki s svojim petjem in plesom odganjajo zle duhove in kličejo pomlad v deželo, hkrati pa ljudem želijo dobro letino. Na fašenk so se nekdanje po Markovcih na okrašenih kolesih zapeljale frajlice, prišli so cigani pa bozjak, če ni bilo poroke v vasi, še kopajnarice in nekdanje tudi jezdec.

Markovčani so bili tisti, ki so leta 1960 pomagali organizirati prvo ptujsko kurentovanje in ga tako v etnografskem kot karnevalskem delu še danes bogatijo bolj kot kdor koli drug. V spoznanju, da je fašenk vendarle najlepše doživeti na domačem dvorišču, so svoj prvi vaški fašenk organizirali leta 1992.

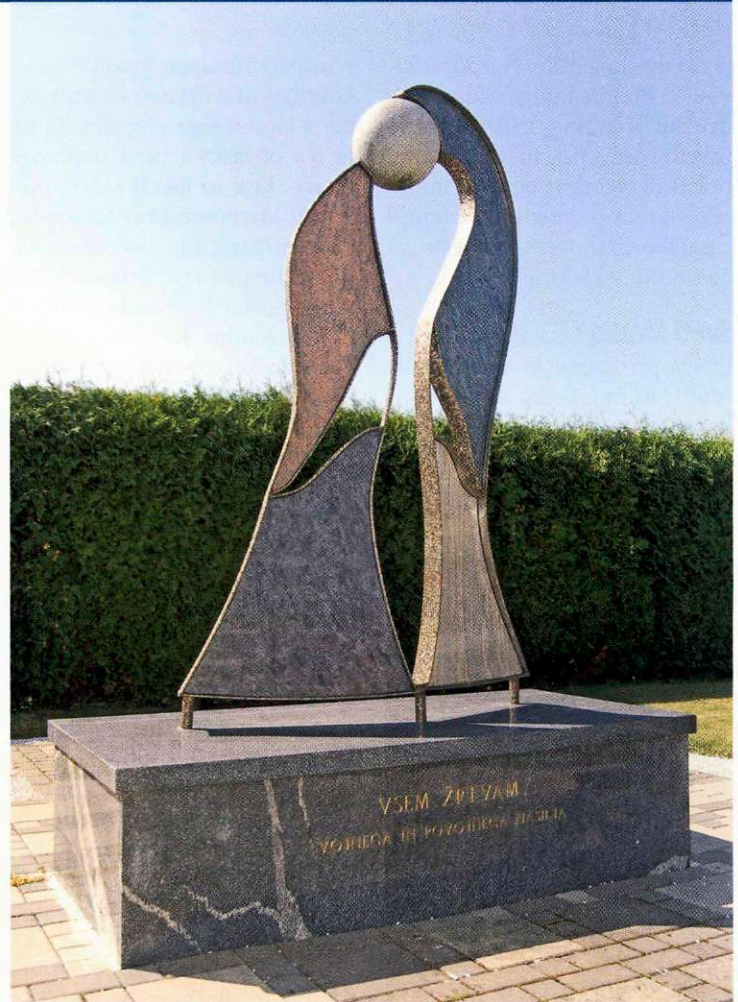
V Markovcih skorajda ni več poroke brez kopjašev, po vaseh se januarja sprehodijo trije kralji, vse več je tistih, ki spet doma izdelujejo presmece, iz leta v leto bolj obiskani so blagoslovi velikonočnih jedi pred vaškimi kapelami, god sv. Marka povezujejo z občinskim praznovanjem. Poletje je čas obujanja tradicionalne žetve in mlatve v Prvencih in čas košnje v Šturmovcih, na katero avgusta povabijo Novovaščani.

Zbornik Občina Markovci je izdala zajeten zbornik, ki so ga naslovili *Iz korantove dežele* in obsega 490 strani velikega formata. Oblikovan je razkošno, z daljšimi povzetki prispevkov v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku, bogatijo pa ga mnoge do-

kumentarne fotografije in še posebej zelo lepi posnetki Marijana Petka. Vsebina je razdeljena na sedem poglavij. V prvem *Danes za jutri* je predstavljena občina Markovci danes. Najprej grb in zastava občine (v grbu imajo spremljevalca sv. Marka leva, klas in korantovo glavo), politična podoba občinskega sveta, demografski, ekonomski in prostorski razvoj, investicije, gospodarstvo in seveda na prvem mestu kmetijstvo, saj občina leži na izrazito ravninskem svetu Ptujskega polja. V drugem poglavju je prikazana zgodovina. Vasi in prebivalce je predstavila Marija Matjašič Črešnik, gospoščino Markovci, ki so jo uničili Turki, Darko Štrafela, zgodovino župnijske kronike sv. Marka sta povzela Janez Maučec in Alenka Rožanc, o orglah (leta 2007 jim je mariborska orglarska delavnica izdelala nove, velike) piše Darko Meznarič, kapele in druga znamenja predstavlja Karolina Pičerkova, Markovce kot občinsko središče Darko Štrafela, zgodovino šolstva Ivan Štrafela, telovadna društva Andreja Horvat, dogajanje med drugo svetovno vojno zgodovinar in domačin dr. Marjan Žnidarič, dogajanje po letu 1945 pa Marija Matjašič Črešnik.

Domovanje koranta Tradicija šeg in običajev je naslov tretjega poglavja. Karolina Pičerkova opiše dediščino korantove dežele, Anja Strelec piše o vprašanju fašenk – od kod in kam?, etnografsko družabno dogajanje v Stojincih opiše Silva Meznarič, uporabo prevoza (plovila, imenovanega barno) čez Dravo v Šturmovce Danica Tement, t. i. mednarečje (prleško–vzhodno haloško) pa prof. dr. Zinka Zorko.

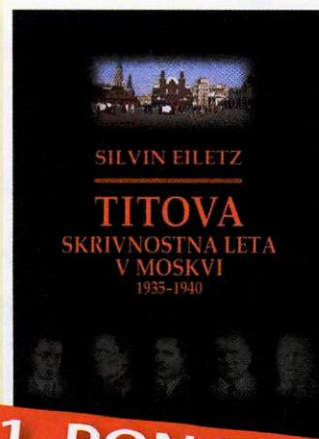
Posebno poglavje so namenili Dravi, poljem in travnikom. Simona Kaligarič je osvetlila varstvo narave, dr. Mitja Kaligarič bogastvo rastlinskega sveta, trije avtorji pa vretenčarje oz. ptiče. Zadnji dve poglavji sta namenjeni predstavitvi društev in osebnosti, na koncu pa je še nekaj spominsko-literarnih utrinkov. S tem zbornikom se občina Markovci domačinom, predvsem pa Sloveniji predstavi kot kulturno in duhovno izjemno razvito socialno okolje.

Spomenik vsem žrtvam vojne

Knjigo dr. Silvina Eiletza *Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940*

lahko naročite na uredništvu Demokracije:
Nova obzorja, Mivka 25, 1000 Ljubljana. Tel.: 01/2447-200.

Avtor knjige dr. Silvin Eiletz

1. PONATIS

Radio Krka
106.6 MHz

Cerkve na Krasu

V. M.

Celjska Mohorjeva družba je izdala nove tri zvezke v zbirki *Leksikon cerkva na Slovenskem*. Namenjeni so Dekaniji Kraški v Škofiji Koper, v treh zvezkih pa je predstavljenih 98 cerkva in kapel.

Ob zadnji reorganizaciji dekanij leta 1992 se je oblikovala Dekanija Kraška, ki obsega župnije z zelo različno zgodovino. Razteza se od skrajnega zahodnega dela Krasa z župnijo Komen, na vzhodu pa obsega še župnijo Slivje v Brkinih. Na severu sega do Vrhov – naravne meje med Krasom in Vipavsko dolino, kjer sta župniji Vrabče in Štjak. Na jugu je mejna župnija Klanec, ki sega s svojimi podružnicami prav do Kraškega roba. Posebnost te dekanije je, da sta si njeno območje v času formiranja (pra)župnij cerkveno-upravno delila tržaška škofija in oglejski patriarhat.

Tržaška, nato kopska škofija

Osrednje območje dekanije je spadalo pod tržaško škofijo, v okviru katere je nastala tomajska pražupnija, ustanovljena najverjetneje v drugi polovici 10. stol. Na zahodu je segala do Krajne vasi, na severu do Avberja, na jugu do Repentabra (danes na italijanski strani), na vzhodu pa do Križa. Nove župnije so se iz nje izločile šele v 19. in 20. stol.

Ob odpravi oglejskega patriarhata leta 1751 so župnije Komen, Štivan pri Devinu, Štjak in Vrabče pripadle tedaj ustanovljeni goriški nadškofiji. Župniji Štjak in Vrabče sta bili leta 1831 v sklopu vipavske dekanije vključeni v ljubljansko škofijo. Sočasno sta v sklopu dekanij Postojna in Trnovo iz tržaške v ljubljansko škofijo prešli tudi župnija Senožec in župnija Vreme. Po spremembi državnih meja po drugi svetovni vojni je bila leta 1965 za slovenske dele goriške, tržaško-kopske in reške škofije ustanovljena Apostolska administratura za Slovensko primorje. Leta 1977 so bile vse župnije današnje Dekanije Kraške vključene v takrat

ustanovljeno škofijo Koper. Leta 2004 je bila kaplanija Draga preimenovana v podružnico župnije Hrpelje - Kozina, vikariat Gabrova v podružnico župnije Komen, kaplanija Škočjan pa v podružnico župnije Divača.

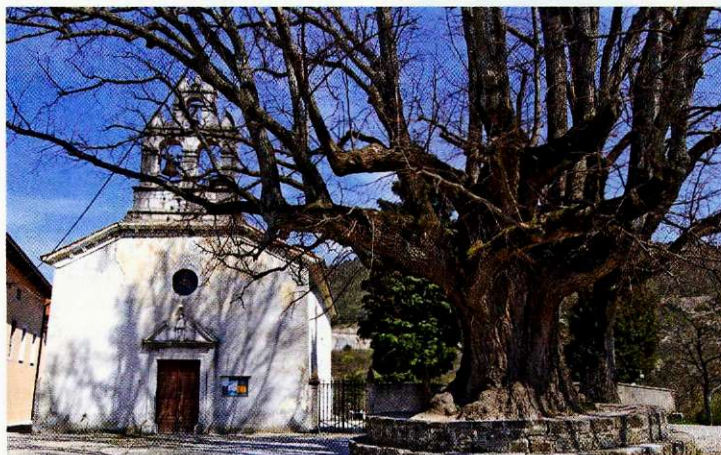
Zgodovinski pregled Območje Dekanije Kraške obsega pas Primorske, v katerem se ni izoblikovalo nobeno večje urbanizirano naselje in noben samostan, ki bi lahko privabila vrhunske mojstre. Zato je prišla v njenih

Na območju Dekanije Kraške sta že v drugi pol. 10. stol. stala vsaj dva cerkvena objekta, in sicer v Komnu in Tomaju, vendar so vsi materialni dokazi njunega obstoja izginili. V komenski župnjski cerkvi se je do danes ohranilo le še ostenje gotskega prezbiterija. Delavnica, ki je postavila komensko cerkev, je že pred tem v letih 1455–1460 zgradila cerkev v Štanjelu in v letih 1463–1464 cerkev v Kobdilju. Z isto delavnico sta povezana tudi prezbiterija cerkve v Pliskovici in na Gorjanskem

ter ladja cerkve na Velikem Dolu. Posebno veliko gotskih cerkva se je ohranilo v župniji Vreme in v njeni bližnji okolici. Pri ž. c. v Vremskem Britofu so okrog 1430 zgradili enega prvih rombasto obokanih prezbiterijev. Nekoliko poznejše freske, ki so prvotno prekrivale vso notranjščino prezbiterija, veljajo za enega osrednjih spomenikov srednjeveškega slikarstva na Slovenskem. Avtor poslikave iz časa okrog leta 1445 je bil neznan, toda izvrsten salzburški slikar, ki so mu pomagali lokalni mojstri.

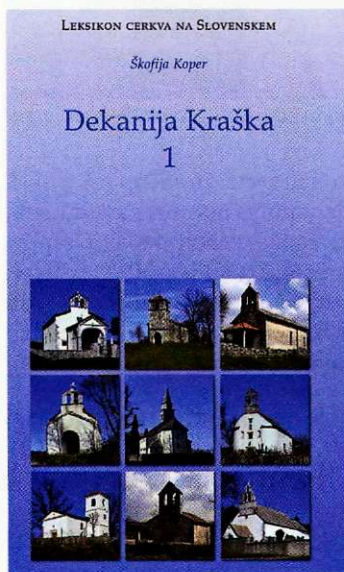
Gradišče pri Divači Ena najstarejših sakralnih stavb v Dekaniji Kraški je cerkev na Gradišču pri Divači, ki je bila zgrajena v zgodnjem 14. stol. Freske, ki so podobne hrastoveljskim Ivana iz Kastva (1490), je v poznem 15. stol. naslikal neki istrski slikar. V istem času so nastale tudi freske v bližnji cerkvi sv. Brikcija pri Naklem, ki je bila zgrajena v prvi pol. 15. stol. Edina gotska cerkev v kraški dekaniji, katere prvotni zunanji videz je ostal do danes povsem nespremenjen, je po velikosti skromna, toda po mnenju dr. Metode Kemperl izjemno kakovostna kapela Marije Pomočnice v Lokvi. Tudi Marijina romarska cerkev v Šmarjah pri Sežani je enotna gotska arhitektura, postavljena 1502, ki so ji v 17. stol. le prizidali zvonik na preslico in vhodno lopo ter povečali okna.

V treh zvezkih (skupno 398 strani) leksikona za Dekanijo Kraško je predstavljenih 98 cerkva in kapel, omenjenih je 152 umetnikov, umetnih obrtnikov in delavnic, opisanih je 231 oltarjev ter 1.050 kipov in slik. Vsebinsko ima leksikonsko obliko. Za vsako cerkev so opisani lega in tloris, zgodovina, zunanjščina, notranjščina, poslikava in oprema. **D**

Župnijska cerkev sv. Petra v Klancu pri Kozini

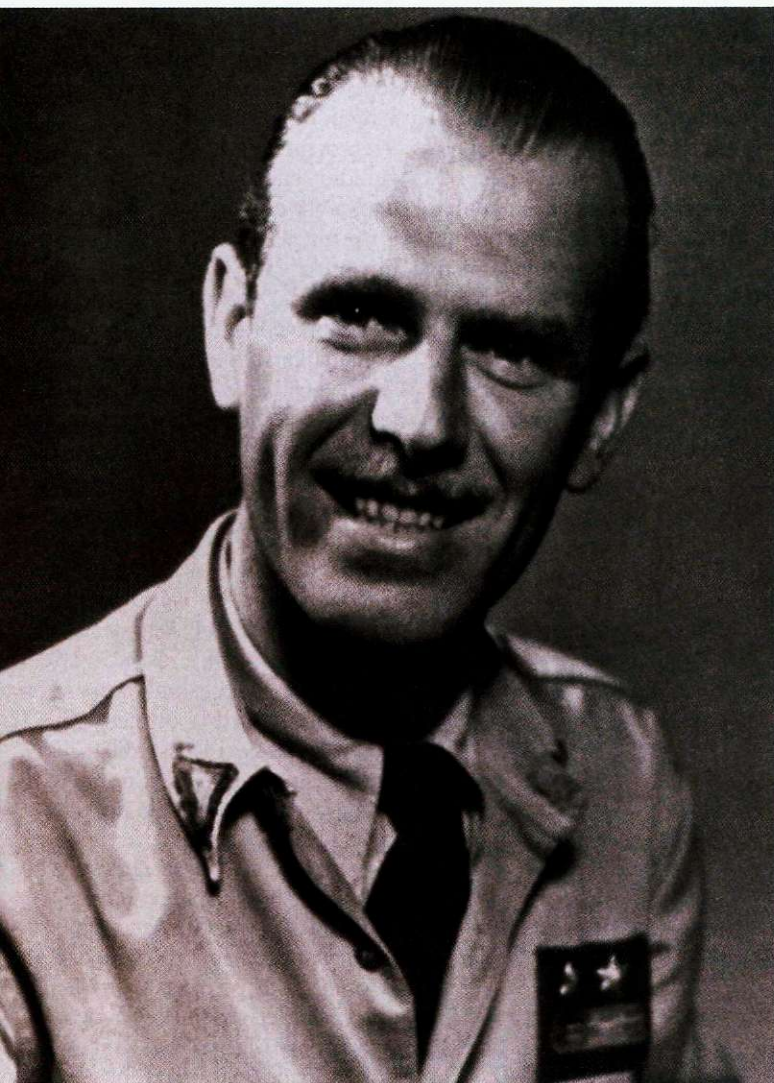
cerkvah najbolj do izraza ustvarjalnost lokalnih delavnic. Te so vodili in sestavljali samonikli mojstri, ki so vrsto generacij prenašali znanje in tradicijo svojih očetov na svoje sinove. V visokem srednjem veku je sicer na tem območju delovalo nekaj kakovostnih freskantov, ki pa so jih najverjetneje privabili zemljiški gospodje. Tudi v zahodnem delu današnje dekanije je bilo v 18. stol. čutiti močnejši vpliv odličnih stavbarskih mojstrov, slikarjev in altaristov iz Gorice, vendar so njihove poznobaročne modele kmalu prevzeli lokalni mojstri, ki so jih v popreprošenih variantah uporabljali do sred. 19. stol.

Narodnjak in tigrovec

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Stanislav Kamenšček je prešel zanimivo pot od pripadnika Tigra, častnika v jugoslovanskem vojnem letalstvu, udeleženca državljanske vojne v Španiji, pripadnika partizanskega gibanja, političnega zapornika pa do emigranta in profesorja.

Stanko Kamenšček, narodnjak, tigrovec, častnik, zapornik in emigrant

Življenje včasih piše prave romane, ki si jih ne bi mogli izmisliti niti najbolj nadarjeni romanopisci. Določen zgodovinski trenutek, majhen dogodek iz človekovega življenja nastane prava avantura. To je na lastni koži občutil primorski narodnjak Stanislav Anton Kamenšček - Stanko, slovenski narodnjak, tigrovec, španski borec, udeleženec partizanskega boja, politični zapornik in na koncu izgnanec, ki je umrl na drugem

koncu sveta. Ironično pri tem je, da v tujini ni umrl zaradi tistih, ki so ga v politiko pravzaprav prisilili, italijanskih fašistov, temveč zaradi tistih, na katerih strani se je bojeval, slovenskih komunistov.

Stanislav Kamenšček se je rodil 8. novembra leta 1908 v vasi Ročinj, na desnem bregu reke Soče, med Tolminom in Kanalom ob Soči. Njegov oče je v mladih letih precej popotoval in tudi delal. Tako je, vsaj po Stankovih zapiski, v mladih letih oče Kamenšček preplul veliko lužo in rajžal po Združenih državah Amerike. Menda je bil prav v vsaki od tedanjih zveznih držav in si pri tem z delom nabral kar lep kupček denarja. Z zasluženimi dolarji se je vrnil v domovino in si v Ročinju kupil hišo ter v njej odprl vaško trgovino in gostilno. V domačem kraju si je našel tudi dekle, vzela sta se in v zakonu so se rodili zapovrstjo štiri fantje in za krono še hčerka. Stanko je bil drugi od peterice otrok. Eden od bratov je kasneje umrl v letalski nesreči, eden pa je padel med drugo svetovno vojno. Bil je partizan neke na Hrvaškem in je menda umrl v precej čudnih okoliščinah, od zablodele krogle iz lastnih vrst.

Življenje v čisto slovenski vasi na Goriškem je bilo spokojno do prve svetovne vojne. Oče ni slabo zaslužil, bil je eden od lokalnih uglednežev. V njegovi gostilni so se zbirali tudi drugi pomembni lokalni možje. Družina je bila tako kot celotna okolica nacionalno zavedna, sicer pa rajnka Avstrija ni kaj preveč pritiskala na Slovence v tedanji »avstrijski« Primorski.

Spokojno življenje na Goriškem se je podrlo ob izbruhu prve svetovne vojne oziroma maja 1915, ko je Italija izgnala svojo zaveznico Avstro-Ogrsko, da bi se polastila Primorske in Dalmacije. Že kmalu

po prvih operacijah so italijanske čete prešle mejo in zasedle tudi Ročinj. Kamenščekove in njihove sosedes so takoj izselili v okolico Vidma, kajti nastala je soška fronta. Mati se je skupaj z najstarejšim sinom iz Vidma napotila v domačo vas, da bi rešila še nekaj stvari iz domače hiše, a so ju prijeli vojaki in ju kot sumljiva (saboterja) izselili na jug države, v Kalabrijo in nato na Sicilijo. Oče pa je s štirimi otroki ostal v Vidmu in šele trinajst mesecev kasneje so oblasti omogočile, da se na Siciliji družina spet snide. Oče je leta 1916 umrl, družina pa je po krajšem času, ki ga je preživela na jugu države, odšla na sever, v okolico Milana, kjer je dočakala konec vojne. Na srečo so se lahko vrnili v domači kraj, kjer se je čez čas mati poročila s premožnim posestnikom ter obnovila trgovino in gostilno pokojnega moža.

V vrstah TIGR Že leta 1920 so italijanske oblasti na ozemlju, ki so ga dobili po pogodbah ob koncu prve svetovne vojne, začele z raznarodovalno politiko. S prihodom fašistov na oblast dve leti kasneje so se zadeve le še slabšale in končno je bil lov na Slovence odprt. Slovenske politične organizacije in društva so bili prepovedani, ugledne ljudi slovenskega rodu so izseljevali iz domačih krajev in končno so se lotili tudi slovenske duhovščine. Slovenci so tako ostali popolnoma brez obrambe, zato so zavedni fantje in možje sklenili, da se bodo organizirali v obrambo svojih pravic. Prvi spontani pretepi s fašisti in z

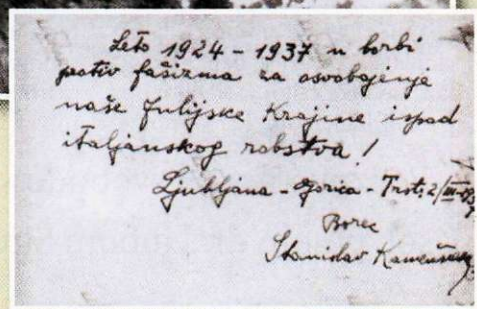
Kamenšček se je po končani gimnaziji pridružil gibanju Tigr. Fantje so začeli ne le s propagandnimi, ampak s praviimi gverilskimi akcijami proti italijanski oblasti.

Družina Kamenšček pred domačo trgovino v Ročinju v 20. letih prejšnjega stoletja

Tigrovca Kamenšček in Černač na enem svojih ilegalnih prehodov čez mejo

Stankov pripis na hrbtni strani slike

drugimi italijanskimi nacionalisti so začeli čez čas dobivati organizirano obliko odpora in rodil se je TIGR, obrambna protifašistična organizacija Slovencev. Stanko Kamenšček je v dvajsetih letih obiskoval šolo tehnične stroke sprva v Idriji, ko pa je bila le-ta odpravljena, v Forliju in končno v Gorici. Pisma od doma so mu zadrževali, ker jih je mati pisala v slovenščini, zato se je dogovoril z italijanskim sošolcem, da so pi-

sma prihajala na njegov naslov in jih oblasti niso zadrževale.

Konec dvajsetih let se je Stanko po končani gimnaziji pridružil gibanju Tigr. Fantje so začeli ne le s propagandnimi, ampak s pravimi gverilskimi akcijami proti italijanski oblasti na splošno in proti fašistom še posebej. Našli so tudi zvezo s tedanjo jugoslovansko kraljevo vojsko, ki jim je v sicer omejenem obsegu pomagala z opremo. Odnosi med državama so bili precej napeti in kraljeva obveščevalna služba je menila, da bi bilo smiselno vzdrževati stike s tigrovci in na tak način pridobivati obveščevalne podatke, podpirati sabotaže in si poskušati pridobiti organizirano gverilsko gibanje, ki bi v primeru vojne lahko delovalo za sovražnimi linijami.

Čedalje večje število sabotažnih akcij je vrglo delo italijanskih varnostnih služb v višjo prestavo in počasi so nalomili varnostni

Poročnik vojnega letalstva, ki se je odšel bojevat v špansko državljansko vojno

obroč okoli organizacije Tigr. Drug za drugim so člani organizacije padali v roke fašistične policije in preživeli so se znašli pred sodišči. Več so jih postrelili, druge pa obsodili na zaporne kazni, neredko večdesetletne, po italijanskih kaznilnicah. Kamenščku se je uspelo izmuzniti iz pasti in se prebiti čez mejo v Jugoslavijo.

Odhod v Španijo V Ljubljani se je Stanko takoj povezal s tamkajšnjo organizacijo tigrovcev. Italijanske oblasti so medtem zahtevale njegovo izročitev, saj so ga obtožili dezerterstva, ker še ni odslužil vojnega roka. Jugoslavija je izročitev zavrnila, Stanko pa je začel spet prehajati mejo kot zveza z obnavljajočimi se celicami Tigra. Večkrat je prešel mejo, potem pa so italijanske oblasti spet zahtevale njegovo izročitev. Čez mejo ni hodil le Stanko, ampak tudi drugi pripadniki organizacije. Na enem takšnih prehodov je prišlo do spopada z italijanskimi financarji, ki so nadzorovali mejo, in eden do njih je bil ubit. Oblasti so med drugim obtožile Stanka in zahtevale

od Jugoslavije njegovo izročitev, a je Jugoslavija izročitev zavrnila. Še več, Kamenščku so podelili jugoslovansko državljanstvo in mu dovolili šolanje na letalski vojaški šoli v Novem Sadu.

Šolanje je trajalo pet let, vendar v tem času Stanko ni pretrgal zvez s kolegi v Ljubljani. Še več, občasno je odhajal iz šole v Slovenijo in se spet udeleževal prehodov čez mejo. Pri tem so ga podpirale tudi vojaške oblasti, ki so nadaljevale taktiko sicer ohlapnega ▶

► sodelovanja s tigrovci v zameno za obveščevalne podatke. Leta 1937 je Stanko končal šolanje v letalski vojaški šoli in dobil čin podporočnika kraljevega vojnega letalstva. Medtem je izbruhnila španska državljanska vojna. Stanko je bil tako kot vsi tigrovci protifašist in v bistvu levičar (čeprav levičarstvo za članstvo v Tigru ni bilo pogoj, nujno je bilo le protifašistično prepričanje). Zaradi tega se je odpravil v Španijo in se pridružil republikancem. Bil je izšolan pilot, zato so ga sprejeli z odprtimi rokami, ko se je zavezal, da se bo na republikanski strani bojeval vsaj šest mesecev. Še vedno je bil tehnično italijanski državljani, zato ga niso pošiljali na polete nad celinske predele Španije, kjer so gospodarili nacionalisti, ker so se bali, da bi ga kot ujetnika takoj ustrelili ali pa izročili Italijanom, kar bi pome-

Grob Stanka Kamenščeka v domačem Ročinju

Delno se je vrnil tudi zato, ker so komunisti pod vodstvom ruskih komisarjev vse bolj prevzemali oblast nad republikanskimi četami in začeli z likvidacijo nekomunističnih vodstvenih kadrov.

Ironično so Kamenščeka po vrnitvi v Jugoslavijo oblasti obtožile

letalšču, in mu nato na predvečer vojne vrnilo oficirski čin.

Zapori Šestega aprila 1941 zjutraj je Stanko prihitel v svojo bazo na novosadskem letališču ravno še pravi čas, da je videl, kako se letala razletavajo pod

Po izpustitvi na svobodo se je Kamenšček skupaj z zaporniškimi sotrpinom dr. Ljubom Sircem odločil na pobeg prek Karavank.

nilo isto. Dodeljen je bil v bazo v okolici Valencie, od koder je letel na ruskih lahkih bombnikih na izvidniške polete nad Sredozemlje, občasno pa tudi na bombniške napade na letalska oporišča na Menorci in Majorci, od koder so v napade na republikanske cilje zletala italijanska letala. Bombardiranje italijanskih posadk na letališčih je bilo za Stanka še posebno zadovoljstvo, kajti tako se je maščeval za preganjanja ter za pobite in zaprte tovariše. Konec leta 1937 se je vrnil v Jugoslavijo.

komunizma. Zaman je dokazoval, da boj proti fašistom še ne pomeni komunizma, in zatrjeval, da ni član in ne simpatizer partije. Vojaške oblasti mu niso verjele, zato so mu odvzeli vojaški čin. A očitno le niso bili prav prepričani v pravilnost odločitve, in ker se je nakazovala druga svetovna vojna, se jim je zdelo škoda odpisati mladega izšolanega pilota, ki si je v Španiji nabral celo nekaj vojnih izkušenj. Na tihem so mu dovolili, da je lahko spet opravljal trenažne polete na novosadskem

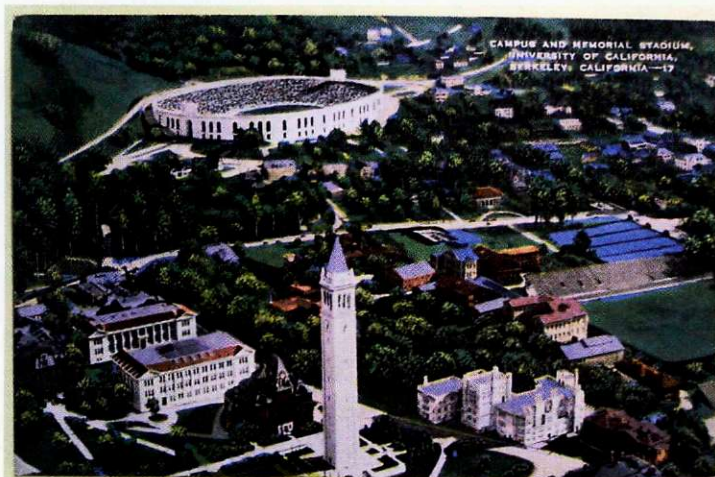
bombami in mitralješkimi izstrelki nemških letal. Osebe letališča je požgalo preostali material in se napotilo v Bjelino, kjer naj bi dobili nov raspored. Prispeli so še pravi čas, da se je ponovila zgodba prvega dne vojne, nemška letala so razdejala letališče. Letalce so nato evakuirali v Črno goro, ker so upali, da jih bodo pobrala angleška plovila in jih bodo uporabili v zavezniškem letalstvu, a so se uštel. Plovil ni bilo in Stanko se je umaknil proti Sarajevu, da ne bi padel Italijanom v roke. Preoblekel se je v civilno obleko in se napotil v Beograd, kjer so mu Nemci dovolili, da ostane. Našel si je tudi delo v letalski tovarni Ikarus v Zemun. Italijani so spet zahtevali njegovo izročitev, a so ga Nemci kot strokovnjaka želeli zadržati. Stanko se je povezal s partizani in komunisti in začel sodelovati v njihovem boju, čeprav komunist ni bil nikoli. Jeseni 1942 so ga aretirali in spomladi naslednjega leta izročili Italijanom, kjer je bil najprej zaprt v Trstu, nato pa premeščen v Rim. Preden pa so mu sodili, je fašistična Italija kapitulirala in del države so zasedli Nemci. Stanko

se je skrival do junija 1944, ko so zavezniki vkorakali v Rim, in se takoj prijavil v jugoslovansko vojno letalstvo. Prek Visa je prišel konec leta 1944 v Vojvodino, kjer je bil dodeljen v štab bombniške enote in so mu dodelili čin kapetana. Če bi vstopil v partijo, ob tem, da je bil španski borec, bi brez težav takoj postal polkovnik ali celo general, tako pa je bil še vedno le stotnik, ko je prevzel organizacijo transportnih letalskih enot. Nekaj časa je načeloval celotnemu jugoslovanskemu transportnemu letalstvu.

Konec vojne so mu ponudili vodstveno mesto v novem civilnem letalstvu, moral pa je izstopiti iz vojske. To je sprejel, a so ga zato »odškodovali« z imenovanjem za rezervnega letalskega polkovnika. Končno je bil predstavljen v Ljubljano, kjer je postal direktor ljubljanskega letališča.

Čeprav je bil Stanko Kamenšček levičarskega prepričanja, ki ga je dokazal z delom v organizaciji TIGR in v Španiji ter celo s sodelovanjem s partizani, pri novih oblasteh ni bil popolnoma »naš človek«. Novembra leta 1950 so ga iznenada aretirali pod obtožbo, da se udinja zahodnim obveščevalnim službam (tega je bilo obtoženih mnogo nekdanjih pripadnikov Tigra kot tudi tistih, ki so med vojno na kakšen način prišli v stik z Angleži ali Američani), in da je hotel z letalom odleteti v tujino. Kamenšček je odločno zanikal takšne nesmisle in se celo stepel z udbovskim zasliševalcem. Njegovega zasliševalca so zamenjali, a ni nič pomagalo, obsojen je bil na štiri leta zopora in na degradacijo.

Po izpustitvi na svobodo se je skupaj z zaporniškimi sotrpinom dr. Ljubom Sircem odločil za pobeg in skupaj sta pobegnila prek Karavank. Odšla sta v Francijo, Sirc nato v Veliko Britanijo, Kamenšček pa v Združene države Amerike. Naselil se je v Kaliforniji, dobil ameriško državljanstvo in na Univerzi v Berkeleyju predaval srbohrvaščino, ruščino, španščino in, ironično, italijanščino. Čez čas mu je bilo dovoljeno tudi obiskovati svojo domovino, umrl pa je 5. februarja 1978 v Združenih državah Amerike. Pokopali so ga na domačem pokopališču v Ročinju. **▮**

Na Univerzi v Berkeleyju je poučeval jezike, tudi italijanščino.

ENZ¹⁰

NALOŽBENO ZAVAROVANJE Z JAMSTVOM VREDNOSTI ENOTE PREMOŽENJA
TRIGLAV V.E.P.

ENKRATNO
VPLAČILO
DO POTEKA EMISIJE

VEP

DOBRODOŠLI V KLUB!

Triglav V.E.P. vam zagotavlja, da bo vaša enota premoženja ob izteku zavarovanja prvovrstna, vredna najmanj 15 evrov!

KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

 triglav

MODRA ŠTEVILKA
• 080 555 555

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.

Šenčur

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, STO/Bobo

Šenčur (402 m) leži sredi kranjske ravnine na križišču ceste, ki pelje iz Kranja mimo letališča Brnik, s cesto, ki vodi iz Ljubljane skozi Trboje proti Preddvoru. Kraj je bil poseljen že za časa Rimljanov, o čemer pričajo odkritja iz tistega časa. Za Šenčur danes velja, da je to tisti kraj v Sloveniji, kjer je **največ pridelovalcev krompirja**, nekdanj pa je v njem deloval tudi inštitut za krompir.

Sprehod skozi zgodovino Dvoje okostij, najdenih v **rimskem sarkofagu** iz 4. stoletja na ledini Kamnici v Šenčurju, priča, da je bil kraj naseljen že v pozni antiki, a kako se je v tistem času imenoval, niso odkrili. Tu sta se ob jezercu, ki ga je napajal potok s severne strani, križali dve pomembni poti. Ena je vodila iz Kranja proti Kamniku, druga iz Ljubljane proti Jezerškemu. Voda in pot sta bila bistvena pogoja za življenje in naselitev. Prvotni, gručasti del naselja je nastal okrog cerkvice ob jezercu, potem se je širil ob potoku proti severu in ob cestah. Tako se župnijska cerkev, posvečena sv. Juriju, prvič omenja leta 1238. Tedaj jo je namreč oglejski patriarh **Bertold Andeški** podaril novoustanovljenemu **samostanu dominikank v Velesovem**. Ni pa nemogoče, da je tu stala cerkev ali vsaj kapela že v 8. stoletju, za časa oglejskega očaka Pavlina II. ob pokristjanjevanju Slovencev. Vas je sicer dobila ime po farnem zavetniku sv. Juriju (Šent Jur - Šenčur). Kraj Šenčur in njegov prebivalec pa sta z imenom prvič izpričana leta 1221 v latinsko pisani poravnavi, kjer se kot priča navaja tudi vitez Friderik iz Šenčurja (»Fridericus de Sando Georio«).

Z ustanovitvijo velesovskega samostana je bil velik del Šenčurja podrejen velesovskim dominikankam (belim nunam). Veliko večino prebivalcev so v srednjem veku sestavljali kmetje tlačani. Prvi po imenu znani šenčurški župnik je bil Ulrik, prvi kmet se je pisal Marhne, čevljarja Jurček in Gregor pa sta prva znana šenčurska rokodelca. Po vpisih v velikem velesovskem urbarju iz leta 1458 je bilo tedaj nunam podložnih 21 šenčurskih kmetov, kar je predstavljalo skoraj pol vasi. Turki so kar dve leti zapovrstjo (1471 in 1472) divjali skozi Šenčur in oblegali tabor okrog cerkve.

Leta 1782 je avstrijski cesar Jožef II. odpravil velesovski samostan in šenčurski kmetje so prišli pod oblast drugih zemljiških gospostev. Do leta 1855 je bila v avstrijskih deželah izpeljana zemljiška odveza, zato so lahko kmetje odkupili zemljo, ki so jo imeli v zakupu. Ker mnogi niso zmogli plačati odškodnine, se je kmečki stan tudi v Šenčurju še bolj razslojil. Z nastankom podjetij in prvih tovarn v Kranju se je iz kmečkega prebivalstva, zlasti kajzarjev, počasi porajalo delavstvo tudi v podeželski okolici mesta.

Med obema vojnoma je prišlo do znanih šenčurskih dogodkov, ko so privrženci prepovedane Slo-

Akademski kipar Janez Pirnat je izdelal spomenik krompirju.

Župnijska cerkev sv. Jurija

Cerkev in nekdanji samostan dominikank

Sv. Jurij, krščanski princ in vitez iz Kapadokije

venske ljudske stranke leta 1932 v Šenčurju onemogočili shod nove stranke jugoslovanske radikalne kmetijske demokratije.

Zavetnik sv. Jurij Šenčurska cerkev je posvečena zavetniku sv. Juriju. Sedanja baročna cerkev je bila zgrajena leta 1747 na kraju starejše, od katere se je ohranil zvonik. Freske na stropnem oboku oltarnega dela cerkve je izdelal Fran Jelovšek. Prizori so vzeti iz življenja sv. Jurija. V glavnem oltarju je prvotno stal kip sv. Jurija na konju, ki so ga kasneje prenesli v vdolbino nad glavna cerkvena vrata. Sveti Jurij, krščanski princ in vitez iz Kapadokije, je kot svetnik in mučenec postal zavetnik orožarjev in vojščakov, razglasili pa so ga tudi za zavetnika mnogih naselij. Upodobljajo ga kot mogočnega, mladega moža v viteški opravi na belem konju. Njegova atributa sta ščit in sulica. Krščanska legenda o njem temelji na poganskem izročilu o prihodu pomladi v deželo. Njegov praznik (24. aprila) zato pomeni vrnitev pomladi, vstajenje in napredek. Najbolj znana legenda o sv. Juriju je zapisana v srednjeveški knjigi *Legenda aurea*, ki jo je napisal Jacobo da Vortagine. Cerkev na Vzходу pa njegov spomin že od začetka slavi 23. aprila; tega se drži tudi latinski Zahod, le v severni Italiji kakor tudi v oglejskem patriarhatu je bil že od nekdanj ta god 24. aprila.

Velesovske dominikanke Ustanovitev velesovskega samostana sodi v čas, ko je bilo krščanstvo na Slovenskem že močno utrjeno. Tako so prafare Kamnik, Vodice, Cerklje, Šenčur in Mengeš sodile pod pristojnost oglejskega patriarhata, ki ga je takrat vodil patriarh Bertold, eden najodličnejših mož tistega časa. Izhajal je iz rodbine andeških grofov, ki so imeli središče v Kamniku. Andeški grofje so imeli v njem svojega upravitelja, v Bertoldovem času je bil to vitez Gerloh, ki je dal pobudo za pozidavo velesovskega samostana. 11. decembra 1238 je Gerloh skupaj s sorodniki in ob patriarhovi podpori res

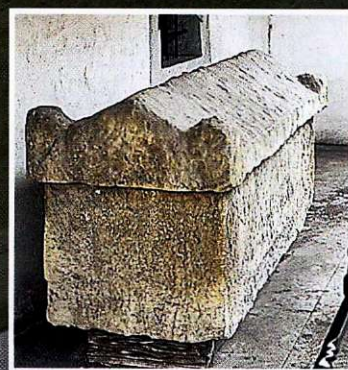
ustanovil **samostan v Velesovem**. V ta namen je podaril dolino, ki leži v bližini cerkve sv. Marjete na Trati in se od tedaj naprej imenuje kar »vallis sanctae Mariae« (dolina svete Marije).

Dominikanke so se v nasprotju z moškimi redovi bolj usmerile v molitev in vzgojo. Tudi v Velesovem je bilo tako. Sem so prihajala v šolo dekleta iz znanih plemiških družin in mnoge so ostale v samostanu. A tudi tukajšnji samostan so v dolgi zgodovini prizadele hude preizkušnje, med njimi najbolj reformacija in turški vpadi. Leta 1471 so namreč Turki samostan zažgali, sestre pa odpeljali v sužnost. Nato so bili leta 1644 za duhovne voditelje v samostanu določeni kapucini. Pod njihovim vodstvom je zacvetela božja pot, uredilo pa se je tudi življenje v samostanu, ki je bilo zaradi reformacijskega vpliva v razsulu. Zunanje znamenje duhovne in gmotne blaginje je graditev novega samostanskega poslopja in cerkve leta 1771. Žal je vsa ta lepota le nekaj časa služila dominikankam. Z odlokom cesarja Jožefa II. je bil 3. julija 1782 po 544-letnem obstoju samostan odpravljen.

Leto 2008 je leto krompirja V Društvu za priznanje praznega krompirja kot samostojne jedi so bili prepričani, da je krompir tako pomembna rastlina, da ji je bilo v Sloveniji treba postaviti spomenik. Po letu 1700 je v tedanjih Kranjskih deželah vladala lakota, najbrž tudi zato, ker smo bili Slovenci med zadnjimi v Evropi, ki smo sploh spoznali krompir, pa še to tako rekoč na silo, saj je vladarica Marija Terezija morala poslati ukaz stanovom dežele Kranjske, da so ga sploh začeli saditi. Ta je sodil skupaj s pšenico, z rižem in s koruzo med štiri najpomembnejše hranilne rastline, ki so jih Indijanci v Andih gojili že pred 2500 leti, v Evropo pa so ga prinesli Španci v 16. stoletju, vendar se dolgo ni udomačil. Kmetje so se ga branili, morda tudi zato, ker so jedli strupene krompirjeve plodove. 16. maja 1767 pa je cesarica Marija Terezija uvedla obvezno sajenje krompirja, ki je tako postal ena od najpomembnejših poljščin, saj njegova pridelava ni zahtevna. **Akademski kipar Janez Pirnat** si je zato **spomenik krompirju** zamislil kot spomin rešitvi pred lakoto na Slovenskem in je z marmorjem in bronom oblikoval **paviljon ter relief Marije Terezije**. Namen postavitve spomenika pa je tudi promocija krompirja, saj je to naloga, ki jo je izglasovala skupščina Združenih narodov, ki je leto 2008 razglasila za svetovno leto krompirja. **D**

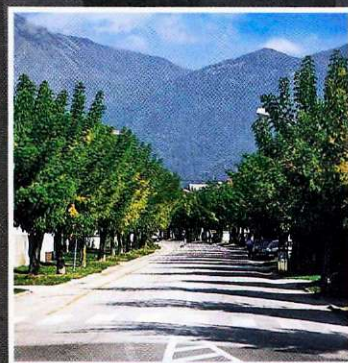
Društvo praznega krompirja ima tudi svojo himno.

Rimski sarkofag iz 4. stoletja

Cesarica Marija Terezija je uvedla obvezno sajenje krompirja.

Dvostranski javorjev drevored ob Pipanovi cesti je spomenik oblikovane narave.

V Šenčurju je največ pridelovalcev krompirja.

Kaštelir nad Mirno

1.

ZRS, Koper

Inštitut za dediščino Sredozemlja je izdal znanstveno arheološko monografijo, v kateri Maša Sakara Sučević obravnava Kaštelir, prazgodovinsko naselbino pri Novi vasi oz. Brtonigli v Istri. Glavno izkopavanje prazgodovinskega najdišča Kaštelir, naselbine iz pozne bronaste in železne dobe, je potekala pred 120 leti. Izkopali so grobišče s 102 grobovi, gradivo pa je spravljeno v dunajskem muzeju. Avtorica ga je zdaj strokovno obdelala, razdelila na tri povezane dele in objavila v knjigi. V prvem je predstavljeno gradišče Kaštelir, eno največjih v Istri. V drugem je prikazana tipološko-kronološka analiza keramičnega gradiva z gradišč in grobišč Istre in Tržaškega Krasa. V tretjem je celotno gradivo s Kaštelirja vpeto v istrsko železnodobno časovno razdelitev in primerjano z gradivi sosednjih kulturnih skupin. Natančno so prikazane različne najdbe: igle, fibule, obročast nakit, obeski, orožje, orodje (dleta, šivanke, železno žago) in drugi predmeti. Največ je keramike: skodele, sklede, kelih, lonci, vrči, uvoženo posodje in posebne keramične oblike.

Arheologija in spol

Škuc, Ljubljana

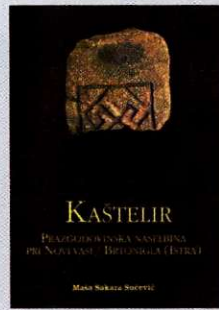
V zbirki *Vizibilija* je založba Škuc izdala knjigo *Arheologija in spol*, v kateri Tatjana Greif obravnava podobe spolov v interpretaciji prazgodovinskih kultur v Sloveniji. V ospredju avtoričinega zanimanja je položaj ženske v slovenskih arheoloških raziskavah. Poskušala je odgovoriti na vprašanja, kot so: kakšno podobo o spolih si lahko ustvarimo na podlagi arheološke literature in kakšno sporočilo prinaša arheološki diskurz? Osredinja se na podobo in status spolov v arheoloških razlagah preteklosti: kdaj, kje in na kakšen način se razlage spolov pojavljajo in v zvezi s katerimi vsebinami? Katere vloge in dejavnosti so pripisane moškim in katere ženskam? Ali ženske sploh kakor koli aktivno nastopajo? Kako se utemeljujejo? Ali se razlage spolov razlikujejo med posameznimi zvrstmi arheoloških objav ali med posameznimi avtorji? In: kaj pomeni pomanjkanje ali odsotnost takšnih razlag?

Šentanel

2.

KD Mohorjan, Prevalje

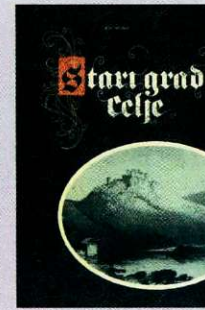
Kulturno društvo Mohorjan s Prevalj je izdalo knjigo *Šentanel, kraj in ljudje*, v kateri je v obliki zbornika predstavljena znamenita turistična vas Šentanel nad Prevaljami. V začetku so zapisi o imenu in starih dokumentih, ki

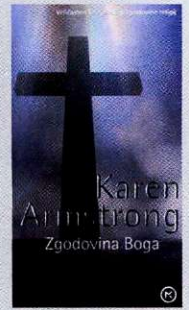
1.

2.

3.

4.

govorijo o Št. Danijelu, sledi geografska podoba območja, krajevna in domača imena, jezikovna podoba, poglavje o kaštah, mlinih in žagah, šentanelske literarne podobe, kulturna dejavnost, znane osebnosti in opis Šentanela kot turistične vasi. V besedilih je veliko narečnih besed in izrazov, ki jih domačini z lahkoto razumejo, za »tujca« je objavljen obsežen seznam, v katerem je narečna beseda prevedena v knjižno obliko, ki ji je pogosto dodan še pomen, v tretjem stolpcu pa so praktični zgledi za rabo narečne besede.

Igrajmo se z dojenčkom

Založba Mladinska knjiga

Igrajmo se z dojenčkom je pregleden in praktičen priročnik za starše, da bo otrokov razvoj v prvem letu življenja optimalen; napisala ga je Anne Pulkkinen, izšel je v zbirki *Za starše in vzgojitelje*. Temelji na programu, ki ga je že v 60. letih prejšnjega stoletja začel razvijati praški psiholog dr. Jaroslav Koch. Prepričan je bil, da dojenčki veliko zmorejo, če imajo za to ustrezne pogoje. Posebej pomembno se mu je zdelo gibanje in na tem temelji tudi ta priročnik. V njem je po starostnih skupinah razvrščenih sto igr in gibalnih vaj. Starši se bodo lahko z dojenčkom prijetno igrali, hkrati pa načrtno spodbujali njegove sposobnosti.

Stari grad Celje

3.

Pokrajinski muzej Celje

V zbirki *Starožitnosti* je Pokrajinski muzej Celje izdal vodnik *Stari grad Celje*, ki ga je napisal Aleš Stopar. Kot že naslov pove, je v vodniku predstavljen znameniti stari celjski grad, ki je sicer že dolgo v razvalinah, a jih pospešno obnovljajo. Vodnik izstopa po razkošni in dinamični oblikovanosti, s kratkimi jedrnatimi besedili in z veliko slikami in risbami. Predvsem slednje ponazarjajo osem gradbenih faz, od prve iz druge polovice 12. stoletja do osme v letih 1565–1579, ko so na grad prodrli renesančni vplivi.

Anton Trstenjak

SAZU

Ob 10. obletnici smrti psihologa Antona Trstenjaka so oktobra 2006 na SAZU pripravili simpozij. Izšel je zbornik s 17 prispevki s simpozija: *Osebnost Antona Trstenjaka* (France Bernik), *Življenje in delo Antona Trstenjaka* (Jože Ramovš), *Anton Trstenjak o manjšinskem vprašanju* (Anton Vratuša), *Psihologija dr. Antona Trstenjaka* (Vid Pečjak), *Personološki in psihološko antropološki pogledi Antona Trstenjaka* (Janez Musek), *Okolje in zaznava v delu Antona Trstenjaka: obračun in pogled naprej* (Marko Polič), *Anton Trstenjak – predhodnik pozitivne psihologije* (Mojca Vizjak Pavšič), *Anton Trstenjak in psihologija dela* (Edvard Konrad), *Psihodiagnostika in psihologija barv pri Antonu Trstenjaku* (Maks Tušak), *Edukativno-svetovalna razsežnost v delih Antona Trstenjaka* (Stanko Gerjolj), *Poljudno delo Antona Trstenjaka* (Vinko Potočnik), *Odnos med filozofijo in teologijo v delu Antona Trstenjaka* (Anton Stres), *Trstenjakov odnos do sodobne filozofije* (Cvetka Hedžet Tóth), *Anton Trstenjak: od neosholastike prek fenomenologije do modernih idejnih tokov* (Janez Juhant), *Personalizem Antona Trstenjaka* (Edvard Kovač), *Temelj in okolje Trstenjakovega filozofiranja: sholastika, fenomenologija, eksistencializem, predmetna teorija in še posebno Vebrova misel* (Bojan Žalec).

Zgodovina Boga

4.

Založba Mladinska knjiga

Zgodovina Boga avtorice Karen Armstrong je izčrpna študija o dojemanju in iskanju Boga od začetkov civilizacije do danes. To ni samo znanstveno delo, temveč zahodne monoteistične religije (pa tudi islam) približa vsem bralcem s preprosto, uravnoteženo in kritično analizo. Karen Armstrong je priznana angleška poznavalka zgodovine religij. Njena dela so prevedena v mnogo jezikov, *Zgodovina Boga* pa je postala mednarodna uspešnica in ena temeljnih študij zgodovine verstev. Knjiga je izšla prvič pri MK leta 2006, zdaj pa je izšla še v zbirki *Žepnice*.

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Vilenica in njene prireditve

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Preden se je 3. septembra začel 23. mednarodni literarni festival Vilenica, na katerem so mednarodno literarno nagrado namenili poljskemu pisatelju Andreju Stasiuku, so dan pred začetkom v slovenskih mestih potekali literarni večeri.

Vilenica se je 3. septembra začela v Lipici.

O srednji vileniški predvečer je bil v ljubljanskem Jazz Clubu Gajo, na njem pa je nastopila kubanska pisateljica, pesnica in scenaristka Zoe Valdes. V mariborskem Jazz Clubu Satchmo pa je istega večera v sodelovanju z ljubljanskim Goethejevim inštitutom potekal večer z nemškimi pisateljem Ulrichom Peltzerjem. Makedonska avtorja dramatik Goran Stefanovski, lanski vileniški nagrajenec, in pisateljica Kica Kolba sta v sodelovanju z založbo Tuma obiskala Škrabčevo domačijo v Hrovači pri Ribnici.

Na Primorskem Vileniški predvečer je odzvanjal tudi na Primorskem. V Pokrajinskem muzeju v Kopru sta na literarnem dogodku nastopila slovenski pisatelj in pesnik Iztok Geister in švicarski pisatelj Peter Stamm, na Goriškem gradu pa v sodelovanju s festivalom Ex Border kitajska književnica Yang Lian in Yo Yo; slednja poleg pesnjenja tudi slika. Ob literata po tienanmenskem pokolu v Pekingu živita v izgnanstvu v Veliki Britaniji. V Sežani so predvečer Vilenice v Kosovelovem domu izkoristili za praznovanje 10. obletnice ustanovitve literarnega društva Zlati čoln Sežana.

Andrej Stasiuk, dobitnik vilenice 2008

Vilenica Tretjega septembra se je festivalsko dogajanje v Lipici, ki je kot vedno osrednji prireditveni prostor, začelo delavno. Šlo je zlasti za okroglo mizo Srednjeevropske pobude na Vilenici: Avtor med tekstom in kontekstom ter 1. del 6. mednarodnega komparativističnega kolokvija Avtor: kdo ali kaj piše literaturo?. To je bila razprava o problemu, ki ga je že pred desetletji odprl znani francoski filozof Roland Barthes, v novih razmerah pa je za literaturo zanimiv še zdaj: mnenja udeležencev so bila različna, a najkrajše bi lahko

V gosteh je bil tudi lanski nagrajenec Vilenice Goran Stefanovski.

povzeli, da literaturo seveda piše avtor sam, toda pri pisanju je »prisiljen« upoštevati bogato izročilo pisanja in torej »žrtvovati« nekaj svojega avtorstva. V okvir prireditev v Lipici je sodilo še literarno branje v cerkvi sv. Mihaela v Lokvi ter v cerkvi sv. Danijela v Hruševju. V Ljubljani, na letnem vrtu Društva slovenskih pisateljev, pa je potekal spremljevalni program *Avtorji za mojo mizo*, v okviru katerega sta se vileniška gosta Sigita Parulskis in Florin Lăzărescu pogovarjala s prevajalcema svojih del v slovenščino. Literati so svoja dela ter misli brali in predstavljali do 7. septembra tudi v Biljah, Hrovači, Kopru, Mariboru, Štanjelu, jami Vilenica in italijanski Gorici. V gosteh je bilo več kot 70 literatov z različnih koncev sveta pa tudi akademikov, urednikov, založnikov in kulturnih menedžerjev iz srednjeevropskih in drugih držav.

Nagrajenec Letošnjo nagrado vilenica so podelili na slovesnem sklepnem delu festivala poljskemu pisatelju in esejistu Andreju Stasiuku. Nagrajenec se je za nagrado zahvalil tudi s priznanjem, da mu je ljubo, da jo je dobil prav v Sloveniji, v kateri vidi sintezo evropskosti, saj se tu prepletajo različne kulture, Slovincem pa je uspelo, da so ohranili svojo kulturno identiteto. Na prireditvi so najprej nastopili izbrani pesniki z branjem iz svojih del: Rezijan Renato Quaglia, Tomas Venclova (Litva), Yang Lian (Kitajska) in Svetlana Makarovič, sledil pa je plesno-glasbeni in dramski del večera. Med gosti sta bila predsednik republike Danilo Türk, ki je navzoče tudi nagovoril, in minister za kulturo Vasko Simoniti. [D](#)

Fotografije Barbare Klemm

Fotografija Barbare Klemm

V Mestnem muzeju Ljubljana je Goethejev inštitut Ljubljana v sodelovanju z muzejem odprl fotografsko razstavo Barbare Klemm. Prav za Goethejev inštitut v srednji Evropi je pripravila 25 fotografij na temo študentskega gibanja v Zahodni Nemčiji z naslovom *1968 – Podobe upora*. Kot so zapisali v Goethejevem inštitutu, zna Klemmova družbene vsakdanjosti in zgodovinske dogodke ujeti v objektiv le ob uporabi najnovejših tehničnih pripomočkov, kar daje njenim slikam neposreden dokumentaren in izviren značaj. V svoje podobe je ujela protest akademske levičarske mladine, ki se je usmerila proti vojni ZDA

v Vietnamu in proti družbenemu sistemu na Zahodu oziroma v Zahodni Nemčiji. Že v Berlinu in Frankfurtu je pod naslovom *Naša leta – podobe iz Nemčije 1968–1998* predstavila svoje posnetke o nemškem študentskem gibanju šestdesetih let. Barbara Klemm se s fotografijo ukvarja že od otroštva, danes pa je ena najpomembnejših fotografskih kronistk novejših nemške zgodovine. Že od šestdesetih let dalje je kot fotografinja Frankfurter Allgemeine Zeitung dokumentirala dogodke v politiki in družbi tako v Zahodni kot Vzhodni Nemčiji. Za svoje izjemne fotografije je bila že večkrat nagrajena. L. H.

Natečaj APZ Tone Tomšič

Akademski pevski zbor (APZ) Tone Tomšič Univerze v Ljubljani pod pokroviteljstvom ministrstva za kulturo v sodelovanju z Javnim skladom za kulturne dejavnosti razpisuje mednarodni natečaj za priredbo ljudske pesmi. Ljudski motiv je lahko iz katerega koli dela Slovenije ali zamejstva, mora pa biti dokumentiran. Zainteresirani lahko sodelujejo z eno ali več skladbami. Žirija bo podelila tri nagrade v skupni vrednosti 3.000 evrov. K sodelovanju so vabljeni slovenski in tuji skladatelji, svoje predloge pa morajo poslati najkasneje do 15. novembra. Več informacij o samem natečaju je mogoče dobiti na spletnih straneh zbora. Žirijo sestavljajo skladatelj in akademik profesor Lojze Lebič, skladatelj in redni profesor Pavel Mihelčič, dirigent Marko Munih in muzikolog Gregor Pompe. Tri nagrajena dela bodo prvič izve-

APZ Tone Tomšič

dli na letnem koncertu 23. maja 2009 v Dvorani Marjana Kozine v Slovenski filharmoniji. Tam bodo poleg zmagovalnih podelili tudi nagrado občinstva v vrednosti 400 evrov. Sicer pa bo prvi koncert letošnje nove zasedbe zbora konec septembra v cerkvi sv. Jurija v Komnu, sledil bo sklop koncertov z Domžalskim komornim orkestrom. Novembra se bodo pevci odpravili na turnejo po Norveškem, prihodnje leto pa jih čakata še dve koncertni turneji, po Nizozemskem in Provansi. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 11. 9. 2009

18.30 Dvorni trg: Akademsko folklorna skupina France Marolt: Slovenski ljudski plesi ob Ljubljani

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

20.00 Cerkev sv. Jakoba: Godalni orkester Glasbene Šole Škofja Loka – klasična glasba

PETEK, 12. 9. 2009

18.00 Slovenski etnografski muzej: Orkester izvornih instrumentov – koncert ob odprtju razstave izvornih glasbenih instrumentov Zvenече mesto Evfonija

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Slovensko mladinsko gledališče (Slovenija): Hiša Marije Pomočnice

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

SOBOTA, 13. 9. 2009

11.00 & 13.00 Dvorni trg: Komorni zbor Vocis imago & Stari mački: Ljubljana, zapleši in zapoj – ljudske pesmi, džež

11.00 Šentjakobsko gledališče: Lutkovno gledališče Katta's (Norveška): Ariel – lutkovna predstava

20.00 Ljubljanski grad: Gabinet armonico (Španija) – stara glasba

20.00 SNG Drama: Narodno gledališče Sibiu & Madžarsko gledališče iz Cluja (Romunija) & Cie Purtcarete (Francija): Pantagruelova svakinja

NEDELJA, 14. 9. 2009

19.30 Ljubljanski grad: Slovensko narodno gledališče Nova Gorica: Dundo Maroje

20.00 Križanke: Slovenska popevka 2008

PONEDELJEK, 15. 9. 2009

18.00 Šentjakobsko gledališče: Peron 2 & Društvo lutkovnih ustvarjalcev: Hiša E. A. Poe – lutkovno-gibalna grozljivka

19.30 Cankarjev dom: Giacomo Puccini: Manon Lescaut – opera

20.00 Križanke: The Dubliners (Irska) – folk glasba

TOREK, 16. 9. 2009

18.00 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Vladimir

19.30 Cankarjev dom: Giacomo Puccini: Manon Lescaut – opera

20.30 Križanke: Arrival: Abbasolutely (Švedska) – glasba skupine Abba

SREDA, 17. 9. 2009

20.00 Stara elektrarna: Gledališki laboratorij Sfumato (Bolgarija): Mrtvaški ples (A. Strindberg)

20.00 MGL: W. Shakespeare: Milo za drago

20.00 Cankarjev dom: En Knap Group: Kraljestvo za konja – sodobni ples

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Roker za vedno

Monika Maljevič

Neuspešni bobnar Fish je bil pred dvajsetimi leti prisiljen zapustiti svojo glasbeno skupino, tik preden so postali svetovno znani.

Fish si je moral najti resno službo in opustiti glasbeno kariero, toda ko se po spletu nenavadnih okoliščin pridruži nečakovi amaterski skupini, se mu ponudi nova priložnost uresničitve mladostnih sanj. Med vajami za pomemben nastop se Fish zbliža s simpatično mamo kitarista njihove skupine, toda preden lahko poseže po slavi, mora začeti verjeti v svoj talent.

The Rocker alias Robert »Fish« Fishman je bil bobnar v lasati skupini osemdesetih. Živel je rokenrolvske sanje, vse dokler ga niso vrgli iz skupine. Dvajset let kasneje se obupani roker pridruži nečakovi skupini A.D.D. in končno znova zasede prestol rokrskega boga, za katerega je vedno mislil, da si ga zasluži – hkrati pa precej mlajše člane skupine popelje na vožnjo njihovega življenja. V tej rokrski mešanici situacijske komedije, srca in garažnega benda Rainn Wilson iz nadaljevanke The Office svojo pisalno mizo zamenja za rokenrolvsko slavo. Igra za jetnega, prepotenega, trčenega – in včasih nagega – bobnarja, ki dobi drugo priložnost za rokovsko superslavo.

O zgodbi Rokerjeva tematika drugih priložnosti je pritegnila tako filmarje kot igralce. »Roker je topla komedija, ki temelji na likih in pripoveduje o možakarju, ki dobi še eno priložnost za tisto, kar meni, da je bila njegova pravica že ob rojstvu, in za kar ve, da so njegove dolgoletne sanje,« pravi producent Tom McNulty. »To je zgodba o dozorevanju, vendar o enainštiridesetletniku, zagnanem bobnarju,« pravi Rainn Wilson. V tematiko drugih priložnosti, dodaja igralec, so vtakne še univerzalne sanje postati rokovska zvezda ... »Vsi – celo

The Rocker

Režija: Peter Cattaneo

Žanr: komedija

Scenarij: Maya Forbes, Wallace Wolodarsky po zgodbi Ryana Jaffeja

Produkcija: Tom McNulty, Shawn Levy, Lyn Lucibello

Igrajo: Rainn Wilson, Christina Applegate, Jeff Garlin, Emma Stone, Teddy Geiger, Jason Sudeikis, Jane Lynch, Demetri Martin

Premiera: 11. 9. 2008

Distribucija: Continental Film

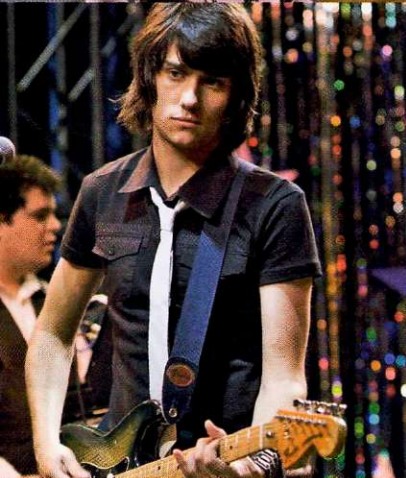

filmski zvezdniki – bi bili radi v rokovski skupini (in obratno). To so bile vedno moje sanje. Bil sem v najbolj groznem srednješolskem bendu,« pravi Wilson o svojem poskusu postati zvezdnik. »Pel sem, a sem imel grozen glas. Naši skupini je bilo ime Collected Moss. Bilo smo grozni.«

Če si kdo zasluži še eno priložnost, je to Fish. Režiser Peter Cattaneo pripomni, da se je liku zgodilo nekaj tako groznega, da mu je samo za las ušla največja priložnost v življenju. »Fish ždi v adolescenci, ker ni prebolel trenutka, ko je izgubil svoje sanje,« pojasni Ryan Jaffe. »Je na zelo temačnem kraju, in ko se pridruži A.D.D., gre za zadnji zdihljaj pred odraslo dobo. Naleti na to neverjetno drugo priložnost, da uresniči svoje sanje. Ko gledamo, kako

se odvija Fisheva zgodba, v kateri se mu končno izpolni želja, imamo občutek, da smo dve uri del sanj.« Ker se v Rokerju ukvarjajo predvsem s tem, »kaj bi bilo, če bi bilo«, in z drugimi priložnostmi, ni naključje, da ima v filmu stransko vlogo nekdanji bobnar Beatlov Pete Best. Pridružil se jim je leta 1960, odpustili so ga dve leti kasneje, ko so bili na pragu superzvezdnštva. (Best ima zdaj svojo uspešno skupino.)

Čeprav filmarji poudarjajo, da Roker ni Bestova zgodba, je mogoče najti skupne točke med Fishevo in njegovo zgodbo. Besta so povabili, naj se pojavi ob Wilsonu v ključnem prizoru na začetku zgodbe. Best je prebral scenarij, in ker so mu je bili všeč humor in liki, je privolil, da bo odigral vlogo. **D**

Zlata armada

Režiser Favnovega labirinta nas znova vabi v srhljiv fantazijski svet nadnaravnih bitij, ki bivajo med nami.

Starodavno premirje s človeštvom se nekega dne konča. Brezvestni tiran želi zavladati svetu, zato iz onostranstva pripelje najbolj srhljive pošasti, ki jih lahko ustavi le rdeči silak Hellboy. Tudi on prihaja iz pekla, a se je odločil pridružiti skupini, ki varuje človeštvo, spričo strahovitih in krvoločnih sovražnikov pa bo tokrat moral pošteno stisniti pesti in neusmiljeno obračunati s stvori.

Hellboy se silovito bojuje, ko ga kliče dolžnost in ga pozove njegov delodajalec, tajni Urad za paranormalne raziskave in obrambo (tajna organizacija, ki jo je l. 1943 ustanovil Roosevelt in uporablja skrivno tehnologijo, skrivnostne moči in mrežo operativcev z nadzemljskimi zmognostmi, da branijo svet pred nasilnejšim nadnaravnim). Vendar bi precej raje lenaril s cigaro v ustih, pivom v roki in v družbi svoje pirotehnične punce Liz ter njenega legla mačk. Toda usoda ima zanj drugačne načrte.

Potem ko propade starodavno premirje med človeštvom in prvotnimi Sinovi Zemlje, izbruhne pravi pekel. Princ Nuada iz podzemnega sveta se je po dolgih stoletjih naveličal popuščati ljudem. Zato kuje načrt, kako bo obudil že dolgo spečo Zlato armado

Hellyboy II: The Golden Army

Režija: Guillermo del Toro

Žanr: akcijska domišljajska pustolovščina

Scenarij: Guillermo Del Toro po stripu Mikea Mignole

Produkcija: Lawrence Gordon, Lloyd Levin, Mike Richardson, Joe Roth

Igrajo: Ron Perlman, Selma Blair, Doug Jones, Jeffrey Tambor,

Luke Goss, Anna Walton, John Hurt, James Dodd

Premiera: 11. 9. 2008

Distribucija: Karantanija Cinemas

ubijalskih strojev, ki bo povrnila, kar pripada njegovemu ljudstvu. In vsa čarobna bitja bodo lahko

spet svobodno hodila po Zemlji. Samo Hellboy ga lahko ustavi in reši svet pred uničenjem. M. M.

GOTOVINSKI KREDITI

»Zgrabite jesensko priložnost!«

Ponujamo vam kredite po izbiri za vašo ozimnico, kurjavo, dom, šolske potrebščine ali izpolnitev vaših drugih načrtov.

Pri najetju katerega koli kredita vam podarimo **20 % popust pri nakupu** v prodajalnah Mladinske knjige.

Akcija traja do 30. septembra.

Jesenski krediti
100 % v gotovini in
z obrestno mero
že od 6,739 %!

BREZPLAČNA STEVILKA
080 17 50
www.nkbm.si

Nova KBM

Nova KBM d.d., ulica Viteškega vojske 4, 2500 Maribor, september 2008

Popusti pri Mladinski knjigi se ne seštevajo in ne veljajo za nakup učbenikov. EOM za zgornjo ponudbo je izračunan na dan 22.8.2008 in se spremeni, če se spremenijo obrestna mera (velja od 1.9.2008), stroški odobritve, doba odplačevanja ali datum odobritve kredita. EOM je izračunana ob predpostavki, da je kredit izkoriščen in gre v odplačilo takoj.

Okus po pomarančah

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Fiat grande punto 1,4 T-jet sport

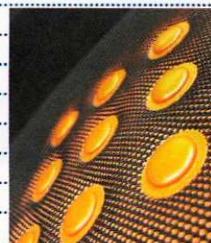

Giorgetto Giugiaro je grande punta z oznako sport zagotovo oblikoval v vročih poletnih dneh, ko si je vročino hladil in žejo gasil z najbolj tipično italijansko pijačo – oranžado. Privlačna pomarančna barva, poln svež okus in mehurčki so mu bili najboljše inspiracija.

Oblika privlači Zato odtенок oranžne grande punta najbolje pristoji, v različici sport mu polnost in okusnost dopolnjujejo dovršeni dinamično oblikovani detajli, tisto, kar predstavlja šumenje in cvrča-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	FIAT GRANDE PUNTO 3V 1,4 T-JET
vrsta motorja	turbobencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1368
moč v kW (KM) pri vrt./min	88 (120) pri 5000
največji navor v Nm pri vrt./min	206 pri 1750
menjalnik	petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4030x 1687 x 1490
medosna razdalja v mm	2510
prtlačnik v litrih	275
masa praznega vozila v kg	1230
največja hitrost v km/h	195
pospešek 0-100 km/h v s	8,9
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,7/5,4/6,6
poraba na testu v l/100 km	8,9
cena vozila v EUR	16.070

nje v grlu, pa je puntova motorizacija. In v testnem primerku so bili prav mehurčki tisti, ki napravijo takšnega grande punta najboljšega. Če je Giorgetto zadel obliko in barvo trivratnega grande punta že v osnovi 'v nulo' in ga z manekensko dodelanimi detajli podaljšanih odbijačev, poudarjenih pragov, s spojlerjem na zadku, velikimi svetlečimi sedemnajstpalčnimi kolesi, nižjim vzmetenjem navzven ter prevladujoče oranžno-črnimi odtenki notranjosti, 'granturistično' profiliranim volanom, dirkaško školjkastimi sedeži s futurističnimi gumbkastimi dodatki na sedalnih in naslonskih delih sedežev ter seveda s popolno opremljenostjo povsem getejevsko ovrednotil, se je spodobilo, da je takšen grande punto dobil v nos tudi motor, ki bo vse navzven nakazano tudi v celoti upravičil. Fiatovi inženirji se niso dali kar tako in so temu avtomobilu namenili najnovejše, kar je prišlo iz Fiatovega motorizacijskega oddelka.

Motor vleče Bencinski turboagregat torej z veliko mero moči in navora, majhno porabo ter ekološko prijaznostjo, ki se v tej hiši imenuje T-jet. Grande punta sta pravzaprav namenjena dva takšna motorja. Oba z 1,4 litra gibne prostornine, turbino variabilne geometrije, hladilnikom vstopnega zraka ter močema 120 in 150 KM. Na testu se je v avtomobilu izkazoval šibkejši in pošteno je reči, da se je več kot odlično od-

Tiho delovanje pri normalni vožnji je pohvalno, dirkaško oglašanje pri priganjanju pa zavisti vredno. Prožnost pri najnižjih vrtljajih (tako nad prostim tekom motorja) je odlična, tako da bo prestavljanje navzdol prav po dizelsko redko. Adrenalin pa bo podkrepila radoživost vrtenja in hitrega odziva v vseh prestavah vse tja do omejevalnika vrtljajev motorne gredi pri 7000 vrtljajih na minuto. Pospeški presenetijo (grande punto zna biti hitrejši od tovarniško obljubljenih 8,9 sekund pri pospeševanju od 0 do 100 km/h), končna hitrost pripada za razred bolje motoriziranim avtomobilom (v realnosti krepko preko 200 km/h). O porabi pa le pozitivno. Zmernost pri normalni vožnji je z dobrimi šestimi litri zlato poplačana, 9 litrov bencina ob živahnih podvigih pa v mejah dobrodošle normale. Menjalnik, s katerim je takšen grande punto opremljen, ima na žalost le pet stopenj pa še prestavljanje z njim je zopet na žalost po občutku precej 'gumijasto'. Zato pa velja pohvaliti športno podvozje, ki je takšnemu puntu namenjeno. Lega na cesti je dirkaško predvidljiva, stabilna, vodljivost avtomobila je odlična. Edino kar velja pripomniti, je trdota vzmetenja. Le-to je s svojo togostjo precej trdo in zna zvabiti v notranjost grande punta kar precej čričkov.

rezal. Pionirstvo in obvladovanje najsodobnejših tehnologij ter dognanj pri konstruiranju tega motorja je pokazalo, da je Fiat (in drugi izdelovalci avtomobilov, ki uporabljajo njihove motorje) v svetovni špici. Grande punto ni velik in ne težak avtomobil, zato se že na prvi pogled zdi 120 'konjičev' dovolj za dinamično vožnjo, 206 Nm navora pri zelo nizkih 1750 vrtljajih na minuto pa obljublja suveren vlek v celotnem območju vrtljajev motorja. A se tako motoriziran punto odreže še mnogo bolje od pričakovanj.

Ja, tako kot za osvežitev z oranžado lahko rečemo tudi za vožnjo s takšnim grande puntom. Odlična je, prija in niti ni draga. Splača se razmisliti. **D**

Novici

SUBARU Le redki so tisti, ki ne poznajo japonske znamke Subaru. Vozila z zvezdami v znaku so že več kot 35 let zaščitni znak za bokerski motor in stalni, simetrični vsekolesni pogon. Prednosti štirikolesnega pogona smo v praksi preizkusili na novo odprtem Centru varne vožnje Vransko, kjer so se impreza WRX STi, forester ter outback odlično izkazali. Slovenski zastopnik v prvi polovici meseca septembra ponuja varnostni paket v vrednosti tisočaka in pol. Ker pa so vsi subarujci že po pravilu maksimalno varnostno opremljeni, se zato nakupna cena za prav vse do petnajstega v mesecu zmanjša za 1.500 evrov.

FORD KUGA Na domači trg je zapeljal še en v vrsti športnih terencev in prvi avtomobil te vrste znamke Ford v Evropi. Novinec nosi ime kuga, ki resda ni najbolj posrečeno za naš trg, a nič ne de. To vozilo je bilo do sedaj najbolj zaželen Fordov model. Kuga je nastal iz koncepta iosis X, ki je bil lani predstavljen na frankfurtskem avtosalonu in že takrat žel pozitivne kritike. Vozilo bo spočetka na voljo le z enim agregatom. Dvolitrski turbodizel iztisne 100 kW in moč preko šeststopenjskega ročnega menjalnika prenaša na podlago. Da vaš kuga res ne bo na las identičen kot sosedov, je mogoče izbirati med dvema vrstama pogona (na vsa štiri kolesa preko sklopke haldex ali pogon samo na prednji kolesi) in dvema vrstama opreme (trend ali titanium) Dvokolesno gnani bo na voljo že za 25 tisočakov in pol, štirikolesno pa tri tisočake več. Še dva tisočaka in pol bo potrebno dodati za bogatejši paket opreme (titanium). Plan uvoznika je, da do konca leta 'okuži' 200 novih 'žrtev'.

ARISTOTELI BITSIANI.

Mackova ulica 1, Ljubljana

Vrnitev starega prijatelja?

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Vsi, ki smo odraščali v 80. letih, se dobro spominjamo dobrega tehnološkega znanca commodorja 64, ki je takrat vladal v številnih domovih. Danes napovedujejo, da se bo stara slava tega kulturnega računalnika vrnila.

C 64 se je preprosto priključil na televizor.

Commodore 64 je bil v 80. letih izjemno priljubljen računalnik za domačo rabo. Javnosti je bil prvič predstavljen avgusta 1982, začetna cena 595 USD pa je za zmeren denar ponujala za tisti čas precej dobre zvočne in grafične zmogljivosti. Do leta 1993, ko so ga nehali izdelovati, je bilo prodanih med 17 in 25 milijonov teh računalnikov, kar C 64 uvršča med prodajne uspešnice v računalniškem svetu. Večina računalnikov v osemdesetih letih je bila naprodaj le prek pooblaščenih prodajalcev, podjetje Commodore Business Machines pa je svoje izdelke pošiljalo tudi na police supermarketov in trgovin z

igračami. C 64 je bil še posebno privlačen zato, ker za delovanje ni potreboval posebnega monitorja, temveč ga je bilo mogoče preprosto priklopiti na običajen televizijski sprejemnik. Računalniški zasloni so bili namreč v tistem času za domačo rabo redkost. Za Commodore 64 je bilo izdanih okoli 15.000 kosov programske opreme. Navadno je bil opremljen s kasetofonom in je podatke shranjeval na kasete. Frekvenca jedra procesorja je znašala za današnje čase borih 0,985 MHz, vgrajenega je imel 64 KB pomnilnika.

Zgodovina računalništva Težko je neko napravo določiti kot najzgodnejši računalnik, delno tudi zaradi različnih interpretacij pojma »računalnik« skozi čas. Izvorno je pojem »računalnik« znanamoval osebo, ki je opravljala numerične kalkulacije (človeški računalnik), v večini primerov s

pomočjo mehanske računske naprave. Primeri zgodnjih mehanskih računskih naprav so abak, logaritemsko računalno in (sporno) kotomer ter mehanizem iz Antikitere (iz 150 do 100 pr. n. št.). Proti koncu srednjega veka je prišlo do vnovične okrepitev

evropske matematike in inženirstva. Naprava Wilhelma Schickarda iz leta 1623 je bila prva v nizu mehanskih kalkulatorjev evropskih inženirjev. Kakor koli, nobena teh naprav ne ustreza sodobni definiciji računalnika, ker jih ni mogoče programirati. Leta 1801 je Joseph Marie Jacquard izboljšal tekstilne statve tako, da je uporabil več preluknjanih papirnatih kart kot šablono, ki je omogočala statvam, da so komplicirane vzorce tkale avtomatsko. Nastanek Jacquardovih statjev je pomenil pomemben korak v razvoju računalnikov, saj na uporabo preluknjanih kart pri definiranju tkanih vzorcev lahko gledamo kot na zgodnjo, čeprav omejeno obliko programiranja.

25-letnica C 64 Konec lanskega leta je Commodore 64 dopolnil 25 let. Čeprav ne gre za izjemno dolgo dobo, ga je v zadnjih letih čas dobesedno povozil, saj se računalništvo razvija s svetlobno hitrostjo. V Muzeju računalniške zgodovine v Silicijevi dolini so 25. obletnico predstavitev »slavnega« računalnika ustrezno počastili. Spomnili so se časa, ko je

Commodorja je povozil čas, vendar se napoveduje vrnitev njegove slave.

Ugrabitelj Natasche Kampusch je uporabljal zastareli C 64, kar je otežilo preiskavo.

C 64 kraljeval. Kot že rečeno, gre za računalnik, ki je bil doslej najbolj prodajani osebni računalnik in se je zaradi tega tudi vpisal v Guinnessovo knjigo rekordov. Zanj je bilo razvitih približno 10.000 komercialnih programov, od razvojnih orodij, pisarniških aplikacij do iger.

Zastarel računalnik Naš znanec commodore pa se je pojavil tudi v primeru ugrabitve Natasche Kampusch. Preiskavo o krutem dejanju je otežilo dejstvo, da je Nataschin ugrabitelj Wolfgang Priklopil, 44-letni telekomunikacijski tehnik, uporabljal izključno zastareli commodore 64. S takšnim računalnikom si je policija težko pomagala pri rekonstrukciji ugrabitve. V času afere je vodja preiskovalcev generalmajor Gerhard Lang izjavil, da bo prenos podatkov s Priklo-

pilovega računalnika na modernejši računalnik »težko izvedljiv brez izgube podatkov«.

Commodore se vrača Podjetje Commodore, ki je bilo v osemdesetih letih eno najslavnejših imen na področju osebnega računalništva, so pokopali projektji, kot je znameniti računalnik amiga. Nekaj zaporednih poskusov obuditve iz klinične smrti pa doslej ni

izjemno priljubljen računalnik Commodore 64 v 80. letih

obrodilo pravih sadov. Na sejmu IFA v Berlinu poskuša nekoč priznana tržno znamko zdaj obuditi nizozemsko podjetje Yeahronimo Media Ventures z miniprenosnikom UMMD 8010/F, ki se zgleduje po zelo uspešnem miniprenosniku asus EEE. Najnovejši commodore tako temelji na procesorju Via C7-M s taktom 1,6 GHz, vsebuje 1 GB velik pomnilnik in 80 GB velik disk. Zaslون

ima diagonalo 10 palcev, posebnost pa je vgrajena videokamera z ločljivostjo 1,3 milijona pik. Seveda ne manjkajo vmesniki Wi-Fiter bluetooth. Računalnik je torej nekoliko zmogljivejši od manjših tekmecev, zato ima tudi nekoliko višjo ceno, gibala se bo okoli 610 dolarjev. Vprašanje je le, ali se bo stara slava (v poplavi računalniških produktov) lahko resnično obudila. **D**

Trio že za 30 EUR

INTERNET · TV · TELEFON

Za popolno doživetje je paket Trio vse, kar rabite in želite. Za 30 EUR na mesec dobite 49 izbranih SiOL TV programov z možnostjo dodajanja izvrstnih programskih paketov po lastni izbiri (ki vsebujejo programe kot so HBO ter novost FOX Life in FOX Crime) ter virtualno videoteko s tremi brezplačnimi ogledi vrhunskih filmov vsakih 14 dni. O tem lahko navdušeno obvestite s SiOL telefonijo vse svoje prijatelje, in to z brezplačnimi klici v omrežje Telekom Slovenije. V veselje veselja vas dokončno izstreli SiOL internet s hitro in zanesljivo širokopasovno povezavo, prenosnik Dell za samo 1 EUR pa je zgolj pika na i-internet.

Prenosnik
1€*
na optiki

SiOL
Vesolje veselja

... Prenosnik za ostale nove naročnike paketa Trio je **99 EUR.***
www.siol.net 080 8000

... Ponudba brezplačnih filmov velja za obstoječe naročnike SiOL TV ter nove naročnike, ki naročijo SiOL TV do 15. 10. 2008 in traja do 31. 10. 2009.
... Ponudba brezplačnih klicev v omrežje Telekom Slovenije velja za vse naročnike SiOL Telefonije, ki si bodo aktivirali možnost v obdobju 25. 8. do 15. 10. 2008 in traja do 31. 10. 2009.

... *Ponudba velja od 25. 8. do 15. 10. 2008 oz. do razprodaje zaloga za nove naročnike paketa Trio ob vezavi 24 mesecev.

Telekom Slovenije

Paraolimpijska reprezentanca Peking 2008

Paraolimpijske igre

Kristijan Stranščak, foto: Gregor Pohleven, Reuters

Pred dobrimi tremi tedni je v Peking ugasnil olimpijski ogenj, a olimpijska vas ne sameva, saj na športnih objektih prav te dni potekajo 13. paraolimpijske igre.

Športniki invalidi že dolgo sodelujejo na tekmovanjih, ki so organizacijsko, po številu udeležencev in odločitvah za olimpijskimi igrami drugo največje športno tekmovanje na svetu. Po skromnih začetkih v letih po drugi svetovni vojni je paraolimpijsko gibanje prišlo do lepe številke 4.000 udeležencev iz 150 držav. Slovenija v Peking pošilja 30 športnikov v sedmih disciplinah.

Pol stoletja gibanja Zgodovina paraolimpijskih iger se je začela leta 1948. Začetnik je bil zdravnik Ludwig Guttmann, ki je pripravil športno tekmovanje za invalide iz druge svetovne vojne. Tekmovanje je čez štiri leta dobilo tudi mednarodne razsežnosti s prireditvijo v britanskem Stoke Mandevillu, prvič pa je druženje najboljših športnikov invalidov dobilo olimpijske značilnosti leta 1960 v Rimu. Leta 1976 so bile

paraolimpijske igre v Torontu, istega leta pa so se prvič pomerili tudi športniki invalidi v zimskih športih. A vse do leta 1984 športniki invalidi vsaj formalno niso bili izenačeni z olimpijci, saj prireditelji olimpijskih iger niso organizirali tudi paraolimpijskih. Tako so bile igre leta 1980 v Arnhemu, 1984 pa celo na dveh kra-

Prižiganje olimpijskega ognja

jih, v Stoke Mandevillu in New Yorku. Prelomnica je bil Seul leta 1988, ki je gostil tako olimpijske kot paraolimpijske igre. Od takrat dalje je samoumevno, da morajo vsi kandidati za olimpijske igre zagotoviti tudi izvedbo paraolimpijskih. Leta 1992 so bile tako v Barceloni, 1996 v Atlanti, 2000 v Sydneyju, 2004 pa v Atenah. Tudi v prihodnosti bo tako, saj so paraolimpijske igre že v koledarju za London 2012, pa tudi prireditelj iger leta 2016, ki bo znan čez dva meseca, bo moral zagotoviti paraolimpijska tekmovanja.

Tudi število sodelujočih na igrah se je v pol stoletja krepko povečalo. V Rimu je bilo tako 400 športnikov iz 23 držav, v Peking pa jih bo 4.000 iz kar 150 držav. Število sodelujočih bi bilo še večje, saj številni tekmovalci izpolnijo norme, vendar Mednarodni paraolimpijski komite (IPC) njihovo število nastopajočih omejuje na največ 4.000. Na

Uradni znak paraolimpijskih iger

zadnjih igrah v Atenah je bilo tekmovalcev 3.800, zastopanih je bilo 136 držav.

Redno zbiranje medalj Letošnja slovenska odprava na Kitajsko je najštevilčnejša, odkar je Slovenija samostojna. Pred odhodom na igre so se paraolimpijci in celotna delegacija predstavili v zdravilišču Laško. V Peking je odpotovala 53-članska odprava, ki šteje 30 športnikov in športnic ter 23 spremljevalcev. Slovensko odpravo dopolnjujejo še trenerji in njihovi pomočniki, strokovno vodstvo, zdravnik, psiholog, predstavnik za stike z javnostjo

in vodja odprave Branko Mihor-ko, ki se tudi sam lahko pohvali z odličjem s paraolimpijskih iger.

Od leta 1992 so naši športniki na paraolimpijskih igrah osvojili 16 medalj, v povprečju štiri na vsakih igrah. Prav tako je bilo tudi na zadnjih igrah v Atenah, kjer so medalje osvojili štirje športniki. Zlato je v Slovenijo prinesla Mateja Pintar (namizni tenis), srebrno sta osvojila Franc Pintar (streljanje) in Tatjana Majcen Ljubič (met kopja), Majcen Ljubičeva je osvojila še bron v suvanju krogle in vsi štirje svoje medalje branijo tudi v Pekingu. Prav uspešno zbiranje medalj napaja naše športnike, da se tudi z optimizmom potegujejo zanje. Letošnja odprava je po tekmovalni plati najmočnejša do sedaj, pred odhodom pa niso skrivali želja, da bi se po osvojenih medaljah približali olimpijcem.

Kdo v boj za medalje? Slovenija v Pekingu nastopa v sedmih športnih panogah s 30 športniki. Poleg namiznega tenisa, atletike in strelstva še v golbalu, igri z zvencem žogo za slepe in slabovidne, sedeči odbojki, plavanju in kolesarstvu. Namiznoteniško ekipo sestavljajo Jolanda Belavič, Andreja Dolinar, Ivan Lisac, Tanja Pintar in Bojan Lukežič. V moštvu golbala so Gorazd Dolanc, Matej Ledinek, Dejan Pirc, Simon Podobnikar, Ivan Vinkler in Boštjan Vogrinčič. Ženska ekipa sedeče odbojke bo nastopila v postavi Marinka Cencelj, Anita Goltnik Urnaut, Danica Gošnak, Emilie Gradišek, Bogomira Jakin, Ana Justin, Saša

Kotnik, Boža Kovačič, Suzana Ocepek, Alenka Šart in Štefka Tomič. Atletsko vrsto ob Tatjani Majcen Ljubič in Tanji Cerkvenik sestavljata še Henrik Plank in Jože Flere. Plavalec v Pekingu je Dejan Fabčič, kolesar David Kuster, strelsko reprezentanco pa ob Francu Pintarju dopolnjuje Damjan Pavlin. Vsem želimo uspešne igre, če bo še kakšna medalja, pa bomo na naše športnike še toliko bolj ponosni.

Slovenijo v Pekingu zastopa kar nekaj odličnih športnikov, ki redno osvajajo odličja na največjih svetovnih tekmovanjih, žal pa so njihovi rezultati, čeprav vrhunski, medijsko največkrat prezrti. Tudi zato šport invalidov v Sloveniji še nima take veljave, kot jo ima v nekaterih državah po svetu, kjer se enakovredno postavlja ob bok popularnim športom. **D**

FM 102.1
99.5 stereo RDS
Radio VIVA
M. Sobota tel: 02/537-1949

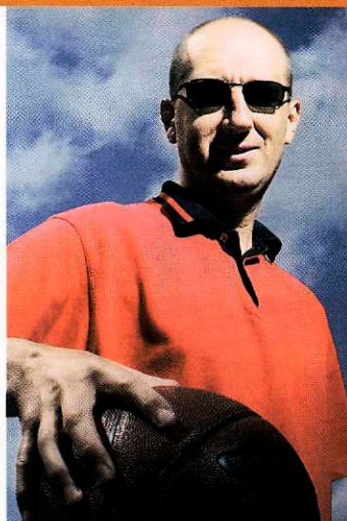
Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Košarkarji **LUKE KOPER** so v Šoštanjju osvojili 5. memorial v spomin na igralca, trenerja in košarkarskega zanesenjaka iz Šaleške doline Matjaža Natka. V finalu so s 70:57 premagali Elektro Esotech. Tretji je bil Rudarj, četrta pa je bila ekipa KD Finančne točke.

JANEZ BRAJKOVIČ (Astana) je z osmim mestom v vožnji na čas osvojil tretje mesto na Dirki po Nemčiji. Na prestol kolesarskega športnega dogodka je stopil domači kolesar **LINUS GERDEMANN**, drugi pa je bil njegov sotekmovalec iz moštva Columbia Šved Thomas Lövkvist.

Nogomet spet vroč

Esad Babačić

Še enkrat se je izkazalo, da je edinole nogomet močnejši od dnevne politike. To velja tudi za Slovenijo, ki jo zadnje tedne pretresa mati vseh afer.

Naši fantje so pod taktirko selektorja Keka iztržili točko na Poljskem, kjer so padale tudi največje evropske reprezentance. Udeleženka zadnjega evropskega prvenstva, ki je znana po svoji trmi, se je morala ukloniti našim matadorjem, ki so presenetili športno javnost v domovini. Res malo jih je bilo, ki so verjeli, da bi naši lahko iztržili kaj več od remija. Kljub optimistični predstavi proti nogometni velesili Hrvaški je bilo namreč težko pričakovati točko proti tako renomiranemu nasprotniku. Na srečo pa so se večni skeptiki uštelili, saj so bili fantje na dobri poti, da vpišejo celo tri točke. Raztrgana igra, z velikim odstotkom tehničnih napak v fazi branjenja in na sredini igrišča ter kronična nemoč naših napadalcev so, kot kaže, preteklost. Delovali smo veliko bolj kompaktno in nevarno, kot smo bili tega vajeni v bližnji preteklosti. Za nameček smo dobili tisto, kar čakamo že leta: selektorja, ki si upa tvegati. Kekova poteza z Dedićem je vredna pohvale, saj bi se takšen eksperiment lahko končal tudi drugače. Zdaj imamo navezo za prihodnost, ki vendarle ni tako mračna, kot se je zdelo še pred kakšnim mesecem. Stadion v Mariboru postaja nova trdnjava naše ponosne reprezentance, ki bo poskušala zbuditi skomine iz časov Katanca, Zahovića in drugih junakov prve slovenske nogometne pravljice, ko smo bili pravi evropski nogometni hit. Sanje so dejansko dovoljene, vendar pa bo za novo pravljico potrebnih še nekaj korekcij, kar velja predvsem za obrambo, ki bi težko vzdržala proti napadalno močnejšim reprezentancam. Sicer pa je lov na dragoocene vstopnice za svetovno prvenstvo popolnoma odprt, čemur smo bili priče tudi na drugih prizoriščih evropskih kvalifikacij. Močno Romunijo je ponižala Litva, Avstrijci so skoraj neverjetno lahko potopili Francoze, Italijani pa so komajda izvlekli zmago proti Cipru. Stari zakoni ne veljajo več in zdi se, da je nenadoma vse mogoče. Potencial je velik, kar pa ni vedno dovolj. Zdaj je najpomembnejše čim bolj kanalizirati energijo, ki se je sprostila z zadnjimi uspehi. Dobra popotnica je ugotovitev, da se naši borijo kot levi. S takšnim prizadevanjem se nam ni treba bati prav nikogar, kar smo dokazali že v Wroclavu. Poljaki so resda naši slovanski bratje, a je njihov pristop k igri vse prej kot slovanski, kar so potrdili tudi na evropskem prvenstvu, kjer so bili dorasli celo nemškemu stroju.

V avtu slovenskega državljana so našli drogo in del izkupička od prodaje.

Mati zaprta v Sloveniji, sin v Italiji

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Na novogoriškem sodišču sodijo upokojenki zaradi trgovine z mamili, njenemu sinu pa bodo sodili zaradi enakega kaznivega dejanja v Trstu. Oba sta tudi znana kot »sprevodnika« illegalnih prebežnikov.

Na Obali je vsaj začasno življenje naših »dilerjev« precej težko. V zadnjem času jih namreč precejšnje število spravijo za rešetke, kjer čakajo na sojenje zaradi svojega dela, in to na naši kot tudi na drugi strani meje. Nekateri poskušajo iz kriminala ustvariti kar svoja mala podjetja. To očitno poskušata tudi 61-letna Eda Kompara in njen osemindvajset let mlajši sin Iztok iz Šempetra pri Gorici.

Mati, sicer upokojenka, in sin, ki je brezposeln, sta poskušala družinske dohodke zaokroževati s spravljanjem ilegalnih prebežnikov čez mejo. Po tem so ju poznali naši organi pregona, saj sta bila člen v tovrstni mednarodni mreži, ki je ilegalce spravljala čez našo južno mejo ter nato naprej v Italijo, Avstrijo in Nemčijo. Januarja letos so policisti na podlagi ovadbe napravili hišno preiskavo na naslovu

v Šempetru, kjer živi Eda Kompara. Ilegalcev oziroma dokazov za njuno delo sicer niso našli, zato pa so bili toliko prijetneje presenečeni, ko so v kuhinjski omarici našli skoraj tri četrte kilograma heroina. V sedežni garnituri so našli še petdeset zavitkov heroina, že pakiranega za prodajo, skupno torej nekaj več kot kilogram bele smrti. Za nameček so zasegli še pištolo brez dovoljenja in dobrih dvajset tisoč evrov v gotovini. Mati je ob aretaciji zanikala, da bi bila droga sinova, kajti pretrgala naj bi bila stike. Najdeno blago so zasegli, Komparovo pa namestili v novogoriški pripor.

Jabolko ni padlo daleč Iztoka pa so medtem začeli preiskovati italijanski policisti zaradi suma, da zalaga del tržaške narkomanske scene s heroinom. Več mesecev je bilo odobreno sledenje, v avtomo-

bil so mu skrivaj namestili napravo GPS in ga spremljali po njegovih »trgovskih« poteh, nastavili pa so mu tudi svojega sodelavca, ki je odigral vlogo navideznega kupca. Potem ko so zbrali dovolj dokazov, so šli policisti pred dnevi v akcijo. V Katinari nad Trstom so prijeli Iztoka Kompara skupaj z italijanskim državljanom Giulio Ziom iz Gorice. V clui, s katerim sta se prevažala, so našli petdeset gramov heroina in sedem tisoč evrov. Oba aretirana so namestili v trža-

ški zapor Coroneo, kjer čakata na sojenje. Zio menda krivdo zvrča na Kompara, da je droga izključno njegova. Kompara o drogi molči, glede denarja pa zatrjuje, da je hotel z njim kupiti avto.

Medtem ko sin še čaka na sojenje pred italijanskim sodiščem, proti njegovi materi sojenje v Sloveniji že poteka. Sina, ki je zahteval, pa čeprav naj bi bili stiki z materjo pretrgani, naj mu vrnejo dvajset tisočakov, ki so jih zalepili v materini hiši, ker naj bi bili njegovi, so sicer že večkrat vabili kot pričó na materino sojenje, a brezuspešno, saj mu vabila niso mogli vročiti. Tokrat mu ga bodo lahko, saj je njegov naslov znan, a obstaja razumljiv dvom, ali se bo sojenja lahko udeležil. **D**

Mati in sin sta čez mejo vozila ilegalne prebežnike.

Domača orožarna

Policisti so pri 51-letnem Ljubljancu zasegli pravi arzenal večinoma neprijavljenega orožja.

V roke policistov v Ljubljani je padel pravi arzenal raznovrstnega orožja in streliva, lastnika, starega znanca policije, pa sočasno pripravili.

Pred dnevi je prišla na policijsko postajo v Ljubljani ženska in prijavila, da jo njen 51-letni partner fizično in psihično muči. To naj bi po njenih besedah počel še od davnega leta 1976, se pravi dvaintrideset let. Prijavila ga je tudi, da je letos spomladi kršil svojo dolžnost in hudo zanemarjal vnukinjo, ko naj bi jo bil varoval. Končno je tudi potožila, da ima njen partner večjo količino orožja, nekaj tudi neprijavljene, zato se boji zase.

Policisti so najprej preverili po svojih zapiskih in računalniku ter dognali, da ima omenjeni občan dovoljenja za štirinajst pištol in osem pušk, in dognali, da ima poleg stanovanja še dve drugi lokaci-

ji, kjer bi lahko hranil orožje. Od pristojnega sodišča so pridobili dovoljenja za hišno preiskavo na vseh treh lokacijah in se lotili dela. Debelo so pogledali, nato pa imeli polne roke z odnašanjem raznovrstnega orožja, nekaj moderne, nekaj muzejskega. Zasegli so namreč kar tri mitraljeze, sedem kosov avtomatskega orožja, sedem ostrostrelskih pušk, tri navadne puške, tri potezne puške, dve lovski dvocevki, enajst različnih delov za puške, štirinajst pištol in dušilec zvoka za orožje. Zasegli so tudi več kot štiri tisoč tristo kosov različnih nabojev, dva električna in šestindvajset navadnih detonatorjev za eksploziv. Ljubljancu, ki bo na sojenje počakal v priporu, so obtožili nedovoljene posesti orožja, zanemarjanja otroka in nasilništva, tako da mu grozi kar lepo število let za rešetkami, če ga bodo spoznali za krivega. B. S.

GROZIL S PLINOM Kranjski policisti so se z rotirajočimi lučmi zapodili v naselje Pševo pod Joštom, kjer je domačin grozil z razstrelitvijo hiše. Izkazalo se je, da je občan pred dolgimi leti v avstrijski banki najel posojilo v višini tedanjih osemdeset tisoč nemških mark, a ga očitno ni vrnil. Odrejen mu je bil zaseg premoženja in njegova hiša bi morala na dražbo. Občan trdi, da so ga ogoljufali, da je vse plačal, zato je odprl plin in zagrozil, da bo vse skupaj pognal v zrak. Hiša je bila obkoljena, smrdelo je po plinu in nekaj ur so se pogajali, potem pa so policisti vdrli v hišo in možaka obvladali. Ne le da bo ob hišo, še kazensko ovadbo si je nakopal.

POBLAZNELI BOLGARI Sezanske može postave sta poklicala preplašena Darsova nadzornika, češ da okoli njiju besnijo Bolgari in ju ogrožajo. Policijska patrulja je odhitela proti cestninski postaji Dane, kjer sta v zaklenjenem avtomobilu sedela zgrožena nadzornika, okoli avta pa so blazneli trije Bolgari, oče, mati in hčerka, ter s pestmi tolkli po vozilu. Policisti so Bolgare umirili in izkazalo se je, da sta nadzornika ustavila bolgarski avtomobil, ki ni imel vinjete. Bolgari so šli v zrak, navalili na nadzornika, ta sta jo ucvrila v avto, bolgarska družina pa je začela nabijati po državni pločevini. Plačati so morali kazen za to, za vožnjo brez vinjete in za odmetavanje smeti, pa še vinjeto so morali kupiti.

Vaša pričakovanja narekujejo našo hitrost.

Intereuropa je eden vodilnih logističnih podjetij v jugovzhodni Evropi na področju organizacije vseh vrst cestnih prevozov.

Od vrat do vrat prevzamemo vašo pošiljko, jo dostavimo in po potrebi ocarinimo. Naša storitev je hitra, varna, kakovostna in zanesljiva.

Še posebej dobro storitev pa vam s pomočjo lastne mreže v tujini in priznanih partnerjev jamčimo pri prevozih zbirnih pošilk.

Ponujamo dnevne zbirne linije za vse evropske destinacije.

Poleg organizacije cestnih prevozov vam zagotavljamo tudi železniške prevoze.

Intereuropa
Globalni logistični servis

NAŠA POSLOVNA MREŽA Z LASTNIMI PODIETI OBSEGA:

→ Slovenija → Francija
→ Hrvaška → Avstrija
→ BiH → Nemčija
→ Srbija → Rusija
→ Makedonija → Ukrajina

EVJ ELEKTROPROM
Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

etv

http://etv.elektroprom.si

komerčiala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz
RADIO VELENJE

Marilyn spet na dražbi

Pozabljene in nato najdene stvari so nemalokrat izjemno dragocene. Tako je tudi si posnetkom filmske zvezde Marilyn Monroe, ki so ga našli v Avstraliji. Redki posnetki fatalne Marilyn so bili narejeni med snemanjem slovitiga filma *Nekateri so za vroče leta 1959*. Osemmilimetrski film v izvorni škatli je del mornarjeve zapuščine, ki jo je v Avstralijo prinesla njegova hči, ko se je tja preselila. Film bo šel na dražbo konec septembra. V dražbeni hiši Leski pričakujejo, da ga bodo prodali za 16.700 do 25.000 ameriških dolarjev. Charles Leski je dejal, da spominski predmeti Marilyn Monroe vedno pritegnejo veliko zanimanja, le redko pa se zgodi, da je v igri tako dragoceno gradivo. »Izjemno redko se tako pomembni arhivski posnetki dražijo zunaj Združenih držav, preden so jih tam sploh videli, zato smo nanje še posebej ponosni,« je dejal Leski. Film bodo dražili skupaj s CD in kopijo DVD, na kupca pa bodo prešle tudi vse tržne pravice. Na kolotu je poleg Marilyn, Curtisa in Lemmona pred snemanjem tudi posnetek, na katerem Monroejevo, ki je obiskala vojaško bazo, obkrožajo številni mornarji. Za amaterske posnetke iz ozadja snemanja filma *Nepriklonjeni*, ki je zadnji končani film velike ameriške dive, so v Združenih državah iztržili kar 60.000 ameriških dolarjev.

Diva, ki je umrla pri 36. letih, ima še vedno izredno visoko ceno.

Za videz ji pomaga skrbeti trener Denis.

Taya ima osebne trenerja

Ker poleg glasu danes na glasbeni sceni šteje tudi zunanost, je svetlolasa pevka in manekenka Taya najela osebne trenerja. Taya se namreč v zadnjem času vse bolj posveča zdravi prehrani in športni aktivnosti. Slednje nalogo je zaupala razvpitemu Denisu Porčiču - Chorchypu, ki je bolj znan kot nekdanji intimni spremljevalec starlete Nine Osenar in pevke Maje P. "Nedavno sem na neki zabavi srečala Denisa in beseda je takoj stekla v smeri telesne pripravljenosti in zdrave prehrane. Zelo me je navdušil s svojimi nasveti, zato sem mu predlagala sodelovanje. Sedaj se skupaj potiva v kranjskogorskem studiu za fitnes, kjer je Denis zaposlen," je z navdušenjem priznala Taya. Kakšni bodo rezultati te "terapije", bomo najbrž lahko kmalu videli.

Poročena gospa Natalija

Zadnje avgustovsko soboto je Natalija Verboten postala gospa Bojić. S svojim fantom in menedžerjem se je poročila brez medijskega pompa in v krogu najdražjih. Brez radovednežev in paparacev. Nevesta je nosila dolgo belo obleko in čudovit šopek iz orhidej, ženin pa se je oblekel v sivo. Usodni korak Natalije in Bojana je bil le še vprašanje časa, rumeni mediji so o tem že dolgo namigovali. Znano je, da estradnica nikdar ni rada govorila o svojem ljubezenskem življenju, svoje spremljevalce pa je uspešno skrivala pred javnostjo, dokler ni prišel na sceno Dejan Bojić. Temnolasi glasbenik, ki je tudi pevin menedžer, je bil za Natalijo očitno gospod Pravi, saj ga je odkrito kazala v javnosti. Par že nekaj časa živi skupaj, za neko slovensko revijo pa je Velenjčanka nedavno priznala, da se z Dejanom že trudita za naraščaj.

Obljubila sta si večno zvestobo.

Najbolj čuden par meseca

Govorice o romanci, čeprav jih je težko razumeti

Na rumenih straneh se je znašel nov trač, ki je tako čuden, da bi bil morda lahko celo resničen. Nova izbranka usihajočega Michaela Jacksona naj bi bila prsata Pamela Anderson. Številni viri poročajo, naj bi šel 50-letni poppevec Jackson v Malibuju na vsaj dva zmenka z 41-letno Pam, kar je podžgalo govorice o sveži zvezdniški romanci. Neimenovani vir je za britanski časnik *Daily Mirror* dejal: »Vse so organizirali njuni ljudje v popolni tajnosti. Michael je zelo zaseben človek in postane živčen, ko misli, da ga ljudje zasledujejo, zato je za prvi zmenek izbral nevtralen kraj.« Par naj bi bil v hotel *Shutters* na plaži v Malibuju prišel ločeno, da ne bi nihče nič posumil, nato pa sta spila nekaj pijač v baru. Kralj popa in nekdanja zvezdnica Obalne straže naj bi se bila skrila v kot bara, videti pa je bilo, da uživata v družbi drug drugega. »Bila sta zelo prijateljska. Pamela je bila kot običajno zelo spogledljiva, Michael pa je bil videti, da se odziva na njene čare. Tako čuden par sta, a videti je bilo, da jima je zares steklo,« poroča priča.

Smrt Dina Dvornika

Hrvaška javnost je pretresena zaradi nenadne smrti glasbenika Dina Dvornika, ki je umrl na svojem domu v Zagrebu. Mrtvega ga je v nedeljo zjutraj v njuni skupni postelji našla njegova žena Danijela, ki je bila z njim poročena devetnajst let. »Umrli je Dino, ne vem, kako in zakaj. Mogoče je imel srčno ali možgansko kap. Vem samo to, da ga ni več,« je v solzah dejala žalujoča soproga. Po neuradnih informacijah so viri blizu preiskave izdali, da je policija ob njegovem truplu našla večjo količino različnih tablet za odvajanje od heroína, bil pa je tudi sredi terapije zaradi hepatitisa C, ki so mu ga zdravniki odkrili pred nekaj leti. Njegovo truplo so po odkritju skupaj s tabletami odpeljali na Zavod za sodno medicino in kiminalistiko na Šalati, da bi ugotovili vzrok smrti. Njegova družina predvideva, da mu je odpovedalo srce, po nekaterih informacijah pa naj bi bil kriv prevelik odmerek mamila.

Vest o smrti glasbenika Dina Dvornika je presenetila množice.

Po Barbiki ... Angelina

Umetnik Noel Cruz je kreiral lutko s podobo slavne hollywoodske igralkke Angeline Jolie. Lutka je zelo realistična, po poročanju ameriških medijev pa naj bi bila tudi nekoliko zastrašujoča. »Angelina je resnično tako suha. Mogoče so to prav njene roke,« je le eden izmed številnih zlobnih komentarjev. Ob lutki 'standardne' Angeline, ki je bila nedavno prek spletne strani eBay prodana za 3.350 dolarjev, lahko njeni oboževalci naročijo tudi Laro Croft. Cruz načrtuje tudi kreacijo lutke slavnega agenta Daniela Craiga ter najbolj znanih piratov Orlanda Blooma in Johnnyja Deppa.

Jolijeva je v podobi lutke nekoliko zastrašujoča.

»Lepu je blu«

Minuli konec tedna je bil v Mariboru Festival narečnih popevk. Gre za prireditev, na kateri nastopajoči prepevajo pesmi v različnih slovenskih narečjih. Festival poteka že 45 let in se je v preteklosti imenoval Vesela jesen. Festival narečnih popevk je na začetku potekal v Mariboru, nato so ga preselili v Ljubljano, od leta 2004 pa je znova v Mariboru, in sicer v Slovenskem narodnem gledališču. Prireditev, ki jo je tokrat povezoval igralec Peter Musevski, je razveselila predvsem ljubitelje narečij in domačih glasbenih melodij. Med petnajstimi nastopajočimi je največ nagrad prejela zasedba Prifarski muzikanti, ki jim je njihova pesem Lepu je blu zagotovo polepšala večer, saj so prejeli nagrado, za katero pravijo, da pomeni največ.

Prifarski muzikanti so zapeli najboljšo narečno popevko v tem letu.

GEN
ENERGIJA

prihodnost energije

GEN energija, d.o.o., Cesta 4, Julija 42, 8270 Krško

RITEM
DUHA

18. oktober 2008
ob 19.30
Športna dvorana Vrbanjska
Maribor

Ne zamudite!
Na srečanju mladih
v Stični,
20. septembra,
vstopnice za festival
po znižani ceni!

www.ritemduha.net

Eksotika za Fince

Magični gledalec

Grem staviti, da si je velika večina bralcev Demokracije ogledala razvpiti finski dokumentarec, ki našim levičarjem povzroča mokre sanje.

Stavim tudi, da je ogled oddaje bržkone presešel gledanost najbolj znanega dokumentarca Jožeta Možine Zamolčani – moč preživetja, ki je sicer dvigoval prah in brke na borčevski zvezi. Za to ima seveda zasluge tudi TV Slovenija, ki je oddajo odkupila v najkrajšem mogočem času –, podobno kot pred tremi leti razvpiti italijanski film Srce v breznu. In ga seveda tudi opremila s podnapisi. Prevajati finščino – ne glede na to, da je imela oddaja verjetno priložni angleški prevod – ni mačji kašelj. In kdor si je ogledal oddajo, je lahko hitro ugotovil, da je za Finsko tako rekoč nezanimiva. V njej večinoma kraljujejo sami slovenski »stari znanci«, ki za severno Evropo predstavljajo zgolj eksotiko. Kdo pa na Finskem ve, kdo je Milan M. Cvikel ali Drago Kos? Si predstavljate, da bi pri nas posneli in predvajali dokumentarec o nekem škandalu v daljni Zulufakriji? Kaj menite, kakšna bi bila gledanost?

Kakor koli že, iz oddaje ni bilo težko ugotoviti, kdo je njen dejanski avtor. Pravzaprav me je čisto z(Z)ares spominjala na propagandno obarvan film Srce v vodnjaku. Še bolj pa je bilo zabavno tisto, kar je sledilo dokumentarcu, namreč komentarji v oddaji Odmevi, kjer sta urednik portala vest.si Jani Sever in odgovorni

urednik Dnevnika Miran Lesjak delovala neverjetno nervozno. Nič čudnega, da je v četrtek sledilo soočenje predstavnikov parlamentarnih strank na POP TV o tej aferi, čeprav je bilo prvotno načrtovano drugače. V nasprotju s prejšnjim soočenjem na nacionalni TV, kjer Rosvita Pesek ni dopustila oddaljevanja od teme, sta bila voditelja tokrat nemočna, nekoliko pa sem se tudi bal, da bi v skladu z dejstvom, da sta Drago Kos in urednica na POP TV Tjaša Slokar par, voditelja speljala debato v napačno smer. Janša, ki je v oddajo prišel tik pred začetkom (za vsak primer je tam čakal Gregor Virant), je svoje delo opravil hladnokrvno, čeprav je moral kar nekajkrat replicirati na puhlice, ki sta jih sejala Gregor Golobič in Milan M. Cvikel. Saša Pečeta in Katarine Kresal na tem mestu raje ne bi omenjal, saj sta v soočenju v glavnem samo nergala, nič bolje se ni godilo Darku Krajncu, ki je jasno pokazal, da je SMS Šrotov trojanski konj v SLS. Soočenju na POP TV je sledilo skoraj komično zaslivanje poslovnega Walterja Wolfa v oddaji Odmevi – če sem nekoliko ciničen, bi lahko rekel, da W. W. ne zna slovensko, pač pa štajersko. Predvsem je bil zabaven tisti del, ko je govoril o tem, kako so ga mulci s policije »šlatali« (iz podobnega razloga se je Jelinčič v soočenju obregnil ob Cvikla), in ko je po koncu pogovora hotel kar takoj odkorakati iz studia, ga je morala Rosvita Pesek skoraj na silo zadržati v njem.

Čeprav sem skoraj že odločen, katero listo bom obkrožil na volitvah, sem zadnjič preizkusil še eno internetno pogruntavščino, namreč portal koganjolvolim.si, kjer je test samo potrdil mojo izbiro. Na omenjenem portalu potrjuješ ali zavračaš določene teze. Na koncu ti portal izračuna, katera stranka ti je po stališčih najbližja. Že videno, a kljub temu praktično in nekoliko posodobljeno. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Doma se bosta zvrstila veselje in jok, tako da se boste kar težko znašli. Malo se boste morali potruditi okoli vsega skupaj, ker bo drugače kaj hitro doseglo vrelišče. Konec tedna bo zelo lep.

Bik
21.4.-21.5.

Bodite pogumni pri uresničevanju svojih načrtov in vztrajni tudi, saj vas čaka bogata nagrada. Če boste pozorno poslušali vse komentarje na vaša dejanja in iz njih potegnili bistvo, se boste znali obrniti v vsaki situaciji.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Velike obveznosti, ki so jih vam naložili, bodo nekoliko presegle vaše zmožnosti, zato boste zelo slabe volje. Vsaj dokler se ne bo kaj spremenilo vam v prid. Morda bo to celo v začetku prihodnjega tedna.

Rak
22.6.-21.7.

Počitek vam je dal nove energije za ta teden, ko se boste morali spopadati z različnimi neprijetnostmi, ki se bodo lahko razvile tudi v večje spore. Potrpežljivost vam bo zelo koristila, saj se lahko z nekom sprete za vedno.

Lev
22.7.-21.8.

Zelo dobro se vam bo zdelo, da se končno lahko pogovarjate z vsemi družinskimi člani. Posli, ki jih imate ta čas odprte, bodo dobro napredovali, posebej ker ste odkrili prave ljudi za sodelovanje.

Devica
22.8.-21.9.

Kmalu se bo ponovila zgodba iz lanskega leta, zato je najbolje, da se na to pripravite. Imeli boste občutek, da vas vsi opazujejo, kako boste reagirali. V pomoč pa vam bo znanje, ki ste si ga nabrali ob pravi priložnosti.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Sredina tedna bo kar razburkana zaradi obilice dela in nakopičenih obveznosti. Kmalu se boste naveličali poslušati določeno osebo in njene ugotovitve. Bodite vedri in veseli, ko boste imeli stike z ljudmi.

Škorpion
23.10.-21.11.

Veliko novega boste spoznali ta teden. Pred vami so različna srečanja in spoznavanje novih ljudi. Sredi tedna boste morali na službeno pot, če ste zaposleni v velikem podjetju z vsaj sto zaposlenimi.

Strelec
22.11.-20.12.

Nekoliko bolj se morate postaviti zase in za svoje stališče. Kmalu se bo izkristaliziralo, kako morate ravnati naprej. Zelo pomembno se je veliko pogovarjati, to so vam že velikokrat rekli različni ljudje.

Kozorog
21.12.-19.1.

Zapiranje oči in slepljenje samega sebe ne prinese prave rešitve. Spremenite smer gibanja in se podajte na drugačno pot, ki vas bo osrečila, bolj kot si ta trenutek lahko predstavljate. Srečno!

Vodnar
20.1.-18.2.

Dovolj dela boste imeli v službi, zato se ne boste mogli ukvarjati še z zunanjimi problemi. Dogovorite se v družini, kako boste rešili zagato s časom in prostorom. Uspešno bo!

Ribi
19.2.-20.3.

Veliko boste pridobili s pazljivim poslušanjem svojega sogovornika, ki bo k vam prišel v precej razburjenem stanju. Tudi sami se boste zelo težko zadržali, v vas bo vse kipel virelo.

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- ▶ **8.9.1888** se je na Rakeku rodil slovenski operni pevec, gledališki igralec in pedagog Ivan Levar. Postal je prvi redni profesor na Akademiji za igralsko umetnost.
- ▶ **8.9.1943** je italijanska vlada razglasila brezpogojno vdajo svojih oboroženih sil.
- ▶ **8.9.1991** je na referendumu za neodvisnost Makedonije glasovalo 74,1 odstotka udeležencev glasovanja. Albanci in Srbi so glasovanje bojkotirali.
- ▶ **9.9.1976** je umrl je kitajski predsednik Mao Zedong.
- ▶ **9.9.1943** so ponoči po kapitulaciji Italije v Ljubljano vkorakali Nemci.
- ▶ **10.9.1898** je italijanski anarhist do smrti zabodel Elizabeto Avstrijsko - Sisi, ženo cesarja Franca Jožefa I.
- ▶ **10.9.1920** je bil prvi vpis na ljubljansko univerzo. Vpisalo se je 741 slušateljev: 257 na tehniško fakulteto, 234 na pravno, 96 na filozofsko, 90 na teološko in 63 na medicinsko.
- ▶ **10.9.1991** so ustanovili arbitražno komisijo za mednarodno priznanje v okviru mirovne konference o Jugoslaviji. Predsednike ustavnih sodišč Francije, Belgije, Italije, Nemčije in Španije je vodil Francoz Robert Badinter.
- ▶ **11.9.1918** je moral odstopiti avstro-ogrski cesar Karel I., ki je nasledil Franca Jožefa sredi prve svetovne vojne.
- ▶ **11.9.1989** je slovenska alternativna koordinacija objavila poziv javnosti z naslovom Kakšne volitve hočemo.
- ▶ **11.9.2001** sta v stolpnici newyorškega WTC (Svetovnega trgovinskega centra) treščili ugrabljeni letali in ju porušili. Tretje ugrabljeno letalo je treščilo v stavbo ameriškega obrambnega ministrstva, četrto pa je strmoglavilo blizu Pittsburga. Bilo je več kot 3.000 mrtvih.
- ▶ **12.9.1880** se je rodil ameriški pisatelj in kulturni kritik Henry Louis Mencken. Rekel je: »Greh je slabo misliti o drugih – vendar se tako le redko zmotimo.«
- ▶ **12.9.1888** se je rodil francoski igralec in pevec šansonov Maurice Chevalier.
- ▶ **12.9.1920** je bila ustanovljena Prekmurška kmetijska stranka, ki jo je vodil Matjaž Kočar.
- ▶ **13.9.1943** so se v Turjaškem gradu ob cesti Škofljica–Kočevje zbrale posadke vaških straž. Takoj so jih začele oblegati partizanske enote.
- ▶ **14.9.1812** je v oblegano Moskvo vkorakala francoska vojska, Rusi pa so mesto zažgali.
- ▶ **14.9.1901** je po atentatu na predsednika McKinleya podpredsednik postal Theodore Roosevelt. Bil je prvi Američan, ki je dobil Nobelovo nagrado.
- ▶ **14.9.1974** je bila odprta prva slovenska avtocesta Postojna–Ljubljana.

POGLED NAZAJ (OD 8. 9. DO 15. 9.)

Rusi in Tatarji

Leta 1238 je Batu, Džingiskanov vnuk, vdrl z mongolsko-kipčaško vojsko v Rusijo. Požgal je Moskvo in leta 1240 zavzel Kijev. Tabor je postavil pri Saraju ob spodnjem toku Volge. Kot ban območja, ki se je raztezalo od srednje Azije do reke Dneper, si je lastil suverenost nad vso Rusijo, v resnici pa je le zahteval dajatve v denarju in vojake, v upravo ruskih knezov pa se je malo mešal. Knezi so sodelovali z Mongoli, v senci mongolske oblasti pa je nastala Moskovska kneževina in se uveljavila kot najvplivnejša ruska država.

Ko je veliki moskovski knez Dimitrij 8. septembra 1380 ob Donu potolkel Mongole, je postala Moskovska kneževina vodilna v procesu združevanja in nastajanja Rusije. Postopoma si je priključila prej neodvisne kneževine, iz nje pa je nastajala centralizirana ruska država. Ivan Grozni je bil prvi moskovski vladar, ki si je leta 1547 nadel naziv carja vse Rusije. Med njegovo vladavino se je država še naprej širila proti jugu in tudi v Sibirijo.

Langus in Prešernova podoba

V Kamni Gorici se je 9. septembra 1792 rodil slovenski slikar Matevž Langus. Ko je poleti 1834 naslikal portret Primčeve Julije, ga je med nastajanjem slike v ateljeju obiskoval France Prešeren. Langus je bil osrednji ljubljanski bidermajerski portretist, zato je prav on naslikal tudi osebe iz Prešernovega kroga – med njimi Čopa in Smoleta. Kritik France Stele ga je celo razglasil za prvega zavestno slovenskega slikarja. Ni pa naslikal Prešerna, morda tudi zato, ker pesnik ni hotel sedeti pri miru, kot pravi v spominih na očeta njegova hčerka Ernestina Jelovšek.

Ko je Prešeren ležal na mrtvaškem odru, je pesnikov občudovalec Potočnik pisal Matevžu Langusu, naj nemudoma pride v Kranj in ga naslika vsaj mrtvega, vendar se

umetnik, ki se očitno ni zavedal Prešernovega genija, na prošnjo ni odzval. S tem je povzročil pravo nacionalno tragedijo za ljubitelje velikega pesnika, ki bi želeli spoznati tudi njegovo fizično podobo. France Kidrič je domneval, da ga ni naslikal zaradi ljubo-sumnosti, ker naj bi bil Prešeren preveč prijazno gledal Langusovo ženo.

Partizanska mobilizacija

11. septembra 1943 sta IO OF in glavni partizanski štab ob kapitulaciji Italije razglasila splošno mobilizacijo vseh moških od 17. do 45. leta. S tem je bilo konec partizanskega prostovoljstva. Mnogi moški so se vključili v partizane zaradi strahu, da si rešijo življenje. Največkrat so bili to ljudje, ki orožja niso bili večji, zato jih je v bližnji nemški ofenzivi veliko padlo. Mobilizaciji so se mnogi ognili tako, da so se skrivali po gozdovih, zbežali v obsavski revir ali pa v Ljubljano. Z mobilizacijo naj bi prišlo do narodne vstaje, vendar se je to zgodilo le pri Primorcih in Istranih zaradi njihove velike stiske in narodne zavesti. V nekdanji Ljubljanski pokrajini ni bilo vstaje. Pri mobilizaciji naj bi imelo največ

uspeha belokrajnsko, novomeško, kočevsko in ribniško okrožje. Na Gorenjskem in Štajerskem so živeli kakor prej.

Tik pred italijansko kapitulacijo je bilo v partizanih po vsej Sloveniji okrog 5.000 moških in žensk. Po prisilni mobilizaciji so se brigade močno okrepile, tako da so nekatere štejele tudi do 1.600 mož. Nemški štab je računal, da je bilo v začetku oktobra 1943 20.000 partizanov.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karšno koli drugo prepričanje.

št 32/10

Moralne zadrege opozicije (1)

Novinar Gašper Blažič je v Demokraciji napisal zanimiv prispevek, le naslov je po mojem mnenju vprašljiv. Polstoletna indoktrinacija kot tudi brezkompromisen boj za kapital in oblast v samostojni Sloveniji potrjujeta, da so nasledniki enoumja daleč od moralnih zadreg. Celó na fotografijah se lepo zrcali hierarhična diferenciacija. Prvi tajkun diktatorsko opozarja pretendenta za premierja, ambiciozne pravnice še ne jemlje resno, mladega predavatelja z EF pa bo očitno še potreboval. Tovarišija in tajkuni, kot v uvodniku piše odgovorni urednik, so tesno povezani. Družbena odgovornost kapitala pa žal razen nekaj izjem v Sloveniji še nima domovinske pravice. Zato so nadzorne institucije toliko bolj potrebne.

Upamo lahko, da se večina volivcev zaveda, kako nevarni so tajkuni, ki jih podpirajo stare partijske strukture in njihov politični podmladek. Če bodo 21. septembra zmagali slednji, potem bodo leta 2012 vlado dejansko postavljali tajkuni. Politična oblast se v normalni parlamentarni demokraciji lahko zamenja, lastniki kapitala pa precej težje.

Revolucionarji in diktatorji 20. stoletja so bili prepričani, da bodo z nasiljem vladali večno, pa so se ušteli. Nosilci kapitala imajo boljše izhodišče. Njihovo premoženje se ne glede na to, kako so ga pridobili, bolj ali manj legalizira. Zato bodo

kmalu največji zagovorniki pravne države, seveda po lastnih merilih, denimo po vzorcu delovanja Penko-Zidar. Na svoji strani imajo večji del tretje in četrte veje oblasti pa tudi močno civilno iniciativo z »naravnim« zavezništvom v sindikatih. Tovarišija in tajkuni tako spretno zavajajo, da bi lahko po septembru 2008 znova uveljavili stare vzorce delovanja in obnašanja.

Prvo TV-soočenje predsednika vlade in predsednika SD so nekateri tendenciozno tolmačili v prid slednjemu. Priznati je treba, da so ga dobro podučili, a eno je teorija, drugo pa praksa. Prepričan sem, da bolj ko se bodo približevale volitve, več bo vsebine in manj leporečja, bolj bomo lahko ugotavljali prednosti predsednika vlade. A žal v naših razmerah to še ni dovolj. Ne le vodilna stranka koalicije, tudi druge članice morajo še bolj jasno in glasno definirati dosežke te koalicije. Za prihodnje pa se morajo utrditi temelji, da bo politika sistemsko obvladovala kapital v korist vseh državljanov.

Svetu grozijo vedno nevarnejše oblike terorizma, prizadeta narava kot tudi nova strateška nasprotja. Ta vlada je, predvsem v času predsedovanja EU, pridobila pomembna znanja in številne zaveznike. Če želimo nadaljevati z dva-do trikrat večjo rastjo BDP v primerjavi z evroobmočjem, moramo ohraniti strategijo jasnega razmejevanja med državo in zasebno sfero. Nujna je prenova tretje veje oblasti. Če bi namreč zmagala leva opcija, bi lahko sodniki nadaljevali z izsiljevanjem, pri sedanji koaliciji pa so že spoznali močne argumente, ki zahtevajo bistveno povečano učinkovitost. To so lahko temelji za pošten dogovor v korist pravne države za vse državljanke.

Ernest Pušnik, Hrušica

št. 35/14

Spopad za volilne glasove (1)

Odgovor na članek z naslovom Spopad za volilne glasove avtorja

Gašperja Blažiča, objavljen v Demokraciji dne 28. 8. 2008

Igor Jurišič, kandidat SLS+SMS na volitvah v DZ RS se brez razloga in po krivici omenja kot nekdo, ki naj bi uzurpiral oblast na ŠOUM. Gonjo so sprožili tisti, ki so želeli privatizirati ŠTUK – študentski prireditveni center; Jurišič, Diaci, Žura in drugi smo se temu jasno uprli in bili deležni kritike študentskih tajkunov, ki jim privatizacija k sreči ni uspela, pa čeprav so se na strani tistih, ki so napadali ohranitev študentskega premoženja, pojavljali celo politično angažirani pravniki. Danes se isti ljudje pojavljajo na direktorskih stolčkih podjetij v lasti Univerze v Mariboru. Prav ta podjetja so najbolj eklatanten primer podjetij poštnih nabiralnikov, saj jih kar nekaj deluje na istem naslovu!

Igor Jurišič, kandidat SLS+SMS na državnoborskih volitvah

Afera Patria

Že od osamosvojitve Slovenije v letu 1991 se pojavljajo takšne ali drugačne »orožarske« afere. Vse imajo isti imenovalc, to je, da poskušajo njihovi akterji podtakniti Janezu Janši okoriščanje s trgovino z orožjem. Inicijatorjev teh podtikanj, ki vsi brez izjeme izhajajo iz vrst politične levice, to je nekdanje zveze komunistov, čisto nič ne moti dejstvo, da jim v vseh teh letih pred parlamentarne preiskovalne komisije ni uspelo pripeljati niti ene verodostojne priče niti predstaviti enega samega materialnega dokaza, še pomarejenega ne. Nikakor nočejo odnehati. Njihovo početje ne povzroča samo nepotrebne politične napetosti v državi, temveč tudi krepko škodi razvoju slovenske vojske, navzven pa predstavlja Slovenijo kot povsem neresno državo.

V mandatu sedanje vlade se je tem ljudem ponudila obilna kost

za glodanje. Da Slovenija kupi načrtovane oklepne transporterje na Finskem, ne pa pri domačem podjetju Sistemska tehnika, ki naj bi jih izdelovalo po avstrijski licenci, je bila odločitev ministrstva za obrambo. Kraval zganjajo že od omenjene odločitve dalje, ustanovljena je bila posebna parlamentarna komisija samo za preiskavo odločitve o nakupu finskih transporterjev. Ko se je na Finskem začela preiskava o tem nakupu, je obrambni minister Erjavec nekajkrat sicer plašno, vendar jasno povedal, da se afera ne širi iz Finske v Slovenijo, ampak obratno, kar pomeni, da so začetniki afere doma na Slovenskem. Zadeva je dosegla vrh v začetku septembra, ko so na finski javni televiziji predvajali oddajo, ki je omenjala milijonske podkupnine, namenjene osebam v Sloveniji, ki naj bi odločale o nakupu osemkolesnikov, in navažala osebe, ki naj bi bile povezane z orožarskim poslom, predvsem skrivnostnega »J«, ki naj bi bil po navedbah finskega televizijskega novinarja sam Janez Janša.

Ko je bila zadeva prikazana na slovenski TV, so odpadli tudi zadnji dvomi, za kaj gre. Gre za medijski konstrukt v predvolilnem času, ki naj bi škodoval Janezu Janši in njegovi SDS. Na televiziji so se kot pričevalci pojavili ljudje, ki so iniciatorji in akterji vseh dosedanjih orožarskih zdrah. Finski novinar je zelo prikladno izjavil, da je to »po naključju« objavil tik pred volitvami v Sloveniji, dokumentov ali drugih dokazov »zaradi varovanja svojih virov« pa ni hotel pokazati. Glasno pa je zatrdil, da je skrivnostni »J« lahko samo Janša.

Oglasili so se tudi predstavniki nekaterih slovenskih strank. Izstopal je predsednik SD Borut Pahor, ki je izjavil, da njegova stranka s televizijsko oddajo na Finskem nima nič. Pri tem ni bil ▶

▶ prav prepričljiv, ker je splošno znano, da so iniciatorji orožarskih afer prav do zadnjega člani stranke SD, nekateri med njimi celo njeni zelo izpostavljeni juristi. Videti je, da celotni slovenski politični levici na čelu s SD zelo slabo kaže, če se mora tri tedne pred volitvami posluževati tako cenениh in umazanih predvolilnih trikov. Upamo lahko le, da jih bodo slovenski volivci pravočasno spregledali.

Končal bom z navedbo starega pregovora, ki pravi, da je bil največji uspeh hudiča v tem, da je prepričal večino ljudi, da ne obstaja. Če to reklo parafraziram, lahko rečem, da je bil največji uspeh komunistov v tem, da so večino nekomunistov prepričali, da je pojem »mednarodna komunistična zarota« le medijski konstrukt hladne vojne.

Andrej Muren, Ljubljana

Bliža se čas

Da, bliža se čas zelo pomembnega dogodka, to so parlamentarne volitve. Slovenski volivci se bomo morali odločiti, komu bomo dali glas za nadaljnje vodenje slovenske vlade. Mislim, da odločitev za nas ne bo posebno težka, saj smo prejšnjo vlado, to je LDS, lahko že temeljito spoznali, dokaj dobro pa tudi vlado SDS, to je vlado g. Janeza Janše. Najlaže se bomo odločili, če bomo ugotavljali in primerjali uspehe ena in druge vlade. Sedanja vlada je pri vodenju Evropske unije spoznala in pridobila veliko izkušenj za prihodnje delo. V svojem mandatu je navezovala stike bodisi doma ali v tujini za gospodarska vprašanja in bila pri tem

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

uspešna, kar potrjujejo doseženi gospodarski rezultati. G. Janez Janša je s svojo zloženko lepo pojasnil, kaj je njegova vlada že naredila v tem mandatu in kaj ima namen narediti v naslednjem. Zelo lepo in prav bi bilo, da bi nekaj podobnega storila tudi prejšnja vlada LDS, in to za celotno 12-letno vladanje. To bi pokazalo dejansko uspešnost obeh vlad. Mislim, da je zelo prav, če so take zadeve zabeležene in pojasnjene. To je prav zaradi boljše preglednosti, je pa tudi bolj obvezujoče kakor samo golo besedičenje.

Ne bi omenjal vseh uspehov sedanje vlade, saj je vse to razvidno iz njihove zloženke. Omenil bi samo nekaj bistvenih kazalnikov; to so visoka gospodarska rast, znižanje brezposelnosti za 30 odstotkov in občutno povečanje raznih socialnih pomoči. V izvajanju pa je poleg drugega še poprava krivic za medvojne in povojne dogodke in seveda vprašanje neupravičenega bogatstva. O vsem tem, zlasti o neupravičenem bogatstvu, je bilo že kar nekaj razprav, tudi na izredni seji državnega zbora, vendar do sedaj še ni bilo doseženo potrebno soglasje. Temu seveda nasprotuje skoraj celotna opozicija, torej tisti, ki si močno želijo priti na oblast. Zakaj je tako oster odpor proti ugotavljanju, kdo je neupravičeno obogatel, je nerazumljivo in nepričakovano. Kaj je skrito za vsem tem, je težko reči, ugibamo pa vseeno lahko.

Velika večina ljudi je nad tem močno zgrožena in zahteva natančno preiskavo, kar je popolnoma razumljivo. Zakaj bi si nekateri za nepošteno pridobljeni denar lahko privoščili prav vse, kar jim pride na misel, marsikdo pa mora dobro premisliti, kako bo prihra-

nil vsaj kakšen drobiž za zadnje dneve v mesecu.

Da je nepošteno bogatenje krivično, ve vsakdo, pa če to prizna ali ne. To vedo in občutijo tudi že petletni otroci, zlasti če jih je več, in to doma pri prejemanju kruha za malico. Če je kdaj kdo od otrok prišel na kakšen način še do dodatnega kruha, so drugi otroci povzročili pravi nemir (to velja seveda za čase, ko je bil kruh brez dodatnih dobrin zelo visoko cenjen in spoštovan).

Takrat ni šel niti najmanjši kosček kruha v odpad – kako pa je s tem danes? Ali ne vpliva na to tudi preveliko razkošje nekaterih, da se v zabojnike odmetava zelo veliko hrane. O tem naj razmišljajo tudi vsi tisti, ki nasprotujejo preprečevanju nepoštenega bogatstva, hkrati pa na vso moč poudarjajo, kako jih skrbi za preživetje najsiromašnejših ljudi.

Tudi s preprečevanjem nepoštenega bogatstva bi lahko pridobili kar nekaj finančnih sredstev za reševanje stisk ljudi z najnižjimi osebnimi dohodki.

Janez Rozman, Brezje

Upokojenci, upoštevajte dejstva!

Premier Janša ima popolnoma prav, ko pravi, da so bili upokojenci v mandatu prejšnje vlade oškodovani za dve pokojnini in pol. Pod Ropovim mandatom je bilo uzakonjeno bistveno manj ugodno usklajevanje pokojnin, kar je pustilo občutne posledice, seveda v siromašenju pokojnin. Kaj pa je DeSUS takrat storil v korist upokojencev, saj je tudi njihov poslanec Ivan Kebrič moral pristati na nehumane ukrepe? Nazadovanje pokojnin je 2005 popravila sedanja vlada in od tedaj se pokojnine

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

usklajujejo dvakrat letno z bruto plačami. Znano je, da Zvezo društev upokojencev Slovenije (ZDUS) vodi gospa Mateja Kožuh Novak, nekdanja poslanka Pahorjevih Socialnih demokratov, ki pa se razglašča za nestrankarsko. Njena trditev, da vlada zavestno znižuje rast pokojnin, je eno samo sprenevedanje. Zakaj ZDUS decembra 2000 ni nasprotovala noveli pokojninskega zakona, s katerim se je upočasnila rast pokojnin? Samo v letu 2001 so bili upokojenci zaradi te novele prikrajšani za 25 do 30 milijard tolarjev, kar gre pripisati dejstvu, da so bile takrat na oblasti stranke levice (LDS in SD), katerih poslanci so izglasovali sporno novelo, ki jo je pripravil takratni minister za delo, družino in socialne zadeve Vlado Dimovski, vplivni član Pahorjeve SD. Takrat je tudi upokojenska stranka DeSUS, ki bi morala delovati v korist upokojencev, ostala nema. Po vsem tem se DeSUS ne sme čuditi, če ima razmeroma slabo podporo volivcev, saj se mnogi upokojenci zavedajo, da jih ob kakšni spremembi vlade znova ne čaka nič dobrega. Tega dejstva naj se dobro zavedajo in na volitvah dobro premislijo, komu bodo dali svoj glas. Pripomniti še moram, da ima o tej temi odličan članek v Večeru, 16. 8. 2008, v pismih bralcev gospod Marjan Augustinovič, za kar mu lahko samo čestitam. Omeniti še moram mnenje neke lepoticke, ki je komaj malo pukala v politiko, češ da bi bil še en mandat Janševe vlade poguben za Slovenijo. Osebnost sem mnenja, da bi Slovenija pod peščico sumljivo obogatenih kapitalističnih oligarhov, ki obvladujejo vse medije, doživela pravo gospodarsko katastrofo. Še nekdanji idol levicarjev,

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

sanjač in utopist Karl Marx, bi se v grobu obrnil, če bi videl, koliko tajkunov oziroma sumljivih kapitalistov se je zbralo v Forumu 2.1.

Roman Kralj, Maribor

Novinarji kot družbenopolitični delavci

Ne vem, zakaj imamo pri nas toliko dnevnih časopisov, saj o aktualnih, posebej političnih temah pišejo in jih komentirajo bolj ali manj vsi enako. Sama jih že dolgo ne prebiram več. Zakaj bi jih le, če že vnaprej vem, kaj bodo o določeni temi pisali in kako jo bodo komentirali. Podobno je, če gledam npr. oddajo Studio City ali pa »zabavno« oddajo Hri-bar na TVS. Vse je predvidljivo in zaradi tega že prav duhamorno, bolj podobno reklamni oddaji določene (beri: leve) politične opcije kot pa zanimivi informativni ali zabavni oddaji. Saj ne da bi bila redna gledalka teh oddaj, tu in tam pa le preverim, ali se morda kaj spremeni, ali ni vse črno ali belo, dobro ali slabo (pri tem se seveda točno vede, kdo je črn in slab), pa se žal ne. Novinarji, ki se imajo, kot je včasih slišati, za četrto vejo oblasti, veliko govorijo o nujnosti novinarske avtonomije, iz njihovega pisanja in komentiranja dogodkov pa je očitno, da so še danes lojalni le eni (beri: levi) politični opciji in delujejo kot poslušni družbenopolitični delavci. Ali jim ni nerodno pred bralci in poslušalci, da so tako predvidljivi in enoglasni? Pa saj svet ni tako enostaven in resnice ne morejo imeti v zakupu vedno eni in isti. Mi, bralci in poslušalci, bi morali biti pravzaprav najbolj glasni pri zahtevi za neodvisne medije, ne pa da o tem govorijo novinarji sami in pri tem mislijo eno, delajo pa drugo.

Zelo ilustrativno je bilo nedavno poročanje v zvezi z aretacijami Zidarja in Penka. Novinarje je zanimala predvsem sama aretacija, ki so jo dodobra spolitizirali, dosti manj pa so jih zanimali vzroki zanjo. Toliko so poročali o njej in ob tem na široko kritizirali vlado, da sta gospoda izpadla skoraj kot žrtvi te vlade in ne kot osumljenca kaznivega dejanja. Mene in, upam, še marsikoga pa zanima še kaj drugega, npr. vzroki tega pridržanja. Naj nek-

do, tudi novinar, namesto da se ukvarja s politiko, raje že za božjo voljo razišče, zakaj je graditev naših avtocest tako draga in dolgotrajna. Kaj bi naredili naši graditelji, če bi morali graditi npr. avtocesto od Trbiža priti Vidmu (Udine), ki je en sam viadukt in predor? Dvomim, da bi jo današnja generacija dočkala.

Moram reči, da v skoraj 20-letni samostojni državi zelo pogrešam večjo pluralnost naših medijev in več kritičnega, raziskovalnega novinarstva, ki bi neodvisno od določene politike obravnavalo aktualne teme, razkrivalo, kaj se npr. dogaja pri graditvi naših avtocest, kot sem že omenila, ali kaj se npr. dogaja v naši tretji, sodni veji oblasti, ki hoče biti povsem nedotakljiva. Z nedotakljivostjo v zvezi s politiko se povsem strinjam, ne morem pa se strinjati s tem, da moram tudi jaz kot državljanica, ki nisem nič kriva, plačevati del kazni, ki nam jo naprti evropsko sodišče zaradi nerazumno dolgotrajnega sojenja naših sodišč. S tako porazdelitvijo krivde »po kolektivu« in s stavko sodnikov se bo nerazumno dolgotrajno sojenje mirno nadaljevalo, saj bomo kazen plačevali tako ali tako vsi državljani in ne samo tisti, ki so jo povzročili. Zelo bi me veselilo, če bi mi nekdo, lahko tudi kakšen raziskovalni novinar, znal razložiti, kako to, da država, če ne gre drugače, ne izterja tega denarja od tistega, ki je povzročil stroške. Kot zdravnica sem se od diplome naprej zavedala, da bom za morebitno napako ali površnost odgovarjala drugim in sebi jaz sama in nihče drug. Pa so še druge zanimive teme v zvezi s sodno vejo oblasti, npr. avtonomija sodnikov nekoč in danes. Tako kot mediji je bila v prejšnji državi tudi ta povezana z oblastjo. Kako je z avtonomijo danes, v samostojni Sloveniji, ko številne resne afere ne dočakajo sodnega epiloga in ko nekateri visoki predstavniki pravosodja po končani funkciji prestopajo na visoke položaje v določene (beri: leve) stranke, lahko presodi vsakdo sam.

Še veliko je zanimivih tem, ki čakajo neodvisne novinarje. Le upam lahko, da bom ta čas dočkala.

Katarina Schlamberger,
Ljubljana

Strahovlada

Marija Vodišek

Strahovlada je terorizem. Predsednik uprave in lastnik Pivovarne Laško Boško Šrot nam v svojih stolpcih obtožb v časniku Večer 30. avgusta niza svoje strahove in predvidevanja. Vse pa je naperjeno proti premierju Janezu Janši. Veliko imamo kritikov, na žalost le malo poštenih. Janez Janša je predsednik vlade že štiri leta, pa ni uvedel »strahovlade« oz. terorizma, to pa po mnenju jasnovidca Boška Šrota namerava storiti v prihodnje, če bo spet mandatar. Ves ta njegov skrajno obrekovalni in žaljivi članek v časniku, ki je kot večina medijev pod njegovim nadzorom, je namenjen, kar sicer očitajo koaliciji, predvolilni propagandi. Poskuša speljati volivce ne le levega prepričanja, temveč tudi desnega, da ne bi volili, seveda predvsem SDS, NSi ali celo zbegane SLS, stranke Bojana Šrota. Vse je dobrodošlo, da le ostanejo cekini v njihovem mošnjičku. Saj to je edini cilj napada na Janeza Janšo. No, v tej svoji sovražni propagandi ni osamljen. V prav tako Šrotovem Delu najdemo vse polno krajših ali daljših sovražnih napadov na sedanjo vlado in njenega premierja. Že samo dejstvo, kdo nadzira te medije, nalaga objektivnemu bralcu dolžnost izluščiti resnico, kar pa ni vedno lahko. Le nekaj primerov: Delo, 26. avgusta: v članku na prvi strani pod naslovom »Türk dopušča vse možnosti« novinar Zoran Potič napiše: »Po Sloveniji se širi NEVARNNA ILUZIJA, da bo predsednik vlade J. Janša relativni zmagovalec volitev.« Je to nevarnost za Slovenijo ali samo za nekatero? V Sobotni prilogi Dela 30. 8. Marko Milosavljevič s FDV soli pamet Slovencem v članku z naslovom Zgodilo se je čisto blizu vas, v katerem skrajno izključujoče kritizira dva brezplačnika Ekspres in Slovenski tednik. Motita ga samo ta dva. Zakaj? Mislim, da komentar sploh ni potreben, vemo, kam pes taco moli. Druga dragocena, a že ovenela cvetka je pogovor s Spomenko Hribar: O strahu in tudi o pogumu, ki ga je dobro in korektno vodila Tanja Starič. Tarča je spet Janez Janša, saj pravzaprav drugih tarč, razen kakšnega pokojnega škofa, Hribarjeva nima. Loti se vsega – tudi že prastare in nikdar dokazane štorije o trgovini z orožjem. Niti 12-letna oblast ali vladavina LDS ni ničesar dokazala, pa čeprav je poslala na delo vse svoje najboljše vohune. Na vprašanje, ali ni ključni problem Slovenije konec tranzicije, v kateri je peščica ljudi obogatela na sporne načine, se Hribarjeva spreneveda in tudi odgovore uporabi za napade. Njena in še mnogih glavna skrb je, da na septembrskih volitvah ne zmaga Janez Janša in njegova SDS, ker potem bo zavlada ANOMIJA, to so brezpravje, nered, družbena razpuščenost itd. Pravzaprav sem se na koncu njenega pogovora od srca nasmejala, saj so vse njene obtožbe iz trte izvito dolgočasno tarnanje. Glavni aduti opozicije so prevare, kot je Ropova, ki je POGOVOR spremenil v DOGOVOR, in trditev Boška Šrota o nekakšnih kurirjih, ki jih Janez Janša z grožnjami pošilja k njemu. Vse obtožbe Boška Šrota v Večeru in Spomenke Hribar v Delu so hudo obrekovanje oziroma lažne obdolžitve. Walter Wolf je v Delu 2. 9. vsem obrekovalcem nalil čistega vina.

Politični semafor

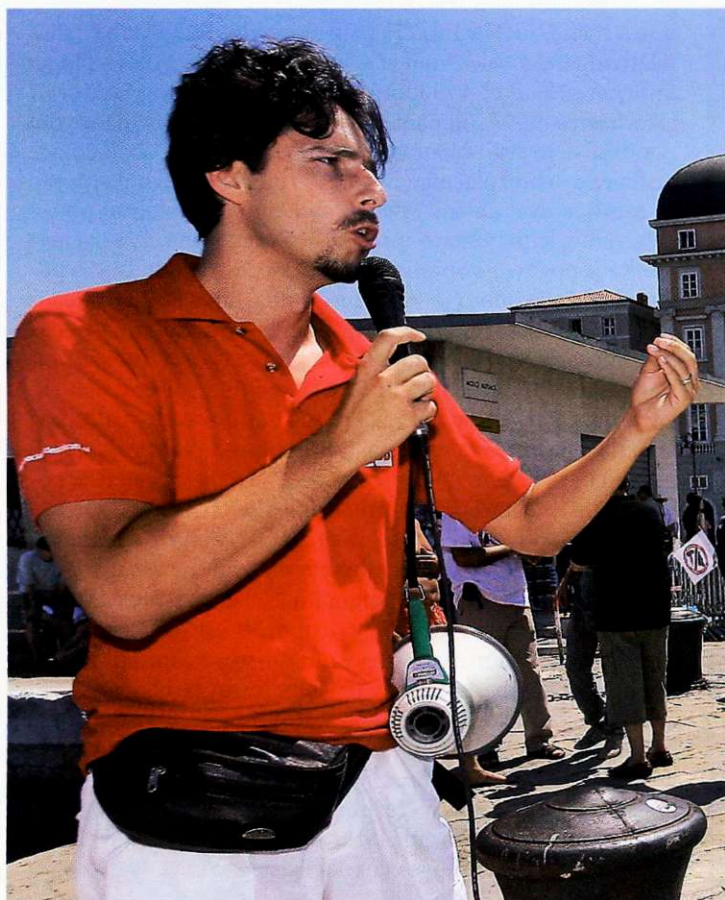
Svet kot zarota Sociologinja Spomenka Hribar je znana po tem, da v javnosti vedno znova predstavlja svoje fantazije o nevarnem Janezu Janši in njegovem režimu. Nedavno je svojo priložnost za blatenje premierja dobila v Delu, kar seveda ni presenečenje, saj omenjeni časnik zvesto sledi svojemu gospodarju Bošku Šrotu, ki je isti dan Janšo napadel v Večeru. Boško Šrot in Spomenka Hribar sta torej usklajen par – tudi po verodostojnosti.

V krempljih politike Urednik časopisa Finance Peter Frankl je v javnosti znan kot najbolj neodvisen urednik, saj ima dnevnik Finance svojega lastnika v tujini. Kljub temu pa se zdi, da na vpliv politike le ni čisto imun. Tako se Frankl po nekaterih namigih v zadnjem času srečuje s predsednikom Zaresa Gregorjem Golobom, zato ne preseneča, da je v zadnjem času iz Financ skoraj izginila kritična ost do nekdanjega glavnega kadrovnika v državi.

Onkraj pravne države Zunanji minister Dimitrij Rupel je v javnosti dvignil precej prahu, ko je julija letos na Zboru za republiko (ZZR) odkrito govoril o »globoki državi«. Na javni tribuni ZZR prejšnji teden pa je svojo tezo dopolnil z ugotovitvijo, da t. i. globoka država deluje onkrat pravne države. Nespodobnost je po njegovem mnenju v Sloveniji postala nekaj normalnega. Da je Rupel zadel v polno, dokazuje odziv tranzicijske levice na njegov nastop.

»Che Guevara« se vrača

Potem ko je dolgoletni poslanec SD Aurelio Juri napovedal kandiduro za poslanca italijanske manjšine, je v svojem dosedanjem okraju v Kopru dobil primerno »nadomestilo« kar iz lastne družine. Za mesto poslanca se bo namreč v Kopru potegoval njegov 31-letni sin Luka, ki je bil med letoma 2001 in 2003 predsednik Mladega foruma, podmladka SD, sedaj pa je občinski svetnik in podpredsednik koprškega odbora SD. Zanimivo je, da se je prav v času njegovega vodenja Mladi forum največ pojavljal v javnosti, med drugim zato, ker je predstavljal precej močno notranjo opozicijo predsedniku stranke Borutu Pahorju – do slednjega je bil večkrat kritičen tudi Aurelio Juri. Luka Juri je bil tako znotraj stranke predstavnik nekakšne nove levice, zaradi imidža pa si je celo prislužil vzdevek »Che Guevara«. Tako je v času vodenja Mladega foruma večkrat nasto-

pal proti zvezi Nato in politiki ZDA. Kasneje, ko se je poslovil od funkcije predsednika Mladega foruma, se je posvetil podiplomskemu študiju in ga lani tudi sklenil z doktoratom iz geopolitike na tržaški univerzi. V tem času je sodeloval tudi z lokalnimi medijskimi hišami, med drugim je bil odgovorni urednik Radia Morje in Radia Val ter svetovalec uprave družbe Infonet Media.

Glede na to, da ima SD v Kopru močno oporišče, skoraj ni več uganka, da bo Luka Juri v prihodnjem mandatu sedel v poslanskih klopeh, verjetno pa mu bo kot manjšinski poslanec delal družbo njegov oče. Vendar to še ni vse – obstaja možnost, da se jima pridruži tudi Aureliov brat, karikaturist in zunanjepolitični komentator Franco Juri, ki kandidira v Izoli na listi Zares, nekdanja pa je že sedel v poslanskih klopeh. Dinastija Juri je torej (znova) v vzponu. G. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- Jože Dežman: **S pravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: **Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- Vasja Klavora: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- Jože Zemljič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- Vasja Klavora: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«

4 (štiri) in več knjig:
**darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)**

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Podpis in žig naročnika

Ulica: _____

(samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: NE DA

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

ID za DDV: _____

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*

Lepo je imeti vse skupaj

Z **Družinsko vezjo** povežite vse mobilne in stacionarne storitve ter izkoristite **veliko ugodnosti**:

0€
MIN/SMS/MMS
med člani Družinske vezi

MOBILNA TELEFONIJA

STACIONARNA SIOL TELEFONIJA

Povežite se v Družinsko vez in komunicirajte znotraj družine tudi za **0 € na MIN/SMS/MMS**.

V Družinsko vez lahko vključite naročniška razmerja Mobitel GSM/UMTS, Mobi številki ter **M4 SiOL IP-številko**.

1GB
prenosa
podatkov

MOBILNI INTERNET

STACIONARNA SIOL INTERNET

Vsaki mobilni naročniški številki Družinske vezi se ob vključitvi **M4 SiOL interneta/optike**, omogoči **1 GB mobilnega prenosa podatkov** brez doplačila.

Mobilna TV
za člane
Družinske vezi

MOBILNA TV

STACIONARNA SIOL TELEVIZIJA

Vsaki mobilni številki Družinske vezi se ob vključitvi **M4 SiOL televizije** omogoči **uporabo Mobilne TV** brez doplačila.

Za ponudbo Družinska vez se obračuna dodatno mesečno doplačilo 6,99 oz. 8,99 €. V promocijskem obdobju velja mesečno doplačilo 4,99 € oz. doplačila ni, če naročnik ponudbe Družinska vez naroči oziroma vklopi v Družinsko vez vsaj dve stacionarni storitvi M4. Promocijsko obdobje velja od 20. 8. 2008 do vključno 28. 2. 2009.

Preverite svojo kombinacijo. Podrobne informacije o cenah in Pogojih uporabe in sklenitve ponudbe **Družinska vez** so na voljo v Mobitelovih centrih in na brezplačni številki za Mobitelove uporabnike 041 700 700 ter na www.mobitel.si/druzinskavez.

V Družinsko vez se lahko povežete naročniki, ki poleg svoje nosilne mobilne številke v Družinsko vez vključite vsaj eno do štiri dodatna mobilna razmerja družbe Mobitel in eno razmerje iz ponudbe M4 - M4 SiOL IP-telefonija. Cena 0 € na MIN/SMS/MMS velja za mobilne klice (telefonija in videotelefonija) znotraj Mobitelovega omrežja GSM/UMTS v okviru ponudbe Družinska vez. Cene vključujejo DDV.